u basketbolistu Francijā

UN DIVI ZAUDĒJUMI. BALTIEŠU AROGIEM UN HIMNU

bilancē atkal var ieraksīt uzvaru s 29:0 p. Lorentiešiem Zebelinš guva 3 ktus, bet stokholmiešiem Šmits 23.

ALTIEŠI DEMONSTRĒ BASKETBOLU ZVIEDRIJAS SKOLNIEKIEM

viedrijas skolu vadība gribēja iepazīstināt ju ar basketbolu un tādēļ nolēmusi rīko demonstrējumu sacensības. Pirmais sarīko notika marta beigās Ķepingā, Turienes ešu YMCA's jaunie spēlētāji, gan jaunē ti, ar Helstahameras „Liesmas" bāšu ūras" sr. 14:22.

rmajā volejbola turnīrā viena no spēcīg jām vienībām Zviedrijā, Halstahameras esma" — Belēvics, Zvaigznīte, Verners, ls, Krastiņš un Graudiņš, pieveica 2. vie guvēju Ķepingenas YMCU 15:3; 15:2 u vietas ieguvēju Eskilstunas YMCU 15:

145 stundu nepārtrauktas sacensības s dienas vakarā Minchenē beidzās 76. vie dienu riteņbraukšanas sacīkstes, kurā ru guva beļģi Neijs ar Depovu, 2. vie jot franču̇zus Ubrēnu un Dorē. Labāk šu pāris Lomans-Kilians palika 5. vie stundās riteņbraucēji veica 2977,820 km. potāja Kurta Liberta ģimenē Austrālij zimusi meitiņa Laima. Sportists strād lzelzceļa būvēs darbiem. Batherstas turnī abi iekārtojies.

Sagadīšanās dēļ latviešu trenerim veras iespējas ASV

šu rakstu latviešu slēpotāju trenerim V Lagzdiņam veltījis ASV austrumu štā ru slēpotāju apvienības izdevums „Sk Skier". Raksts, ko grezno arī paliels v dīva foto attēls, sākas ar vārdiem „Viņ unājiem ieguvumiem Amerikas slēpošan am ir Vilhelms Lagzdiņš, agrākais sk instruktors un peldētāju treneris-nav laižas tautai latviešiem."

ak ziņots, ka Lagzdiņš nokļuvis tra āju centrā West-Konkordā, Massachuse tikai laimīgas sagadīšanās dēļ. Viņš evu un trim bērniem ieradies Bostonā ar 500 citiem DP, un viņa īstenais cēl bijusi kāda farma Minesotas štatā. atklājies, ka viņa jaunākā 18 mēnešu meitiņa saslimusi ar masaliņām. Ārsti pās steidzīgā nogādāšana no kuģa u cu radījusi vispārēju ievērību, un cil vadījusi daudzi žurnālisti un fotogrāf ti ar pārējiem bērniem novietoti izolāt namā Avonā, lai tie tur varētu saņemt ās meitas izveseļošanos. Bet vēl ilgu ina ģimene paspējusi pāinteresēties par pagāju, kas jau vesta uz vidējiem rietu aslimuši arī ahi pārējie Lagzdiņa bē mēr bērni slimojuši, bērnunamā direk pazinies ar Vili Lagzdiņu, atšķi s ar viņa zināšanām būtu ļoti pieti ziemas sporta centrā, un pagulēt is viņu darbā par bērnunama pārvā palīgu.

tieši un sporta žurnālisti arī ieinteres par Lagzdiņu, un laikraksts „Sport ļoti sīki apraksta vīsas Līdzšin gaitas, kā arī viņa paskaidrojum ēpošanas apstākļiem Latvijā. Rakst ra kundze runā perfekti angliski, ir ats diezgan pavāji. Viņš tomēr mācē ot, ka nākošā sezonā varēs lūkoties profesionālās zināšanas.

ivinš,

no mums 1940. g. 1. aprīlī, Bā

zīves biedre, bērni un Zviedrijā, Vācijā un dzimtenē.

zībā aizgājis mūsu sirsnīgi mī

mārs Oga,

septembrī.

sērās dzīvesbiedre, dēls, ņots mazmeitiņa un mazdēls

ūsu mīļais

indemanis,

ļabāts 1949. g. 11. febr. Monto

rojošie: tēvs nezināmā māte un piederīgie Austrālijā

SKASTĀKĀ DĀVANA!

emeļblāzma" apgādā tikko iznākusi eksandra Puškina novele

PIĶA DĀMA

oikana nodaļu titullapas (8) un 4 til ilustrācijas kokgriezumā. Grāmat 600 eks. uz laba papīra un iesie ida sējumā. Cena DM 7.50. Atsū em, nosūtot ar pilnu pēcmaksu, 2 puspēcmaksu — 15 proc. atlaide. Ie nazo tirāžu, komisijā neuzņēmīsim.

lielā krājumā

eša bērnu grāmata — sis un Morics" Cena DM 3.9 Dziļuma stāsts — „Meža An- ". A. Grundes ilustrācijas, DM 3.- apuķes — „Savs kaktiņš savs is zemes" DM 4.9 ošanā amsona — Dzēju izlase maija mēn. sākumā. Iesieta DM 5.9 brošēta DM 4.-

arī samaksātus vai uz pēcmaks eksemplārus, pieskaitot DM 70 pasta izdevumiem.

ĀMAS: JANIS ABUCS, (24a) Lü r. Julius-Leberstr. 46, Wullenwever ag.

ko zinātu par **ERIKU LEGZDIŅU,**

IV. 1927. g. no Jelgavas, lūdz inot Edm. Legzdiņam, (13b) Ü Latv. DP Camp Kleinkötz. (38

LATVIETES!

ošināta stāvokļa latvju jaunekļ ūkos vēlas iepazīties ar latvju me 25 g. v. Vēstulēm ar fotogrāfi rantēta. Rakstīt Rūdolfam, Rue dgaram 5, rue Marchal (28 llerupt (M et M), France.

LATVIA

Latvian Newspaper

Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabāčs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.". Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 12000 Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/D., Dominikus-Zimmermannstr. 2.

LATVIJA

Nr. 42 (266)
Ceturtdien, 1949. g. 14. apr.

Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa; kopas vecākais M. Cullītis. Galvenais redaktors K. Rabāčs (šobrīd darbā neatrodas); galv. redaktora vietn. M. Cullītis. Redaktori: B. Kliseļis, A. Liepa, H. Mindenbergs. Redakcijas adrese: Günzburg/D., Dominikus Zimmermannstr. 2 (tālrunis 84).

Vācija — stūrakmens Eiropas jaunuzbūvē

Vācu politiķi stīvējas, bet Eečesons neatlaidīsies

Apspriedes Frankfurtē par jauno okupācijas statūtu

Pēc savas pirmās lielās uzvaras pasaules politikā — Atlantika pakta, ASV ārlietu ministrs Dins Eečesons tagad pūlas iespējami ātri izcīnīt savu otro ofensīvu — Rietumvācijas valsts nodibināšanos. Te pēdējās 48 stundās notikumi risinājās aša secībā: ASV, Anglijas un Francijas ārlietu ministri izteica pateicību līdzšinējiem Vācijas joslu militārgubernātoriem un viņu personālam par veikto darbu, vācu parlamentārā padome Bonnā otrdien saņēma vēlreizēju stingru pamudinājumu pasteidzināt satversmes izstrādāšanu, bet vācu politiskās partijas tikpat noteikti atbildēja, ka tās nav apmierinātas ar jauno okupācijas statūtu, vēlas tanī papildinājumus un arī nevarēs vienoties par Rietumvācijas satversmi agrāk par aprīļa beigām. Maskava šo vācu kavēšanos izmanto savai propagandai, apgalvodama, ja jaunais okupācijas statūts ir tikai speķa gabaliņš kapitālistiskajos slazdos, kuŗos ASV grib ievilināt visu vācu tautu.

Kas īsti notiks Rietumvācijā, ja dažu nedēļu laikā, kā to vēlas Vašingtona, atcels līdzšinējo militārpārvaldi? Cik lielas būs vāciešu pašnoteikšanās tiesības? Uz ko vācieši var cerēt tālāk? Kāda būs Vācija turpmākā loma Rietumeiropas valstu jaunuzbūvē?

Uz šiem jautājumiem atbildes sniedz gan autoritatīvi sabiedroto komentātori, gan rietumu prese. Visskaidrāk un vienkāršāk to izsaka amerikāņu okupācijas iestāžu „balss" Mr. Berners: „Drīz visā Rietumvācijā būs viena vienīga centrāla valdība. Tā būs pašu vāciešu vēlēta un sastādīta. Tai piekritīs pilna likumdošanas, izpildu un tiesas spriešanas vara. Sabiedroto kontrolpadome, kurā darbosies trīs augstie okupācijas komisāri, būs tikai padomdevējs kontrolorgans, kas tiešā darbā nejauksies. Jaunais statūts Rietumvācijai dod cerības viena gada laikā iegūt pilnīgu demokratisku pašnoteikšanos visos jautājumos."

Tādas izredzes vācu politiķiem jaunais okupācijas statūts patiešām paredz, jo tas nosaka, ka pēc viena gada statūtu vēlreiz grozīs, un atkarībā no tā, cik sekmīga būs bijusi vācu centrālvaldības darbība un kā šī pašnoteikšanās ietekmējusi vispārējo Rietumvācijas demokratizēšanu, tiesības samazinās vai arī pilnīgi nodos visu valsts dzīvi vāciešu rokās. Tad tie kā suverēnas valsts politiķi vadīs Rietumvāciju.

Tādas ir teorētiskās nākotnes izredzes. Šobrīd tomēr paredzētais plāns no īstenošanas stāv vēl patālu. Sabiedroto politika Rietumvācijas jautājumā liekas skaidra — tie vēlas iespējami ātri radīt spēcīgu Rietumvāciju, lai to iekļautu kā jaunu balstu pretkomūnisma barjerā un jaunceļamajā Eiropas ūnijā. Ar jaunā statūta pieņemšanu paredzēta arī Rūras apgabala rūpniecības kapacitātes starptautiska izmantošana — citiem vārdiem, Rūras attīstītā rūpniecība tiek ieklauta Maršala plāna vajadzībām, un vācu ogles, ķīmiskie produkti, tērauds un mašīnas palīdz atdzīvināt visu kontinentu līdz pat dzelzs priekškaram. Ar to tiek novelta daļa smaguma no ASV saimniecības pleciem un tai atbrīvojas spēki citiem „atpalikušiem" apgabaliem, kādu pašreiz pasaulē, it sevišķi Āzijā, netrūkst. Kā zināms, Atlantika pakts ir tikai viens no ASV ie-

(Beigas 5. lpp.)

Itālijai izredzes saņemt atpakaļ savas kolonijas

ZVIEDRIJA PRET IZRAĒLAS UZŅEMŠANU

UN sesijas turpinājumā pirmdien Itālijas ārlietu ministrs grāfs Sforca teica runu Itālijas koloniju jautājumā. Viņš lūdza aizmirst veco naidu un aizspriedumus un atrisināt jautājumu tā, lai patiesi būtu atrasts labākais kompromiss. Šādu visas puses apmierinošu spriedumu var arī sagaidīt, ziņo BBC Lēkseksesas korespondents. Liekas, ka visumā UN sesijā pieņems Anglijas delegāta Meknīla plānu ar maziem grozījumiem. Tiklab Dienvidamerikas valstu delegāti, kā arī Francijas un Dienvidafrikas pārstāvji aizstāv gandrīz visu Itālijas koloniju atstāšanu tās pārvaldē. Ar šādu ieskatu neapmierināts Abesīnijas pārstāvis, kas teica, ka Etiopijai pie laika vajadzēs sagatavoties visām varbūtībām, ja Eritreja un Somālija atkal kļūs Itālijas īpašumi. Beigās galvenā padome nolēma izraudzīt komisiju, kurai būs jāpārbauda, kādas Afrikas iedzimto organizācijas un kopības vēl uzklausāmas Itālijas koloniju jautājumā, iekām pieņem galīgo lēmumu.

Pēc tam apsprieda ģenerālsekretāra Lī iesniegumu atvēlēt organizēt 800 vīru UN bruņotai apsardzības vienībai. Tā domāta UN delegātu un delegāciju drošībai kaŗadarbības apgabalos un citiem uzdevumiem, kādi paredzēti UN šķīrējtiesas darbībā nākotnē. Lī uzsvēra, ka viņa priekšlikums nav atsevišķu valstu vai valstu grupu ierosināts. Pret šo plānu asu runu teica Padomju Savienības pārstāvis Maļiks. Trigves Lī priekšlikuma pieņemšana nozīmētu, teica Maļiks, ka pasaulē rastos nelegāls bruņots spēks. Maļika viedokli atspēkoja vairāki runātāji. Balsošanā ar 41 balsi, atturoties Francijai un Austrālijai, Trigves Lī priekšlikumu nolēma nodot speciālai komisijai, kas to apstrādās un iesniegs nākamai UN sesijai septembrī.

Zviedrijas pārstāvis paziņoja, ka balsos pret Izraēlas uzņemšanu UN, jo žīdu valdība joprojām neesot atbildējusi par izmeklēšanas rezultātu grāfa Bernadota nošaušanas gadījumā. Otrdienas sēdē Dānijas ārlietu ministrs Rasmusens visu Skandināvijas valstu vārdā prasīja kardināļa Mincenti un bulgāru garīdznieku vajāšanu apskatīt ārpus UN sesijas.

Balsošanā ar 20, 7 pret balsīm, 20 dalībniekiem atturoties, tomēr nolēma Mincenti un garīdznieku prāvas uzņemt kopsapulces darba kārtībā.

ATKĀPUSIES GRIEĶIJAS VALDĪBA

SOFULISS SASTĀDĪS JAUNO KABINETU

Grieķijas ministru prezidents Sofuliss paziņojis sava kabineta atkāpšanos. Iemesls tam meklējams pašreizējos streikos, kas vēl arvien turpinās. Karalis nekavējoties uzdevis 88 gadus vecajam valstsvīram sastādīt jaunu kabinetu. Kaujas Gramosa kalnājā atslābušas, jo abām pusēm pagājušā nedēļā bijuši pārāk lieli zaudējumi. Albānijā oficiāli atsauc Grieķijas valdības paziņojumu un notu UN, kurā bija teikts, ka nemiernieki ielauzušies Grieķijas territorijā no Albānijas. Tipiski maskaviskā stilā Tirāna paziņo, ka Albānijas territorijā nekādas nemiernieku sapulcināšanas nav notikušas. Trīs grieķu tautas armijas karaviri esot iemaldījušies Albānijas territorijā, bēgdami no Atēnu valdības karaspēka vajāšanas, bet tie paši tūlīt atbruņoti un internēti.

Stāvoklis Grieķijā pagājušā nedēļā ievērojami pasliktinājies, pie tam galvenais iemesls vairāk bijis ierēdņu streiks un dažu Sofulisa valdības ministru nepārdomāti drakoniski pretsoļi nekā neveiksmes Gramosā. Kā jau ziņojām, Sofuliss bija sasirdzis, bet vēl pēdējā brīdī deva rīkojumu atsaukt valdības locekļu izsludinātos dekrētus pret streikotājiem, kas paredzēja visu ierēdņu piespiedu mobilizāciju un streika vadoņu bargu tiesāšanu. Tagad jaunajai valdībai, ja Sofulisam necerētā kārtā izdotos to ātri sastādīt, vispirms būs jāatrod izeja no kļūmīgās situācijas, atlaižot apcietinātos, paaugstinot ierēdņiem algas un pamazām nomierinot tautas sašutumu pret valdību. Pēc Sofulisa domām, kā to ziņo „Daily Mail", tas iespējams tikai ar pārtikas un plaša patēriņa preču tūlītēju atbrīvošanu, izdarot arī vispārēju cenu pazeminājumu visā Grieķijā.

Jangtsē ofensīva pirmā gājienā apturēta

MAO TSE TUNGS PAZIŅO TRĪS DIENU PAMIERU

Ķīniešu komūnistu spēki savā ofensīvā pret Nankingu uzdūrušies nacionālistu noteiktai pretestībai un pēc smagām kaujām apstājušies, nesasniegdami cerētos mērķus. Četrās tilta gala pozicijās Jangtsē upes ziemeļu krastā nacionālistu karaspēks joprojām turas, un tam ar lidmašīnām nomesta municija un papildinājumi. Mao Tse Tungs naktī uz trešdienu pārsteidzošā kārtā paziņoja, ka komūnisti pieņem nacionālistu piedāvājumu, pārtraukt kaujas darbību uz 3—5 dienām, lai dotu iespējas miera delegācijai Peipingā vienoties par jaunu sarunu bazi.

Reuters ziņo, ka apklusis artilerijas duelis nepilnus 20 km no Nankingas, vietā, kur komūnisti ietriekuši ķīli visdziļāk; tāpat komūnisti pārtraukuši mēģinājumus tālākai karaspēka pārcelšanai. Nacionālistu ģenerālštābs tomēr ziņo, ka izlūkdimašīnas konstatējušas jaunu komūnistu divīziju pievilkšanu Jangtsē frontei. Tātad ofensīva var atjaunoties kuŗu katru brīdi.

Pagājušos mēnešos arī nacionālisti intensīvi gatavojās Jangtsē pozīciju aizstāvēšanai un 80 km lokā ap Nankingu izbūvēja nostiprinātas pozicijas ar ievērojamu artilerijas un mīnmetēju atbalstu. Bez tam Jangtsē ziemeļu krastā tilta gala pozicijas pārvērta par betonētiem cietokšņiem. Pret šiem atbalsta punktiem tad arī pirmajā gājienā komūnistu ofensīva sabrukusi. Niknākās cīņas nedēļas sākumā risinājās pie Hua-Jangas pilsētas dienvidrietumos no Ankingas. Arī Ankingā stāvoklis uzlabojies, komūnisti izsisti no priekšpilsētām un atbrīvots lidlauks. Ievērojama nozīme kaujās par tilta gala pozicijām bija nacionālistu flotei, kas ar lielgaballaivām kavēja komūnistu desanta izcelšanu pozicijū aizmugurē.

Jauni atomieroči un ASV vēl ciešāka apvienošanās ar Kanadu

PREZIDENTS TRUMENS IESNIEDZIS ATLANTIKA PAKTU SENĀTAM RATIFICĒŠANAI

Ja agrāk līgumus parakstīja pēc ilgām diplomātiskām apspriedēm, un ja vēl ilgāks laiks pagāja, iekām tos iesniedza parlamentu ratificēšanai, tagad „atomu laikmets" liek rīkoties ātri un bez liekas vilcināšanās. Tāpēc arī prezidents Trumens Atlantika paktu senātam ratificēšanai iesniedza jau pēc septiņām dienām, kad tas bija parakstīts, pievienojot klāt īpašu vēstījumu, kuŗā vēlreiz norādīts, ka aizsardzības sistēma radīta pasaules miera un brīvības saglabāšanai. Zīmīga vienošanās otrdien paziņota ASV un Kanadas starpā.

Vēstījuma ievadā prezidents Trumens norāda, ka Atlantika pakts nozīmē amerikāņu tautas vēlēšanos pēc miera un drošības. „Pēdējais gadu simtenis mums mācījis," saka prezidents, „ka mēs nevaram pastāvēt vieni. ASV bez tam nedrīkst novērsties no tiem pienākumiem, kādi tām ir visā pasaulē." Tālāk Trumens norāda, ka savā laikā Savienotās Valstis ar lielu prieku ratificēja UN chartu un visiem spēkiem pūlējās, lai stiprinātu Apvienotās Nācijas. Bet laika tecējumā pierādījies, ka šī organizācija nevar dot to, ko no tās sagaidīja. Tāpēc 12 valstis vienojās kopīgā aizsardzības sistēmā, kas saskaņota ar UN chartas 51 pantu.

„Mēs bijām par lieciniekiem, kā samīdīja vienu tautu pēc otras, kā tām atņēma tiesības un brīvību. ASV un Rietumeiropa tāpēc vienojās, lai nodrošinātos pret šādu likteni, jo viena atsevišķa valsts tagad vairs nevar sevi aizstāvēt. Šai apstāklī arī slēpjas Atlantika pakta nozīme visai cilvēcei," piebilst prezidents Trumens.

Vēstījuma pēdējā daļā prezidents pasaka, ka Atlantika pakts ir tikai pirmais solis uz mieru, lai gan liels solis. „Mums tagad pacietigi un neatlaidīgi jāpūlas, lai rīkotos tādos apstākļos, kādi sekotu. Es ticu, ka Atlantika pakts bazēts uz tām reālitātēm, kādās pašreiz atrodamies," nobeidz savu vēstījumu prezidents Trumens.

Lai ratificētu Atlantika paktu, nepieciešams $^2/_3$ balsu vairākums. Ārlietu komisijas priekšsēdis senātors Konnelijs otrdien Vašingtonā paskaidroja, ka senāts paktu laikam sāks apspriest vēl šonedēļ, bet sagaidāms, ka debates par to ilgs 3 līdz 4 nedēļas. Informētas aprindas izsakās, ka Atlantika paktu kongress ratificēs, lai gan paredzama dzīva domu izmaiņa. Otrdien aizsardzības sistēmu jau ratificēja beļģu parlamenta ārlietu komisija ar 12 balsīm, 1 atturoties un tikai 1 komūnistam balsojot pretī.

Par visai zīmīgām Vašingtonā uzskata vēl divi lietas, kas izšķirtas šonedēļ: tautas pārstāvju nama finanču komisija piešķīra atomieroču tālākai attīstībai un atomu pētīšanai 210 miljonu dolaru, palielinot budžetu par 19 miljoniem dolaru. Atomu komisijas priekšsēdis Lilientāls presei paskaidroja, ka šogad izmēģināti vairāki jauni ieroči, kas izrādījušies par piemērotiem. Pašreiz notiek pētījumi, lai atomenerģiju izmantotu arī rūpniecībai. Otrs svarīgs paziņojums ir par īpašas ASV un Kanadas komisijas dibināšanu, kuŗai vajadzēs koordinēt abu valstu rūpniecību, ja radīsies „attiecīga situācija". Šī komisija būs pakļauta tā saucamajai drošības padomei, ko nodibināja jau 1940. gadā.

Klejs apstiprina savu aiziešanu

Amerikāņu joslas militārgubernātors ģenerālis Klejs trešdien pats oficiāli apstiprināja, ka visā drīzumā atkāpsies no amata un atstās Vāciju. Kleja aiziešana notiks, tiklīdz būs stājies spēkā jaunais okupācijas statūts un Rietumvācijas pārvalde nodota vācu centrālā parlamenta rokās.

Militārvaldība nosūtījusi vēl vienu papildinājumu aicinājumam pasteigties ar Rietumvācijas satversmes pieņemšanu. Parlamentārā padome uzaicināta izbeigt debates par jauno okupācijas statūtu, jo tas tā kā tā esot domāts tikai vienam gadam. Svarīgāk esot tūlīt pieņemt Rietumvācijas satversmes likumu, lai ka radītu Rietumvācijas valsti.

AICINĀJUMS TAUTIEŠIEM

Ap mums skalojas bēdu un reizē arī lielu dienu laiks: bēdu tāpēc, ka arvien tālāk aizklīstam no zemes, kuŗu Dievs savās grāmatās ierakstījis ar Latvijas vārdu, un zēm tā mēs it visi ar savu piedzimšanu esam parakstījuši arī savus vārdus; lielu dienu laiks tāpēc, ka uz katra pieauguša latviešu trimdinieka pleciem kā tumšas sēru drānas guļ vēl 50 likteņi, un tie ir to brāļu un māsu likteņi, kuŗiem šodien ir lauta tikai viena tiesība — klusēt un mirt. Lai arī kur mēs savās trimdas gaitās aizbrauktu, no šīs svētās nastas mūs neviens svešais nevar atbrīvot. Šo nastu no mūsu pleciem var noņemt tikai atbrīvotā Latvija.

Brīžiem varētu likties — uz visu pasauli mums ir ceļi; kur būs jaunās mājas, tur būs arī miers un pēdējais mērķis. Vai lai mēs izklīstam pa pasaules klajumu kā mēmi ūdeņi pēc negaisa vētras un kļūstam par klusumu, ja tikai m u m s ļauj mieru? Varbūt mēs to drīkstētu, ja mūsu dzīve būtu t i k a i mūsu. Bet šodien mūsu dzīve vairs nav tikai mūsu: 50 mūsu tēvu, māšu, brāļu, māsu, sievu, vīru, līgavu un bērnu likteņi ar asiņu saiti ir katram mums uzsieti plecos. Ar savu dzīvi vairs mēs neesam atbildīgi tikai par sevi vien.

Nepietiek ar to, ka mēs, dzimteni pieminot, nopūšamies, nepietiek ar to vien, ka mums jūtīgā brīdī norit pa asarai, pieminot mirušos un miršanai nolemtos brāļus un māsas.

Viņi ik dienas vērš vēl dzīvās acis uz to pusi, kur vakaros riet saule, un gaida brīvības brīnumu un atpestīšanu, un domā, ka mēs darām v i s u, kas mums iespējams.

Vai mēs to darām?

Brīvais un patiesais vārds šodien kļuvis par ieroci — gan dzīvais vārds, gan grāmatās, laikrakstos un iesniegumos iespiestais, gan vēstulēs rakstītais, tas tagad staigā pa tautām, sauc, aicina, noskaidro, un sacel tautās uguni, kas kliedē melu tumsu un dedzina logus dzelzs aizkaros.

Vai lai mēs, kam atņemts visvairāk, tagad klusētu? Mums katram jārunā ne vien savā, bet arī to 50 vārdā, kam ir aizliegts pat nopūsties. Mums jārada organizēts spēks un balss trimdinieku starpā, lai mēs neklūtu par pasaulē izmētātiem nenozīmīgiem vieniniekiem. Mums jāvēršas pasaules sabiedriskās domas uzmanība uz mūsu tautas stāvokli un jāpanāk demokratisko valstu aktīva iestāšanās mūsu tautas un mūsu valsts atjaunošanas labā. Nepieciešams plaši organizēts informācijas un propagandas darbs, vācot materiālus, sarakstot un izdodot dažādas grāmatas un periodiskus izdevumus, rīkojot izstādes, dažāda veida publiskas sanāksmes, paplašinot un padziļinot mūsu sakarus ar pasaules presi, iespaidīgām organizācijām, politiskiem un sabiedriskiem darbiniekiem utt.

Šai ziņā — mūsu trūcīgo līdzekļu robežās — ir jau kas darīts. Bet ar to nepietiek. Ir jādara, un var darīt daudz vairāk. Tikai tad mēs varēsim cerēt uz reāliem panākumiem. Šāds paplašināts darbs prasa lielus līdzekļus, kādu pašlaik nav mūsu centrālo organizāciju ricībā. Līdzekļi mums ir jārod, un tie mums pašiem jāsavāc, jo citu avotu mums nav.

Ievērojot teikto, IV Latviešu Centrālā Padome savā pirmajā sesijā, pievienojoties arī Latviešu Nacionālās Padomes prezidijam, nolēma: 1) dibināt īpašu Ārējās informācijas fondu minēto uzdevumu veikšanai un 2) lūgt tautiešus un organizācijas ziedot līdzekļus šim fondam.

Šai sakarā Latviešu Nacionālās Padomes prezidijs un Latviešu Centrālā Komiteja lūdz tautiešus, nometņu komitejas, organizācijas un saimnieciskus pasākumus (kooperātīvus, veikalus utt.) ar savu artavu sekmēt mūsu kopējo mērķu sasniegšanu, iemaksājot ziedojumus Ārējās informācijas fondam vai nu caur savām nometņu komitejām, vai piesūtot tos LCK Finanču nozares vadītājam J. Niedram, (21a) Augustdorf b. Detmold, DP Camp.

Latviešu Nacionālās Padomes Prezidijs un Latviešu Centrālā Komiteja.

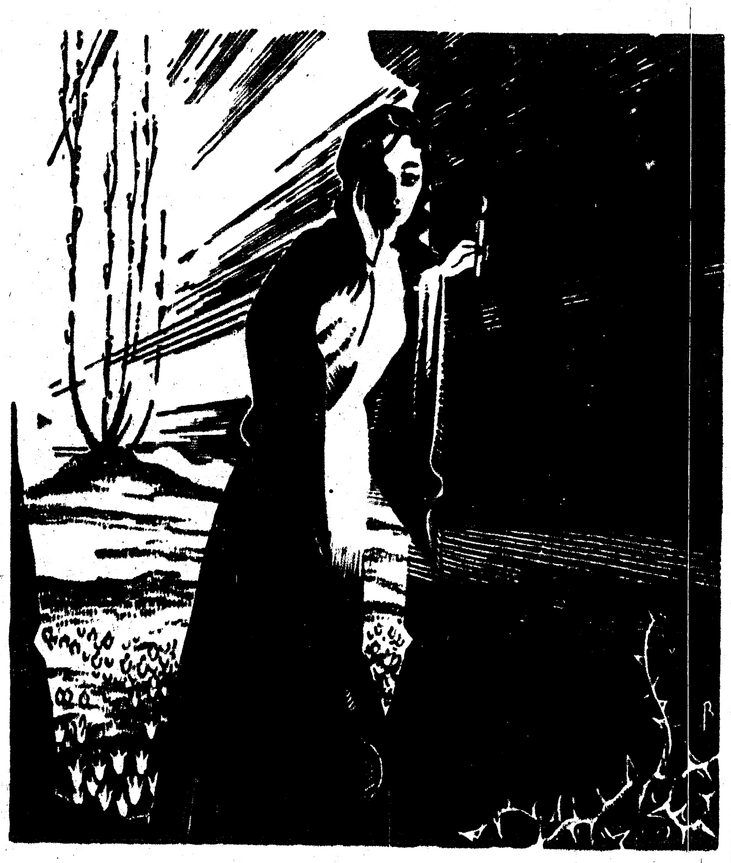

Asša Bērziņa zīmējums

Ko jūs meklējat dzīvo pie mirušiem

Taisni tas, kam smagie trimdas pulekļi pielipuši pie ilgi kalpojušiem apaviem un kas ne tikai vienreiz vien gadā klausījies Lielās piektdienas zvanu dunoņā, taisni tas visvairāk ir izslāpis dzirdēt Lieldienu stāstu un vēsti.

Un līdz ar daudzien ļaužu miljoniem to gribam dzirdēt arī mēs:

Bet pirmajā nedēļas dienā ļoti agri, gaismai austot, sievas nāca pie kapa un nesa svaidāmās zāles, ko tās bija sataisījušas. Un vēl kādas citas bija līdz ar tām. Un tās atrada akmeni no kapa noveltu, tās gāja iekšā un tā Kunga Jēzus miesas neatrada. Un kad tās nezināja, ko darīt, redzi, tad pie tām piestājās divi viri spidošās drēbēs. Un kad

Ludis Bērziņš

Pret saullēktu

Kaut debess zvaigznes visas redzi dziestam,
Vēl viena spīd, un viņa vēsta dienu!
Jo priekštece tā saulei ir arvienu,
Kas uzticīga palīek ceļam spriestam.

Ko tumsa sedz, tā savu gaismu lies tam,
Kas zemu liekts, tam viņa gādās cieņu,
Tā dzīvībai vērpš stipru pavedienu,
Ir tavus spēkus, cietēj, daris briestam.

Spīd auseklis. Tad zini: diena mostas,
Vairs cerība mūs nepametīs kaunā:
Vēl vētra rims un viļņu vara nostās.

No jūras ceļa zudīs migla jaunā.
Lūk, karogs plīvo tēvu tēvu ostās,
Kad tautas laiva iepeld mierā jaunā.

tās pārbijušās nolaida acis uz zemi, viņi tām sacīja: Ko jūs meklējat dzīvo pie mirušiem? Viņš nav šeit, bet ir augšāmcēlies!

Sens un tomēr mūžam jauns stāsts. Sena un tomēr mūžam jauna vēsts: Ko jūs meklējat dzīvo pie mirušiem? Viņš ir augšāmcēlies!

Pašī pirmie šo vēsti būs dzirdējuši Jēzus kapa sargi. Kaps, kas viņiem bija jāapsarga, atvērās. Viņi gaidīja kādu ienaidnieku, kādu spēku no ārpuses, kas nāks un mēģinās piepildīt Kristus aiudinājumu, ka tas trešā dienā celsies augšā. Bet spēks nāca no iekšienes. Kaps nespēja Kristu sagūstīt. Zagšus sargi pa rīta krēslu steidzās pie semes valdnieka, lai tam stāstītu, kas noticis. Bailes tika valdniekam. Ko teiks tauta, ka viņa sargi nespēj kapu nosargāt?

Tālāk vēsts sasniedza bendes, kas pirms pāris dienām Jēru veda uz soda vietu, kas Jēzu pienagloja pie krusta staba, likdami starp diviem noziedzniekiem. Arvien viņi bija labi izpildījuši savu uzdevumu. Kas krita viņu rokās, tas vairs neizglābās, bet tagad Jēzus bija viņu darbu apkaunojis. Viņš nav bendēm padevies. Viņš ir augšāmcēlies.

Un vēsts sasniedza arī visus tos, visu pūli, kas Lielajā piektdienā bija saukuši: „Nost ar Jēzu no Nacaretes!" Brīnums un kauns satvēra pūli. Kristus ir augšāmcēlies!

Bet šo vēsti dzirdēja arī vēl citi, kam Lielā piektdiena nebija gaviļu diena, bet līdz ar Jēzu ceļā uz Golgatu.

Šo pulkā bija Jēzus māte Marija. Daudz tā cerēja no sava dēla. Varēs vecuma nespēkā pieglausties pie viņa. Priekā viņa redzēja savu dēlu iejājam Jeruzalemē. Palmas un drānas klājās tā ceļā. Slava skanēja no tūkstoš mutēm. Bet viņa redzēja arī, kā nodevējs izstiepa lūpas nodevēja skūpstam. Viņas dēlu sagūstīja, lika nozieznieku vidū, dzina nāvē ērkšķu vainagā vainagotu. Golgatas ceļa smagums tika arī mātei.

Bet tad viņa dzirdēja to pašu, ko daudzi citi, un kam tā vairs nebija ticējusi.

Šī vēsts aizsniedza arī Jēzus mācekļus. Viņu šunga nāve tos izkliedēja pa novadu novadiem; bet augšāmcelšanās vēsts tos atkal sasauca kopā jaunai cīņai.

Pa diviem gadu tūkstošiem, kopš skan Lieldienu zvani, tik daudziem šis stāsts un šī vēsts ir kliedējusi mokas un nesusi jaunu saules rītu.

Nu klausāmies arī mēs, lielā trimdas draudze, kā priecīgi dun Lieldienu zvani. Ko jūs meklējat dzīvo pie mirušiem? Viņš nav šeit, bet ir augšāmcēlies! Labo, svēto un daiļo nespēj paturēt kaps. Lai cik vilšīgs ir nodevējs, lai naglām pārbagāts būtu bende, lai vissmagāko izvēlētos kapa akmeni un ķēniskīgi atalgotu tumsas sargus, tomēr visam tam ir vara tikai uz laiku un beidzot nāk augšāmcelšanās.

Sirds nodreb laimīgās nojautās.

Lieldienu zvani šķ jaunu gadu nezvana tikai tādēļ vien, lai atgādinātu veco stāstu par to, kas reiz bijis, par kādreizējo augšāmcelšanos, bet lai vēstītu asaru tautai, ka tā daļa, kas no šīs dienas pieder Kristum, piedzīvo to pašu augšāmcelšanos katru jaunu gadu. Lielais, svētais un daiļais, kas ir Kristus daļa, nav nonāvējami uz iznīcību, bet uz augšāmcelšanos mūžīgai dzīvībai.

Vai daudz ko neesam meklējuši pie mirušiem? Tā savus 14. jūnija laudis, tā pēdējā kara varoņus, tā noslepkavotos un arī savas tautas pirmējos un pašu brīvību. Tie, kas šaubījušies, ka visam tam būtu šāda daļa ar labo, skaisto un daiļo, kā arī tas, kas nes naidnieka zīmi un nekaunās skaļi izkliegt savu pārliecību, tie izstaigājuši pīšļu pīļus, lai visus tos atrastu mirušo saimē. Vēl vienmēr tie meklē turpat, un tas nozīmē, ka vēl nav atraduši. Ja vēl nav dzirdēts, tad drīz tas būs jādzird, jo katras jaunās Lieldienas to priecīgāk svana: Ko jūs meklējat dzīvo pie mirušiem?

Kapam pār to, kas ir mūžīgās mīlestības daļa, vara ir tikai īsu laiku.

Skanēs priecīgā vēsts: Augšāmcēlies!

Pajuks bailēs tumsas sargi, lai cik lieli viņu pulks.

Bende, kas neskaitāmas reizes neķlūdīgi ar nāvi apveltījis citus, savā pēdējā darbā to piešķirs pats sev.

Nodevējam degs saujā asins nauda.

Bet Lieldienu saulē atvērsies ziedi pār kapiem, nožūs asaras, un arājs varēs vagu dzīt pats savā druvā.

Māc. Ed. Putniņš

SARUNA AR KĀRĻA ULMAŅA STUDIJU BIEDRU NEBRASKĀ

VĒSTULE „LATVIJAI" NO ASV

Braucot uz jauno darba vietu Poncu, lielā sniegputeņa dēļ nācās uzkavēties vienu dienu Nebraskas štata galvaspilsētā Linkolnā. Brokasta laikā viesnīcas ēdamzālē pie mūsu galdiņa pienāca ļoti cienījama izskata sirms kungs, jautāja, kādai tautībai mēs piederam un no kurienes nākam. Dzirdot Latvijas vārdu, viņš lūdza nosaukt kāda mūsu valstsvīra vārdu. Es minēju Kārli Ulmani. „Kur viņš tagad atrodas?" svešinieks ar lielu interesi jautāja tālāk. Es paskaidroju sirmajam kungam, ka boļševiki viņu deportēja uz Padomju Savienību. Kur Ulmanis atrodas tagad, to laikam zina vienīgi krievi, bet piebildu, ka mums ir puslīdz drošas ziņas par prezidenta nāvi.

Tad svešinieks lēni nolieca galvu un klusā balsī pateica: „Tas ir bēdīgi, man viņa tik ļoti žēl. Ulmanis bija goda un sirds cilvēks, kā arī mans draugs un studiju biedrs tepat Linkolnas universitātē. Es esmu bijis arī Latvijā un pazīstu jūsu skaisto galvaspilsētu." Mūsu saruna pārtrūka, kad pie galda pienāca Nebraskas štāta luterāņu savienības prezidents mācītājs Vise. Viņš lūdza, lai atstāju tam divas brošūras angļu valodā par Latviju un boļševiku varas darbiem. Pēc mēneša nupat saņēmu no mācītāja Vises vēstuli:

„Jūsu brošūras ceļo no rokas rokā. Es un daudzi citi tagad esam mācījušies labāk pazīt Latviju un saprast jūs. Ar prieku varu jums pasacīt, ka katru dienu manā mapē krājas vairāk un vairāk galvojumu jūsu tautiešiem." Un vēl tālāk viņš raksta, lai dodam vairāk rakstu un uzņēmumu par savas tautas traģēdiju. „Tā kā vienā saimniecībā esat trīs latviešu ģimenes," turpināja mācītājs, „mēs no baznīcas valdes vienu dienu kopā ar Omahas „World Herald" pārstāvi un fotografu apciemosim jūs uz vietas, lai gūtu vēl dažas papildu ziņas un izdarītu uzņēmumus, ar ko iepazīstināsim ASV tautu un pakalposim jūsu tautiešiem."

Bieži gadās sastapt cilvākus, pat žurnālistu vidū, kas nekā nezina par Baltijas valstīm. Kad es ierados, par manu dzimteni bija minēta Latvija Krievijā, kādam citam tautietim Latvija Vācijā. Tuvāku apstākļu nezinātājs var viegli klupt, ja dabū rokā 1943. gadā iespiesto Eiropas karti, kad Latvija skaitījās ieklauta Lielvācijā. Pēc boļševiku okupācijas izdotajās kartēs mēs turpretim bijām pievienoti Krievijai. Tikai tagad sāku saprast, cik liela nozīme ir līdzpaņemtām propagandas brošūrām un latviskām piemiņas lietiņām. Jo kaut niecīgu dāvaniņu vajadzētu saņemt katram mūsu labvēlim.

Linkolnā, aprilī.

Arnolds Grīķis

Latviešu bērni uz ASV

BCP pārstāvis A Trapāns informē, ka pagājušā mēnesī uz ASV aizvesta pirmā latviešu bērnu grupa, pavisam 67 bērni no 3 bērnunamiem. Par bērnu ierašanos informēta sūtniecība, un par viņu turpmāko likteni rūpējas mācītājs K. Zariņš. Lielāko tiesu bērnu adoptēšot amerikāņu ģimenes centrālos štatos; saņemts arī Amerikas latviešu vēstules, kurās tie interesējas par adoptēšanu. Par latviešu bērnu likteni rūpējas arī sūtnis K. Zariņš.

Gaidāms sūtņa K. Zariņa apmeklējums

LEMS PAR LATVIJAS ĪPAŠUMIEM VĀCIJĀ

Pēdējā LCK sēde Eslingenā pārrunāta arī jautājums par sūtņa K. Zariņa apciemojumu Vācijas angļu joslā. LCK vicepriekšsēdis J. Mieriņš ziņoja, ka reizē ar mūsu sūtni Vācijā ieradīsies arī Igaunijas un Lietuvas sūtņi Londonā un uzturēsies angļu joslā kā militārās valdības viesi. Paredzētas viņiem militārās valdības iestādes, bet no latviešu nometnēm domāts apmeklēt Hanoveras, Detmoldas, Hamburgas, Pinebergas un Oldenburgas rajonos esošās. Sūtnis K. Zariņš arī izteicis vēlēšanos satikties ar redzamākiem mūsu trimdas pārstāvjiem. Viņa apmeklējuma laikā notiks LCK plenārsēdes ar sūtņa piedalīšanos.

Finanču un saimniecības nozares vadītājs J. Niedra ziņoja par Vācijā atrodošos Latvijas valsts mantu un naudas summām. Šīs lietas nolemts kārtot saziņā ar sūtni K. Zariņu. Runa ir par Latvijas valstij piederošo bagāru „Rīga" un 4 velkoņiem, kas atrodas Baltijas jūras ostās. Bez tam Vācijā atrodas Latvijas tīrumu uzņēmumu aparātūra un naudas summas dažās kreditiestādēs. Bagāra remonts izmaksātu DM 240.000, pēc kam tas varētu dot DM 2000 līdz 3000 bruto ienākumu dienā. Pārdodot to lūžņos, varētu ieņemt ap DM 200.000. No velkoņiem tikai viens lietošanas kārtībā. Dažus no tiem likvidējot, varētu saremontēt atlikušos.

Vācu pārstāvji piedalīsies ģimnaziju abitūrijas pārbaudījumos

Baltijas tautu CK priekšsēžu apspriedē 8. aprilī Ansbachas latviešu nometnē piedalījās no igauņiem prof. Dr. E. Eins un H. Treials, no lietuviešiem Dr. J. Šlepetis un no latviešiem H. Klarks un J. Venners. LCK priekšsēdis H. Klarks informēja kaimiņu pārstāvjus par sūtņa J. Feldmaņa apstiprināšanu mūsu sūtniecības vadībā Vašingtonā. Pārrunāja Baltijas valstu sūtņu oficiālo viziti angļu joslā un tālāko brauciena maršrutu. Latviešu ģimnaziju abitūrijas pārbaudījumos Bavārijā apsolījušies piedalīties arī Bavārijas kultūras ministrijas pārstāvji. Domājams, ka tādējādi būs novērsti šķēršļi latviešu ģimnaziju beigušo diplomu atzīšanai, iestājoties vācu augstskolās.

Prof. E. Eins ziņoja, ka baltiešu bijušo karavīru izcelošanā, par spīti vairākām labvēlīgām deklarācijām, praksē tomēr jāpiedzīvo dažādi šķēršļi. Tuvākā laikā gaidāma instrukcija visām emigrācijas komisijām, kas nostāju vienveidos. Dr. J. Šlepetis informēja, ka Lietuviešu augstākās atbrīvošanas komitejas eksekutīvas priekšsēdis Sidzikauskas no ASV izbraucis arī uz Kanadu, kur viņam bijušas apspriedes ar valdības pārstāvjiem un vadītājām lietuviešu personībām.

Satraukumu un sarežģījumus emigrācijas gaitā radījusi jaunā dokumentu sagādes kārtība. IRO vadība Bad Kisingenā paskaidrojusi, ka visus izdevumus, kas rodas ar emigrācijas dokumentu sagādi, segs no IRO līdzekļiem. No sakaru virsniekiem ievāks informāciju, lai IRO apgabalos izdevumus arī tiešām sedz. IRO vadībai iesniegs memorandu, norādot, ka jaunā dokumentu sagādes kārtība stipri traucē emigrācijas gaitu. Jauno eigu atvilkumu jautājumā CK priekšsēži atzina, ka labvēlīgākus noteikumus nav izdevies panākt.

MĀCĪBAS LATVIEŠU SKOLĀS ATJAUNOS 1. AUGUSTĀ

LCK izglītības nozares vadītājs I. Zubāns informē, ka LCK noteikusi nākošā mācību gada sākumu latviešu skolām 1. augustā. Pirmais trimestris iekārtojams no 1. augusta līdz 8. oktobrim ar 60 darba dienām, otrs trimestris — no 10. oktobra līdz 23. decembrim, tāpat ar 60 darba dienām, un trešais trimestris — no 1950. g. 9. janvāra. Skolām, kas paredz starp 1. un 2. trimestri brīvlaiku, jāuzsāk mācības pirms 1. augusta. Ar apgabalu skolu direktoru piekrišanu mācības ģimnaziju 5. klasē var turpināt visu vasaras brīvlaiku, ja skolas to ierosina, paredzot nobeigt mācības šai klasē kādus mēnešus agrāk.

VĒSTULES REDAKCIJAI

K. Buš, Augsburgā.

KAD AMERIKĀŅI BŪTU IEDEVUŠI KRIEVIEM LATVIEŠU BĒGĻUS

Baigiem pārdzīvojumiem bagātais un saistošais latviešu kara gūstekņa stāsts, ko pašreiz iespiež „Latvija", lieku reizi skaidri parāda boļševiku režīma negēligo seju. Jāsaka viss atzinība autoram par viņam personīgi tik smagā laika precīzo attēlojumu, bet tikai vienā vietā gan rodas šaubas par viņa novērojumu pareizību. Trešajā turpinājumā „NKVD viri ar sunīem pavada latviešu bēgļu transportu" autors stāsta par latviešu bēgļiem, kurus saticis Krievijā un kurus pēc kara beigām amerikāņi no savas joslas Nirnbergas apkārtnē izdevuši krievieiem.

Kopš iebraukšanas Vācijā visu laiku esmu dzīvojis tikai ap 100 km no Nirnbergas, bet ne reizes neesmu dzirdējis, ka amerikāņi tālāk pēc kara beigām vai arī vēlāk būtu krieviem piespiedu kārtā izdevuši Baltijas valstu bēgļus, pie tam vēl lielāku grupu, par kādu, cik noprotams, ir runa gūstekņa stāstā; tādi gadījumi gan bija ar īstiem Padomju Savienības pilsoņiem. Tādēļ jādomā, ka izbēgušā tautieša stāstā minētie latvieši gan būs bijuši no tiem nelaimīgajiem, kas, neapšaubāmi noklūt rietumu sabiedroto pusē, bija spiesti palikt krievu joslā, vai arī laudis, kas, kaķam beidzoties, labprātīgi pieteikušies atgriezties dzimtenē, bet tās vietā nosūtīti uz spaidu darbiem Sibīrijā. Ne viena, ne otra iespēja šo mūsu tautiešu traģisko likteni nemazina, bet patiesības dēļ būtu labi, ja šo jautājumu noskaidrotu pie latviešiem, kas visu laiku dzīvojuši Nirnbergas apkārtnē un par kaut kādu izdošanu droši vien ko zinātu.

„LATVIJAS" NĀKAMAIS NUMURS IZNĀKS CETURTDIEN, 21. APRĪLĪ

Nauda,
ko pelnīsit izceļošanas sezonā, būs ļoti vajadzīga.
SAMAKSĀJIET
TAMDĒĻ, VĀCU MARKĀS,
ko markās var samaksāt
VĒL pirms aizbraukšanas
šeit pat Vācijā
nokārtojiet
LATVIJAS
abonementu par
vairākiem mēnešiem
uz priekšu
Abonēšanas maksa uz ārzemēm DM 4,30 par eks. mēnesī.
Pēc jaunās adreses paziņošanas Jūs rēgulāri saņemsit „Latviju" un allaž būsit labi informēti par latviešu dzīvi un pasaules notikumiem.

Atzīti IRO novadu sakarnieki

LCK priekšsēdis H. Klarks kā latviešu nacionālais sakarnieks pie IRO amerikāņu joslas pārvaldes Bad Kisingenā jau piedalījies sešās dažādu tautību sakarnieku apspriedēs. Bez joslu sakarniekiem tagad atzīti arī IRO novadu sakarnieki, pa vienam no katras tautības katrā novadā. Joslas sakarnieku apspriedes turpmāk notiks Bad Kisingenā katrā mēneša pirmajā dienā.

LCK iesniegtais projekts par invalīdu pārskološanu radījis lielu interesi, taču maz izredžu uz atsevišķu centru latviešu vajadzībām, toties iespējama viena kopēja pārskološanās centra noorganizēšana tikai baltiešiem. H. Klarks arī informē, ka, sakarā ar izceļošanu, IRO iestādēs Bad-Kisingenā atbrīvojoties daudz darba vietu, kur tagad var atrast nodarbošanos.

SASTĀDĪS SARAKSTU PAR TIEM, KAS ATSAKĀS MAKSĀT NODEVAS

LCK pārstāvis P. Greizis ziņo, ka dažās nometnēs esot tautieši, kas atsakās maksāt centrālo organizāciju noteiktās nodevas un nevēlas saņemt trimdas kopības dalībnieku kartes. LCK atzina, ka par šādiem gadījumiem uz nometņu komiteju ziņojumu pamata iekārtojami īpaši saraksti, un tajos ierakstītās personas paturēs prātā, kārtojot atsevišķu tautiešu lūgumus un vajadzības.

Labvēlīgi atzinumi Ženēvā latviešu karavīru lietā

Latvijas sūtnis Ženēvā J. Feldmanis ziņo, ka IRO izpildu komiteja izskatījusi viņa iesniegtos memorandus mūsu bijušo karavīru skrīningu jautājumā un iepazinusies arī ar IRO administrācijas viedokli šai lietā. Pēc plašām debatēm pieņemta J. Feldmaņa ieteiktā presumpcija, ka baltiešu karavīri mobilizēti piespiedu kārtā un ka baltiešu bēgļi vispār ir bona fide bēgļi. Bez tam nolemts vadīties no humānā viedokļa — labāk atstāt IRO aprūpē 10 vainīgus, nekā izslēgt no tās 1 nevainīgu. Treškārt, pieņemts visai svarīgais lēmums, ka bēglim turpmāk skrīningos nav jāpierāda sava nevainība, bet gan otrādi — skrīninga iestādēm jāgādā pierādījumi, ka viņš bijis vainīgs. Atzīts arī par nepieļaujamu, ka skrīnēšanā piedalās personas, kas naidīgi noskaņotas pret bēgļiem. Rezolūciju ar minētajiem atzinumiem vēl apsvērs IRO izpildkomitejas plēnumā.

JĀNIS LEJIŅŠ un skaitlis deviņi

Aktiera, režisora, rakstnieka, gleznotāja, koktēlnieka un tepiķu audēja 50 mūža gadi

Nez' kādēļ biju iedomājies, ka Lejiņš savā istabā Eslingenas lidotāju skolā katrā ziņā deklamēs kaut ko no „Hamleta": „Ha! Dzer indi, nelietīgais! Steidz karalienei līdz!", vai ko tamlīdzīgu, un tādēļ viņa durvīm tuvojos ar trīcēšanu un svētām baismām.

Nekas nenotika. Durvis bija pusvirus, un Lejiņš, gļuži prozaiski, stāvēja istabas vidū un grozīja rokās pālielu malkas pagali.

„Šī būs tautu meita," viņš teica, „rucaviete." Un es atģidu, ka Lejiņš taču ir arī kokgriezējs.

Patiesi: viņa istabā izskatās gandrīz kā darbnīcā: uz galda, uz krēsliem, pat uz gultas, visur ir darba rīki — jocīgi kalti un kaltiņi, kasikļi un badekļi, visur redzami dēlīši un bluķīši, visur salikti gan iesākti, gan pabeigti veidojumi.

Bet uz plaukta savukārt rindojas mālā veidotas ainas no Raiņa „Pūt vējiņi"; un sienas — tās visas noklātas gleznām un zīmējumiem; un tur, kādā stūrī, vieglām līnijām uzmests, paslēpies Lejiņa meitas Lolitas profils — tie visi ir Lejiņa darbi. Gleznieciba, tā patiesībā ir viņa pati pirmā un varbūt arī lielākā mīlestība. Bet pēkšņi jūsu skats uzdūries afišai, kas lieliem melniem burtiem draudīgi brīdina: „Nebrauc tik dikti!" Ak Dievs, to jūs bijāt pavisam piemirsis: Lejiņš taču ir arī lugu rakstnieks!

Žigli jūs apmetat skatu vēlreiz apkārt, — ahā! — Tur viņi ir: manuskripti! Jūs pavelkat kādu burtnīcu aiz stūra, — vai tā būtu „Skabarga sirdī . . ."?

„Romāns par teātri," saka Lejiņš un noslēpumaini smaida.

Taisnību sakot, jubilāra daudzpusība jūs drusku mulsina. Kā gan var paveikt reizē tik daudzus un dažādus darbus? Tad taču cilvēks vairs nemaz nav pats savs un viņam nav ne kripatiņas brīva laika!

„Nē, brīva laika man tiešām nav nekad," atteic Lejiņš, „un ja kādreiz tomēr gadās lieka minūte, tad es to izlietoju lietderīgi, — tad es . . ." — te Lejiņa vāigs izplaukst platā Nariškina smaidā — „. . . es eju uz krogu. Bet pats savs es esmu vienmēr."

Lejiņam ir trīs pavisam dažādi vecumi. Ja jūs pārspriežat ar viņu tagadni un trimdu un vispār latviešu lietas, viņš ir nopietns, solīds vīrs, pirmām sarmas lāsmām matos, — tā ap gadu četrdesmit. Kad runāsit par mākslu, tad viņš ir entuziasts labākajos dzīves spara gados, tik tikko pāri trīsdesmitai ziemai. Bet tiklīdz viņš jums sacīs kādu joku, taď kā uz burvju mājienu nozūd mazliet gurdais vaibsts ap muti, izgaist sarmas lāsmas, un jūsu priekša ir pats kalpa zēns Pīčuks no „Saldenās pudeles" visā savā pirmās jaunības godībā. Jūs skatāties un domājat: Jānis Lejiņš piecdesmitgadnieks? Nē, piecdesmit gadu Lejiņam nekad nav bijis, nebūs un nevar būt.

„Šodien jūtos uz mata tikpat jauns, kā toreiz priekš 30 gadiem, kad spēlēju savu pirmo lomu," piebilst Lejiņš, „bet tikai tagad, uz sešdesmito gadu sliekšņa, sāku saprast, kas īsteni ir aktieris, kas aktiera spēle un kas vispār ir teātra māksla."

„Nodomi?" turpina mājastēvs. „Nodomu ir daudz, pat vairāk, nekā to vēlētos. Ir taču vēl tik daudz nespēlētu lomu, ir tik daudz neglezno tu lietu, ir tik daudz neapstrādāta koka un tik daudz neuzrakstītu lugu. Bet par teātri es negribētu neko „izteikties" — kā jūs, žurnālisti, sakāt — varbūt vienīgi to, ka šai trimdas laikā aktieriem būtu jādomā tikai par vienu, — par mākslu un nevis saviem personīgajiem panākumiem vai stāvokli. —

Pār kuŗu jūru vedīs mans tālākais ceļš? Nezinu, un tas man daudz arī nerūp: es visu mūžu esmu radis strādāt, un mani nebaida nekādi apstākļi.

Bet viens man ir skaidrs: ja Latvija būs, tad arī es tur būšu, lai kādā pasaules malā būtu aizklīdis. Savā ziņā esmu fatālists. Lūk: 1899. gadā esmu dzimis; 1909. g. atbraucu Latvijā pirmo reizi, 1919. g. atbraucu Latvijā otru reizi, 1929. g. piedzīma mana pirmā meita, 1939. g. otra. — Tagad ir 1949. gads, un es zinu, ka manā dzīvē atkal notiks kaut kas liels un labs. Pie tam (Lejiņš zīmīgā žestā paceļ pirkstu) pareģoņi man solījuši tikai d i v a s meitas, tātad . . ." un Lejiņš tik priecīgi uzsit man uz pleca, ka es gandrīz noripoju uz grīdas.

Es nezinu, ko lai vēl par Lejiņu pastāstu. Varbūt to, ka viņš necieš mīlētāju lomas, ir 1,82 m garš un sver 79 kilo, ar ūsām izskatās pēc Poruku Jāņa un bez ūsām pēc sevis paša, ka viņa mīļākā nodarbošanās ir . . tepiķu aušana, un ka tas nav taisnība, ka viņam uz rokas būtu uztetovēta nāra ar zivs asti. Tas ir viss, un vairāk es nudien nekā nezinu. Ak jā, — 50 gadu Lejiņam paliek 1949. g. 16. aprīlī.

V. Dārziņš

Rūta Skujiņa

ŠŪPOLES

Šūpoles met augstu vilni.
Mežu gali saules pilni.
Virmo gaiss kā vīnu dzēris,
gavilēs šalc lauks un vēris.

Šūpo, šūpo, augstāk met,
debesīm un saulei pret.
Lai ar roku mākoņskaru
noglāstīt kā vaigu varu.

Sirdi satver baiļu trīsa:
zemes dzīve ir tik īsa!
Prieka mirklim stirnas gaita,
aizdun soļu dipa raita.

Kad pār mani klusums ies,
jaunas audzes vietā smies,
un tāpat zem debess juma
alks tās mīlas solījuma.

Kamēr mežu gali šalko,
kamēr sirds vēl prieka alko:
šūpo, šūpo, augstāk met
mūžībai un saulei pret.

Top latviešu grāmatu grāmata

APGĀDS PIE ĢIMENES PAVARDA — SĀKTA IEPRIEKŠĒJA PARAKSTĪŠANĀS LATVJU DAINU IZLASEI

Literātūras kritiķis Vitauts Kalve „Latvijas" 7. aprīļa numurā rakstīja, ka tālākās svešniecības gaitās mums visnepieciešamākā grāmata ir latviešu tautas dziesmu krājums. Šai latviskās kultūras grāmatu grāmatai ir jāiznāk Vācijā, kur esam vēl lielākā kopumā. Visiem tomēr arī zināms D-marku apsīkums, kas savukārt ietekmē jaunizdevumu metienu. Latvju dainas kādreiz arī Latvijā bija grāmata, ar kuŗu lepojāmies, par kuŗu gan daudz runājām, bet maz pirkām. Kā būs šeit Vācijā? Vai pratīsim atteikties no ikdienas nepieciešamībām, lai ceļasomā ņemtu līdzi grāmatu, pie kuŗas kādreiz svešumā varēsim veldzēties kā pie tīra avota?

Tas ir jautājums, kas jau pāris nedēļas naktīs laupa miegu izdevējam Jānim Kadilim, jo viņš iecerējis laist tautās divos sējumos Kr. Barona paša sastādīto un Latvijā Izglītības ministrijas izdoto Dainu izlasi. J. Kadiļa apgāds Vācijā jau izdevis 19 grāmatu, un tautasdziesmu pirmais sējums būs divdesmitā. Turpat 80.000 grāmatu no Eslingenas ceļojušas pie latviešiem Vācijas nometnēs un ārzemēs. Velti tomēr Eslingenā meklēt J. Kadiļa uzņēmuma biroju un ekspediciju. Tas ir apgāds pie ģimenes pavarda. Blokmāju divās istabās, kur dzīvo J. Kadilis un apgāda līdzdalībnieks A. Pūce, notiek manuskriptu rediģēšana, pasūtinājumu pieņemšana, grāmatu saiņošana un izsūtīšana. Uz pastu braucot, ratiņos bieži jājūdzas pašam „direktoram". Dažādos darbos un pienākumos augu dienu aizņemtas abas ģimenes, piecus bērnus ieskaitot.

„Ja tagad grib ko izdot, tad jādomā, lai maz izdotu", apgāda panākumu pamatus atklāj J. Kadilis. „Kaut arī visus darbus veic mūsu „divģimeņu kolchozs", pēc vienas otras grāmatas iznākšanas grūti savilkt galus kopā."

Kādas izredzes tautasdziesmu izdošanā?

„Pašu spēkiem vien akmens ir par smagu. Aicinām tādēļ talkā visu sabiedrību. Jau sen biju nodomājis izdot Kr. Barona sastādīto pēdējo izlasi, bet, aplēšot iespiešanas izmaksu un iespējamo metienu, aizvien uzmācās šaubas. Nevarēju tomēr samierināties ar domām, ka no Vācijas mums būs jāizklīst bez tautasdziesmām ceļa somā. Visi priekšdarbi tagad veikti, un varam sākt iespiešanu."

Cik plaša būs izlase?

„Kr. Barons, sekojot izglītības ministrijas ierosinājumam, no sava mūža darba pats izvērtēja labākās tautasdziesmas, un Latvijā tās iznāca 4 sējumos. Mēs tos apvienosim divos. Pirmajā daļā 436 lappusēs būs dainas, kas aptver cilvēka mūža gājumu. Otrā daļā būs tautasdziesmas par latviešu darbu, atpūtu, svētkiem, dziesmām un dziedāšanu, bez tam prof. L. Bērziņa īpašs apcerējums un daži papildinājumi. Pirmais sējums, cik paredzams, iznāks jau maija beigās."

Cik lielā eksemplāru skaitā dainām jāiet tautā, lai izdevums neradītu zaudējumus?

„Metienam jābūt ne mazākam par 1700 eksemplāriem. Esam aplēsuši, ka tad pirmais sējums maksās DM 10, iesiets DM 14. Grāmata taps fotokopiju technikā. Pirmkārt, tas pātrinās iznākšanu, un nebūs iespiedumkļūdu, kas vācu spiestuvēs gandrīz nenovēršamas."

Bet vai ir izredzes pārdot, teiksim, 2000 eksemplāru? Visi izdevēji tagad sūdzas, ka tirgus aizvien paslktinās.

„Jau sākumā minēju, ka, iepriekš nezinot, kāda būs atsaucība, risks būtu pārāk liels. Otrkārt, tik plaša pasākuma reālizēšana prasa lielu līdzekļu ieguldījumu. Fotokopijas izgatavotas, un tas jau prasījis no apgāda maksimu. Tagad gaidu tautiešu atsaucību un palīdzību. Izsludinu iepriekšēju parakstīšanos ar iemaksām. Ceru, ka apgāds līdzšinējā darbībā būs iemantojis uzticību un kopējiem spēkiem tiksim pie plašās dainu izlases. Iemaksas var izdarīt nometņu grāmatnīcās vai arī tieši apgādam, Eslingenā, Stutgartes ielā 27.—3. Aizbraucējiem tikai jāpaziņo savas adreses, un, tūlīt pēc iznākšanas, grāmatu piesūtīs uz iebukuŗu valsti."

Kā pateicības un atzinības apliecinājumu apgāds īpašā grāmatas pielikumā publicēs visu labvēļu vārdus, kas, iepriekš samaksājot, būs sekmējuši tautasdziesmu iznākšanu. Aprīļa beigās J. Kadiļa apgādā iznāks vēl Andrēja Eglīša patriotisko dzeju izlase „Uguns vārdi" un maija sākumā Knuta Lesiņa noveļu krājums „Mūžības vīns".

H. M.

Harijs raksta vēstules

Dzīvē gadās, ka rožainie mākoņi pārvēršas pelēkā miglā. Tas vērojams arī šais vēstulēs, ko esmu pāris gadu laikā saņēmis no sava paziņas Harija un uzglabājis kā vēsturiskus dokumentus.

Sveicināts! Nav laika daudz rakstīt. Jāsiverējas. Esmu UNRRĀ redzams vīrs. Liela teikšana un tā tālāk. Atmaksājas labi. Dzīvoju kā niere taukos.
1946. g. maijā. Harijs

Sveiks, vecīt! Ilgi klusēju. Neveikli bija rakstīt. Esmu tagad tāds pats vienkāršs dīpītis kā tu. Man skaugi izraka kapu. Gandrīz ietupināja aiz restēm. Vai nu latviešu nenovīdība nav zināma. Esmu arī citā nometnē. Ceru atkal tikt uz pekām, jo drīz te vēlēs komiteju. Arī man nav iebildumu uzupurēties tautiešu labā. Pēc divām nedēļām spied īkšķus.
1947. g. maijā. Tavs Harijs

Vesels! Tā kā tu lasi avīzes, tad jau zināsi, ka es jau pāris mēnešus esmu Putriņdorfā nometnes komitejas vīrs un saimniecības pārzinis. Iet atkal lillā! Dzīve būtu skaista, ja tikai visi tautieši apzinātos kopības sajūtu un netaisītu opozīciju. Tāpat norēķinu došana par izdalītām cigaretēm ir gluži vai apvainojums. Tādas lietas brīžiem sarūgtina dzīvi. Nedrīksti iemest ne glāzīti, ne uzvilkt dziesmu, jābaidās, ka nesasauc kopsapulci un neizbalso ārā. Vajadzētu izdot likumu, ka pret ievēlētām amatpersonām neviens nedrkst uzstāties. Daudzi jau sāk domāt par tālāku izceļošanu okeanam. Es ne. Tā ir nodevība pret tautas kopību. Pagaidām tas viss.
1947. g. augustā. Harijs

Sveicināts! Laikam jau avīzēs būsi lasījis, ka Putriņdorfa nometnē nu jau kopš četriem mēnešiem jauna komiteja. Jā, nepateicība ir pasaules alga. Gādā tu par saviem līdzcilvēkiem kā tēvs par bērniem, uzupurējies viņu labā, bet viņi tevi gatavi saukt pie atbildības par izsaimniekošanu.

Nupat pieteicos emigrācijai uz kokvilnas plantācijām. Sola atsevišķu māju, lopus un labu izpelņu. Darbs gan būšot ļoti smags. No tā brīdināja. Bet vai nu tik traki būs. Gan jau kaut kā iegrozīšos, par pierakstītāju vai. Angliski protu skaitīt līdz simtam. Galvenais, ka pašam būs sava māja un lopi. Varbūt pat limuzīns. Ar velosipedu tur braucot tikai bērni un melnie.

Paliec sveiks, kad būšu dīķim pāri, rakstīšu.
1948. g. septembrī. Tavs vecais Harijs

Sveiks, dīpīt! Pašreiz rakstu no gala ostas kā brīvas zemes brīvs pilsonis. Negribu vairs ne domāt par bijušo, galenokārt par DP laiku ar visām tām nejaukām lietām — badošanos, komitejām, kopībām utt. Tikai te cilvēks redz, kā jādzīvo.

Uz kuģa bija eleganti. Arī ostā sagaidīšana bija brīnišķīga. Neesam jau arī no džungliem, bet no Eiropas. Daudzi no labākām aprindām. Pēc pāris dienām dosimies ceļā uz savām darba vietām. Ceru nosūtīt Tev drīz fotouzņēmumus, kur es būšu redzams savas villas verandā pie brokasta galda vai pie sava limuzīna stūres. Gaidi paziņas. Pagaidām O.K.!
1948. g. decembrī. Harijs

Dārgais draugs! Diemžēl, nevaru turēt savu solījumu — sūtīt paciņas. Esmu galīgi piekrāpts.

Darbs — jā, tas man ir, bet kāds? Ja Tu kādreiz esi redzējis filmā meinos lokāmies kokvilnas plantācijās, tad zini, kā man iet. Tu vari iedomāties, kādas kļūst rokas, kad tajās jātur kaplis vai lāpsta. Un kādas kļūst kurpes un bikšu gali!

Dzīvoklis ir tāda maza būda ar divām istabām un virtuvīti. Nav ne grīdsegu, ne tepiķu, pat ne logu aizkaru, nerunājot par tādām lietām kā putekļu sūcēju, ledusskapi vai televīzijas aparātu. No lopiem iedeva govi, cūku un vistas, bet apkopējas, kas tos barotu, neiedeva. Bija jākopj pašam, citādi nobeigtos. Sieva noģība, kad bija jāķeras govij pie tesmeņa.

Saprotams, paēduši esam. Bet par to jāmaksā dolari. Pie tiem var tikt vienīgi strādājot. Nekāda šiverēšanās vai organizēšana te nav iespējama. Pat sadāvinātās lietas nevar uzsist gaisā. Es nezinu, ko lai daru. Vai nevari kaut kā palīdzēt tikt atpakaļ uz nometni, citādi man te būs beigas. Daudzi gan te jūtas labi, ceļ pat mājas, bet tie savā mūžā neko labāku par prastu darbu nav redzējuši.

Padomā gan par savu veco draugu.
1949. g. martā. Harijs

Grozgalvītis

Pēteris Ērmanis

RINDAS

Ēalojums no cikla Vircburgas impresijas

(Beigas)

„Ekonomiskajā veikalā" izsniedz visu labu, tikai gaļu ne. To dala citā šaurā istabā starp produktu sadaļes telpu un maizes istabu. Gaļu dod divreiz nedēļā — trešdienās gabalgaļu, piektdienās malto un desas, tā tas iekārtojies, tā visi pieraduši. Arī gaļas gaidītāju rindas garas, un gaidītāji sastājas pa visu nemīļigo gaiteni, aizņem otrā stāva kāpnes (nostādamies kāpņu sienmalā), pat daļu otrā stāva gaiteņa. Tur nu vajadzīga izturība, jāpārvar bailes no caurvēja un garlaicības. Lai cīnītos ar garlaicību, dažai dāmai līdz biezs romāns. Bet gadās arī citāda izklaidēšanās, gaļas rindā netrūkst pat asa drāmatisma, ceļas konflikti par nepareizas vietas ieņemšanu rindā, konflikti nonāk līdz sadursmēm, kuŗas spēj izlīdzināt tikai policists. Arī gaļas rindā raibums un cilvēku dažādība, arī tur izceļas Liepas diženais augums. Arī tur mātēm līdz mazie. Reiz, kad rinda jau ievirzījusies pašā gaļas sadaļes istabā, kāda māte iesūtīja pavisam mazu puisi, iedodama kartīti, lai turpat blakus istabā (ieeja gan no gaiteņa) izņem maizīti. Un maziņais izdarīja visu kā nākas, atrada atkal māmiņu un zināja pastāstīt: rīt maizīti nedalīšot, tā viņam esot teikts. Aiz prieka, ka dēliņš (tiešām mazs, mazs vēl) visu tik prātīgi izdarījis, māte nobučoja viņam rociņu. Kuponus nogriež jauns pašmaugs vīrs, bet gaļu nosver un dala nopietni, spēcīgi darbinieki, kas dūšīgi rīkojas ar cirvi (gabalgaļu sadalot), dunci un svariem, reizēm pat ar gaļas maļamo mašīnu, steigā samaldami kotlešu gaļu, kad tās pietrūkst.

Arī gaļas rindā esmu redzējis Rindas vīru, kad rinda gara. Tā viņš reiz tur stāvēja, kaktiņā, otrā stāva kāpņu margām piespiedies, nelielu šķīvi rokā. Vai viņš tikai sev izņem, vai viņam ģimene arī? Varbūt ir, jo viņš taču stāvējis arī produktu ņēmēju rindā, tātad ēdienu viņam kāds vāra. Vai viņš „strādājošais" vai „nestrādājošais"? Rokas tādas, kas rādās būt labi pazīstamas ar darbu, smago, melno. Uznāca kārdinājums: nogaidīt, kamēr Rindas vīrs saņem gaļu, sekot viņam, redzēt, kuŗā blokā viņš ieiet! Edgars Po taču arī novēroja savu Burzmas vīru. Bet tad sametās tāds kā kauns: kāda man tiesība noglūnēt, ko otrs cilvēks dara, kur viņš paliek. Un bija arī kā bailes: ja nu es atrodu to pašu baigo noslēpumainību, kādu atrada Po . . .

Rindas, rindas. Arī ambulancē. Par rindām pie zobārstēm nav ko stāstīt. Tur sēdēšana un kārtas gaidīšana daudz mocošāka nekā pie frizieŗa. Un frizieŗa krēsls jau nav tāds moku krēsls kā zobārstes, lai gan pašas „mocītājas" tik uzmanīgas, saudzīgas un rūpīgas. Garas rindas virknējušās, kad lielāks vairums cilvēku izziņots uz potēšanos. Tad gaidītāju vītne dažreiz izvijusies pat ārā gar pārvaldes nama stūri (ambulance mums zem viena jumta ar nometnes pārvaldi). Tās ir rindas, kur dažs bērns vēl vairāk bīstas nekā pie frizieŗa: dakteres krustmāmiņa griezīšot rociņā, dikti sāpēs! Potēšanas rindā pāris reizes redzēju arī Rindas vīru, un arī te viņš tikai ārā vai neērtajā gaitenītī, bet ne iekšā, kur rīkojas baltas māsas un aceņainas doktores, durdamas gan krūtīs, gan rokās. (Mūsu nometnes medicīniskā aprūpe laika gājienā pilnīgi nokļuvusi dāmu ziņā). Potē bakas, bet īpaši abus tīfus, pēc zināma laika tos pārpotē par jaunu. Tā mēs ar potēšanu esam kā nebeidzamā, neizejamā burvju lokā. Cilvēks satrūkstas vien, kad saņem ziņojumu rīt atkal ierasties uz potēšanos, tāpat kā dzimtenē satrūkās, kad vekselim jau atkal termiņš klāt. (Šo līdzību var attīstīt tālāk: neatjaunosi žiranta parakstus, laidīs vekseli protestā; neatnāksi uz potēšanos, neizsniegs devas).

Rindas! Tādas stāv arī istabā, kur izsniedz malkas orderus, bet ārpus istabas gaitenī šīs rindas reti izstiepjas. Orderus izraksta tāds paskarbāks, pastingrāks vīrs, kas lēnām meklē tavu kartīti malkas kartotēkā un aplēš, cik tev nākas saņemt malkas, ogļu un brikešu. Arī šai rindā dzird dažu sūdzēšanos, ka malkas par maz, bet tādi sūdzētāji tiek noraidīti blakus istabā, kur sēž ēku pārvaldes priekšnieks. — Rindas rodas ritos, gaidot bērniem izsniedzamo pienu, un divreiz nedēļā ap pusdienas laiku, gaidot visiem ielejamo vājpienu. Šīs rindas atkal izstāvamas istabā aiz virtuves, kur zināmie lodziņi. — Rindas, reizēm diezgan garas, ievijas pa kāpnēm dažādu bloku, pagrabos, kur dod kartupeļus. Tur ar svariem un kartupeļu grābjamām dakšām rīkojas vienkārši, stipri, bet laipni vīri, kas labprāt šad tad palīdz arī maisu uzcelt plecos. — Rindas rodas citā pagrabā, kur izsniedz saknes. Ja dod, piemēram, burkānus vien, ņēmēji nāk gausi un svērējs ar kuponu griezēju žāvādamies pārmij pa vārdam. Bet, ja dod ābolus, rinda stiepjas pat ārpus pagraba, pāri ielai.

Laiku pa laikam mūsu gādniekiem rodas tāds īpaši laipns prāts un mums izsniedz ne vien neizbēgamos bārdas skūšanas asmeņīšus, bet arī pat konfektes. Pēc šiem saldumiem tad nu rinda izaug viens divi garu garā. Konfektes dala astotās ēkas apakšstāvā, un atceros dienu, neilgi priekš Lieldienām, kad gaitenim katrā sienmalā gausi kustējās uz priekšu divas lielas rindas, katra pretējā virzienā, tā kā viducī palika šaura vien ejiņa: „gaļinieki" (tā bija gaļas diena) un „kumpešnieki", kuŗu vidū daudz bērnu, jo šī deva jau nu bērnu deva it īpaši, galā nogriezās pa labi un virzījās cauri nelielam galīgi tumšam gaitenim, kā spocīgam tunelītim, līdz tika dibensistabā, kur gaisma un konfektes. Bija metusies krēsla un skanēja pikti saucieni, ka no āra pa tumsu nākot un manoties tai tumšās spraugas ieejā bezkaunīgi cilvēki bez rindas! Beigās jau nu viss tāpat nokārtojās, konfektes drīz apēdās, bet kuŗi prieki tad šeit vilkušies bezgalībā!

Tā dibenistaba, viņas tumšās spraudziņas istaba, kur dalīja konfektes, ir telpa, kur parasti izsniedz drēbes un apavus, ja pienāk kāds labdarīgs sūtījums. Ai, astotais bloks ir tiešām vērtīgs nams, kas gan viss tur nav glabājies, kas viss nav no turienes ņemts! Drēbju un apavu sadalē rīkojies veikls un lietpratīgs vīrs, arī dzejošanā vingrinājies, un viņa biedrs — lādzīgs un runīgs, dzīvām kustībām, izrunā kā Latgales vai Vidzemes malienas cilvēks! Redzēta rosīgi rīkojamies arī noteikta kundze acenēs un ap galvu sapītām bizēm. Arī te bijušas garas rindas, īpaši, ja sievietes gaidījušas sev kleitas; tad reizēm rindas otrs gals visu dienu bijis ārā zem klajas debess.

Beidzamo reizi tādu sieviešu kleitu gaidītāju rindu redzēju 1949. gada Zvaigznes dienā. Tad, izņēmuma kārtā, kleitas dalīja ne astotā blokā, bet kādā citā. Ārā gara gaidītāju rinda: iekšā beidzot tiek tikai nedaudzas uz reizi, un kamēr tās nu izmeklējas . . . Ai, kas tā bija par sieviešu skati tur ārā, sievietes visādos vecumos un izskatos, visādiem matu sakārtojumiem! Sieviešu vidū rindā redzēju arī trīs četrus vīriešus kā bērzus vai vītolus starp eglēm. Laikam viņi aizņēmuši vietas savām sievām, mātēm vai meitām. Un viens no viņiem, pašā rindas galā, bija mans Rindas vīrs.

Nebiju viņu kādu laiku redzējis. Tagad bārdā, sirmie pavedieni vairumā. Tagad viņš man likās pat kādu tiesu vecāks nekā es. Mētelis pavisam sadilis, cepure tā pati lupataini vecā. Visi taču dabūjuši drēbes, labākas vai sliktākas kādēļ viņš palicis bešā? Viņā skatoties, man atkal likās, ka tas ir vienkārši viens no tādiem, kam garīgais līdzsvars salodzījies. Bet vai tad tiešām neviens par viņu negādā? Piegājis, ievaicājos: „Jūs laikam ieņemat vietu savai kundzei?" — Viņš neatbildēja, tikai tā bēdīgi pasmaidīja. Es, nezinādams ko teikt, nosacīju: „Liela liela rinda." — Uz to viņš atkārtoja savu divreiz jau dzirdēto: „Ko lai latvieši citu dara? Rindās vien viņiem jāstāv." Un atkal man viņš likās nereāls, ne dzīļi nožēlojams savādnieks, kas stāv — varbūt un it kā — rindā pēc kleitas savai sievai vai meitai, bet simboliska tēls: Latvietis, kas stāv visu tautu taisnības un tiesību rindā. Un šādā rindā Latvietim šinī laikā vienmēr jāstāv beidzamajam.

Viņš skatījās manī, bet šoreiz zilās acis rādījās kā izdzisušas, tur es saskatīju tikai bēdīgu necerīgumu. „Vai tad nekur nekāda gaisma nespīd?" — man izlauzās šķietami nesakarīgs jautājums, bet es domāju par vīra bēdīgajām acīm. Viņš mani saprata gan un sacīja: „Acis tikušas tādas tumšas, nevar vis saskatīt, ja kur tālu kas spīd." — „Bet jāgaida taču ir," es teicu, mūsu bijušās sarunas atcerēdamies. Un viņš ar visu skata necerīgumu nočukstēja: „Jā, jāgaida, jāgaida!"

Chronika

Stokholmā YMCAs apgādā iznācis mēnešraksta „Ceļa zīmes" 2. numurs. Saturā V. Strēlertes, T. Ševčenko, V. Damberga, Fr. Dziesmas, V. Sniķeres, I. Leimanes un O. Jegena dzejoļi, sūtņa K. Zariņa apskats, Kārļa Zariņa romāna „Pēclaikā" fragments, divu N. Strunkes gleznu un E. Raiņa grafikas attēli, kā arī J. Andrupa, prof. Fr. Baloža, Dr. H. Biezā, B. Kentršinska, prof. A. Spekkes, pulkv. R. Oša, A. Lemeša, A. Ozola, doc. P. Mežaka, prof. K. Strauberga, J. Cīruļa, A. Bērziņa, V. Metjūsa, prof. J. Bokaldera un M. Bertholda darbi, bet chronikas daļā J. Kadiļa, A. Dagdas, Dz. Soduma un V. Krodera apcerējumi.

LATVIJA
LATVIJAS SŪTNIECĪBAS
Nr. 42 (266) 1949. g. 14. aprīlī
Ar autora parakstu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

TIKAI GADS LAIKA

Tai pašā nedēļā, kad IRO preses konferencē paziņoja latviešiem tik svarīgās pārmaiņas amerikāņu DP komisijas un konsultāru nostājā pret bijušajiem karaviriem, no Ženēvas saņemta ziņa, ka IRO padomes kopsapulcē pārrunātas iespējas paātrināt DP izvietošanu un prasīt no pašiem DP, lai tie vēlākais līdz šī gada beigām galīgi un neatsaucami izšķiras, kurp tie grib doties.

Jau agrāk bija zināms, ka IRO padomes kopsapulces dalībnieki, t. i., to valstu valdību pārstāvji, kas finansiāli atbalsta IRO, dziļi nostājušies pret domu, ka aprūpējamo izvietošanas grūtumu dēļ IRO darbību pagarinātu arī pēc paredzētā beigu termiņa 1950. g. 1. jūlija. Pēc tikko pagājušās kopsapulces nonkaņojuma spriežot, arī ir maz izredžu, ka ārkārtējā sesija, kam jāpieņem galīgie lēmumi, savu nostāju grozītu. Tādēļ jāsagaida, ka lielu balsu vairākumu iegūs lasītājiem jau zināmie priekšlikumi — pārtraukt DP statusa piešķiršanu š. g. 1. oktobrī; pieprasīt, lai DP līdz gada beigām konkrēti izšķiras, kurp tie grib izceļot; 1950. g. jūlijā pārtraukt visu to aprūpēšanu, kas nebūs tieši iesaistīti izceļošanas procesā, un tūdaļ pēc tam steidzināt IRO likvidēšanu.

Pagaidām no DP neprasa vairāk, kā tikai galīgi izšķirties par ceļa mērķi, bet laikam gan arī visus tos, kas ir vai būs izšķīrušies, noteiktā laikā nebūs iespējams uz izraudzītajām zemēm aizvest. Visvairāk tomēr šī ziņa no IRO štāba Ženēvā liek padomāt par kādu citu jautājumu, proti, kas notiks ar tiem, kas padreizējos apstākļos nevis negrib, bet **nevar** izceļot.

Karaviru jautājumā, kas mums latviešiem rada vislielāko grūtību kompleksu, ir panākts zināmā mērā labvēlīgāks atzinums. Bet tas vēl nav galīgs. Jautājums, vai bijušie latviešu leģionāri uzskatāmi par armijas vai par SS vienību locekļiem, vēl **nav** līdz galam noskaidrots un izšķirts. Šai ziņā var gadīties vēl daudz un dažādi pārpratumi.

Pavisam neskaidrs ir invalīdu un pārējo darbam nespējīgo liktenis, tāpat mums taču ir liela bēgļu grupa, kuru veselība nevienai pārbaudes komisijai netiekas vai nelikties pietiekama. Ar to vien, ka viņi paši izšķirties par izceļošanu uz vienu vai otru zemi, taču viņu izceļošana vēl nebūt nebūs nokārtota. Tas pats daudzos gadījumos būs ar daudzbērnu mātēm, kas palikušas bez apgādnieka.

Ja nu mūsu centrālām iestādēm kādreiz ir bijis svarīgs uzdevums, tad šķiet, ka tagad uzdevums vērst IRO un militāro iestāžu uzmanību uz šīm neskaidrībām un trūkumiem ir svarīgāks nekā jebkad.

Tai pašā laikā gribētos piebilst, ka nedrīkstētu pārāk aizrauties ar priecāšanos par to, kas panākts, kaut vai tai pašā karaviru jautājumā; ka tagad, kad tiešām šķiet pienākuši pēdējie izšķiršanās mēneši, par visām lietām vajadzētu saglabāt ļoti skaidru galvu un skatīties acīs reālitātei. Diemžēl, šī reālitāte rāda, ka noteikti jārēķinās ar zaudējumiem, vismaz ar to, ka diezgan ievērojamai mūsu tautiešu daļai nebūs iespējams iekļauties vispārējā izceļotāju straumē un ka tiem būs jāpaliek Vācijā.

Ja pieņemtu, ka IRO tiešām izbeigtu darbību jau nākošā vasarā (un, transportkuģu skaitu palielinot, tas arī varētu būt iespējams), tad mums tagad ir drusku vairāk nekā viens gads laika. Vai šai laikā mēs nevarētu noorganizēt skolas, darbnīcas, patversmes un citas iespējas tiem nelaimīgajiem tautiešiem, kas šādu vai tādu iemeslu dēļ būtu spiesti palikt šai šemā, kuŗas iedzīvotāji nīst ne tikai ārzemniekus, bet arī pašu tautiešus, ja tie atbēguši pie viņiem no citiem apgabaliem?

Tās nav jaunas problēmas, bet šķiet, ka ziņojums no IRO štāba Ženēvā ir pietiekami nopietns, lai to uzņemtu kā pašu pēdējo bridinājumu ļoti steigties ar visa tā noorganizēšanu, kas jāpaveic viena gada laikā.

Vērotājs

Austrijā vairs tikai 1067 latvieši

No Austrijas izceļojusi jau apmēram puse tur bijušo tautiešu, un savukārt puse no atlikušajiem 1067 latviešiem dzīvojot nometnēs, ziņo Austrijas pārstāvis pie LCK O. Siktars. Pašreiz Austrijā darbojas Francijas un Austrālijas komisijas, bet vecākie cilvēki kļūst nemierīgi par savu nākotni. Neviens latvietis līdz šim vēl nav vēlējies apmesties tur iekārtotajos nespējnieku namos.

20 miljoni amerikāņu Lieldienu rītā varēs dzirdēt Eslingenas bērnu kori

Eslingenas pamatskolas koris ir viens no dalībniekiem lieliskā Lieldienu raidījumā, kurā bez tam piedalās Geislingenas igauņu jauktais, vīriešu un sieviešu koris, Vildflekenas poļu koris un kāds ukraiņu koris. Pazīstamais amerikāņu radio speciālists Alens Sloans (Allan Sloane) IRO informāc. daļas uzdevumā uzņēmis koŗa dziesmas vismodernākā parauga skaņu lentēs un sarakstījis sirsnīgu pavadtekstu raidījumam. Šestdien gatavo pogrammu, kas paredzēta pusstundai, ar lidmašīnu nosūtīja uz Vašingtonu, lai no turienes nodotu to visām trim lielajām ASV radio sabiedrībām, kuŗu klausītāju skaits ir ne mazāks par 20 miljoniem.

Dienu pirms nosūtīšanas programmu noklausījās Bad Kisingenas štāba informācijas daļas vadītāji darbinieki un nedaudzi lūgti viesi. Kad programma bija galā, informācijas daļas šefa vietnieks Džeks Delēnijs, kas vēl nesen bija „Providence Journal" redakcijas loceklis, spontāni iesaucās: „Sasodīts! Kad to dzird, tad tiešām gribētos Lieldienu rītā būt mājās, lai redzētu, kā šis skaņas satrieks turieniešus."

Alens Sloans, kas darbojies Columbia, Mutual un National radio sabiedrību uzdevumā, bijis UN radio daļas padomnieks un pagājušā gadā vadījis filmas „Atbilde Annai" uzņemšanu Valkas nometnē, uzskata, ka šis raidījums ir tikai ievadījums plašam darbam radio reportāžu laukā. Viņa pamatdoma ir tā, ka nekas nespēj cilvēkus tik ļoti tuvināt, kā dzīva balss

„Mans paligs Reins Norma ir igauņu DP", teic Sloans, „es pats sevi gribu uzskatīt par goda DP." Viņš piebilst, ka nevienam DP nav iespējams piezvanīt kādam amerikānim pat telefonu, lai tieši izstāstītu savas rūpes par nākotni, bet, ja radiofonā runā viens DP, tad viņš runā visu vārdā. Ja viens DP izstāsta savas traģiskās gaitas, tad viņš ar to atklāj vaselu tautu traģēdijas.

Lieldienu programmas uzņemšanai Alens Sloans veicis 3000 km, piecas dienas strādādams pa 16 stundu dienā. Pavisam uzņemts materiāls, kas pietiktu 6 stundu ilgam raidījumam, lai varētu izmeklēt vislabāko no labākā. Dziedātāju kopskaits sniedzas pie 500, jo Eslingenas bērnu korim, kas reprezentēts ar divām dziesmām, vien ir vairāk nekā simts dalībnieku. Visvairāk, un šķiet arī visiespaidīgākās dziesmas, šai programmā devuši Geislingenas igauņu lieliskie koŗi.

Austrāliešu žurnāliste Džo Viljamse pēc programmas noklausīšanās teica: „Es nožēloju, ka to nedzirdēs arī mani tautieši. Tas ir kaut kas pavisam citāda, nekā tas, pie kā esam pieraduši. Jau pats gars, nemaz nerunājot par mūzikas kvalitāti, noteikti radītu vislielāko iespaidu Austrālijā."

Angliete Betina Belinga atzinās, ka visu laiku sēdējusi ar „sirdi kaklā", jo viņai bijis jādomā par to, ko šie cilvēki pārdzīvojuši. „Un tomēr vēl viņi var tā dziedāt!"

Īpatnējs bija francūža Pajena komentārs. „Mūzika kā tāda man nepatika," viņš teica. „Bet no visa koncerta es guvu dziļu iespaidu par šo cilvēku kopības garu. Kad dzirdēju latviešu bērnu dziesmas, man gribot negribot bija jādomā par franču bērnu koŗiem mūsu ciemos. Viss koncerts lika man domāt par mūsu baznīcām. Ja cilvēki spēj dziedāt tādas koŗa dziesmas, tad tie nevar būt tikai egoistiski indivīdi, bet ļaudis, kam dziļi sirdīs ir kopības gars. Ja es piederētu kādai nācijai, kam būtu jāuzņem lielāks skaits DP, tad šis koncerts mani pārliecinātu vairāk nekā jebkas cits, ka tie ir īstie cilvēki mūsu dzimtenei."

Alens Sloans nobeidz raidījumu ar vārdiem: „Sie ļaudis, ko nupat dzirdējāt, var ne tikai dziedāt. Viņiem ir galvas un sirdis un, pār visām lietām, griba strādāt un veidot sev jaunu dzīvi. Tagad Augšāmcelšanās svētkos arī jums vajadzētu padomāt, kā varat viņiem šai ziņā palīdzēt."

Viņš ir pārliecināts, ka raidījumam Amerikā būs ievērojami panākumi, un cieši apņēmies turpināt pasākto darbu, iepazīstinot amerikāņus ar DP visdažādākos radio raidījumos. Vienu no nākošajiem viņš nolēmis uzņemt Valkas nometnē, kur jau pagājušā gadā uzņēmis filmu un arī iemācījies vairākus vārdus labā latviešu izrunā. Filmu, kas tagad jau nobeigta, izrāda ASV luterāņu draudžu namos. Nav domājams, ka to atsūtīs arī uz Vāciju.

Īstais raidījumu iniciātors, IRO informācijas daļas šefs Cārlzs Reiners, kas pats programmas laikā bija dziļi aizkustināts apmierinājās ar komentāru, ka cer uz panākumiem.

A. Lp.

Konjaks izkārto visu

PAVISAM NESAIMNIECISKAS PIEZĪMES PAR FRANKFURTES MESI UN LIELVECĀKO

Frankfurtē plīvo karogi — pilsētas sarkani baltās un vācu melni sarkani zeltītās krāsas. No galvenās stacijas līdz izstādes laukumam plūst mašīnu rindas. Meses vārtu priekšā atsevišķās karogu krāsas sajūk raibā burzmā, un auto laukumā redzamas visdažādāko Eiropas zemju pazīšanas zīmes. Ieejas priekšā zvana tramvaji, drūzmējas ļaužu bari un cienījama izskata kungu pavadībā ņirb dāmas dārgos kažokos vai pavasara mēteļos ar visfantastiskākām cepurēm, kas droši vien savu pirmsākumu radušas Parīzes modes namos un tagad atbraukušas palepoties Vācijas divjoslu galvaspilsētā.

Nailona zeķes nav nekas neparasts — tās ir kājās pat jaunkundzei, kas pārdod pirmos pavasara ziedus. Daža no dāmām kažokā paskatās, pačukst kaut ko pavadonim, un tas ar vieglu smaidu pasniedz puķu pārdevējai marku. Tik daudz maksā skaistas pavasara puķes, kurām nezinu nosaukuma. Kad ziedi iekļauj dāmas rokā, mani pārņem skumjas, jo tie būs gluži novītuši, kamēr viņa izstaigās daudzās halles un apskatīs stendus, kuŗos izstādījušies 2300 vācu rūpnieku un gandrīz pārsimts ārzemju firmu.

Frankfurtes mese šoreiz nav domāta skatītājiem, jo tie tikai velti pūlēsies stendu priekšā un traucēsies rūpnieku darījumus. Tādēļ pirmajā dienā bija tikai 28.000 apmeklētāju, tirgotāju, kas stingri vēroja ražojumu cenas un kvalitāti. Visdzīvāk darījumi kārtojās tekstilpreču un pār visām lietām dāmu zeķu un meŗģiņu nozarē. Vislielākie pieprasījumi bija itaļu paviljonā, kur divu stundu laikā iepirka mantas par atvēlētiem pusmiljona dolariem. Bez itaļiem no ārzemniekiem krietnāk vēl pārstāvēti beļģi un holandieši, bet no dzelzs priekškara zemēm vienīgi Ungārija.

Pirmajā mirklī apžilbst acis, skatot somas, kādas ilgotos katrs ceļotājs, un redzot kurpes, kuŗu izveidojums ir vesels mākslas sasniegums. Brīnišķīgas ādas jakas rada kāda firma Āchenā. Dažāds ir jaku izstrādājums, piegriezums un krāsa, bet vienveidīga cena — skaitļi ar divām nullēm. Toties paskaidrojumus sniedz tik daļa jaunava, ka vīriešu interesentu netrūkst no mirkļi. Ar aviznieka nekaunību iesekoju, ka no desmit vīriešiem seši daļavas pasniegto katalogu ļaužas kabatā neizlasījuši.

Vīrieši vēl pulcējas elektrisko izstrādājumu nozarē, kur var skatīt jaunveida spuldžu iekavas, kas novērš īssavienojumu, un īpašu jaunatradumu, kas izlīdzina sprieguma svārstības tīklā un pagarina spuldzes mūžu par veselu trešdaļu. Visvairāk piekrišanas tomēr gūst Tempo štrvāritājs, ko izstāda kāda Rūras apgabala firma un ar kuŗu var uzvārīt ēdienu nedaudz minūtēs, pie tam izlietojot vai nu elektrību, gāzi vai ogles.

Bet stāstīt par saimnieciskām lietām nepavisam nebija manis nodoma. Es redzēju vēl daudz jauku lietu, bet pār visām vairāk priecājos par mazgājamu burtnīcu. Lai tik pasāk tādas lietot skolās, — bērnu veselība un garastāvoklis uzlabosies acīm redzot. Lielajiem savukārt kāda Virtembergas firma izgatavo pavisam ko jaunu — ne telti, ne gultu, ne mugursomu, bet tomēr to visu kopā. Pa dienu var sojot ar mugursomu uz muguras, nesot 4,5 kg mantu, bet vakarā no somas viegli uzcelama telts diviem cilvēkiem. Pie fabrikas stenda ir uzraksts, ka soma un telts piemērota tikai diviem. Uzņēmuma vadītāji ļoti pareizi izmeklējuši šo reklāmas veidu — pašreiz, pavasarī, kad laiks griežas uz sauli.

Tirgotāji savos stendos sēž ļoti pašapzinīgi. Gandrīz katram pa mīkstam sēdeklim, dažiem pat divans vai zvilnis, un daudziem uz galdiņa puķes. Tiklīdz kāds iepircējs izrāda mazliet lielāku interesi, viņu atsēdina mīkstajā sēdeklī. Portfeli viņš tur uz ceļiem. Rūpnieks piedāvā cigareti (ļoti bieži cigāru), un sākas sarunas. Vēl pēc brīža iepircējs vai nu piecelas un aiziet, vai arī novelk mēteli un atlaižas sēdeklī ērtāk. Tad parādās dažādi papīri, kvītis un čīrkst pildāmspalvas, bet uz galdiņa kā kārdinātāja puķu vidū zaigo konjaka pudele. Es saskaitīju 71 pudeli, tātad tik daudz vietās sarunas bija beigušās veiksmīgi. Skaistas kristāla glāzes uz galdiņa manīju vēl biežāk.

Lielu klientu pulku un kārtīgu apgrozījumu sev nodrošināja kāds „gaišreģis", kas par 2 markām sastādīja horoskopu. Viņa mākslu ir gaužām vienkārša, — cik man izdevās novērot. Piecās lielās kaudzēs stāv ar mašīnu aprakstītas lapas. „Gaišreģis" nopīš no katras lapas pa attiecīgam gabalam un pēc uzdotajiem dzimšanas datiem saliek zināmā kārtībā. Nākotnes zināt gribētāji pie viņa stāvēja rindā.

Mesē redzēju arī Frankfurtes lielvecāko Dr. Valteru Kolbu, ko pavadīja vesels bars avīžnieku. Gan tikai retais saprata viņa īpašo mājienu kādai grupai žurnālistu. Tie bija Kolba nākamie pretinieki peldēšanas sacīkstēs. Proti: 1. aprīlī viens no Frankfurtes laikrakstiem atļāvās publicēt joku, ka pilsētas „tēvi" esot nolēmuši taupīt un turpmāk auto vietā braukšot ar divriteņiem. Lieta bija redakcijas pārsteigums, kad pievakarē Dr. Kolbs uz velosipeda ieradās redakcijā un paskaidroja, ka esot kaislīgs riteņbraucējs un vēl pirms desmit gadiem desmit dienās nobraucis no Bonnas līdz Berlīnei un atpakaļ. Sportiskais lielvecākais uzaicināja redakciju sacensties peldēšanā pāri Mainai, kad būs iestājies siltāks laiks. Garas kļuvušas redaktoru sejas pēc Kolba paskaidrojuma, ka katram Maina jāpārpeld trīs reizes. Aviznieki izaicinājumu tomēr pieņēmuši.

Vācu laikraksti ziņo, ka Frankfurte varot būt lepna uz savu izstādi un lielvecāko. Pavasara mese tiešām ir izdevusies ar starptautisku vērienu. Jācer, ka tikpat labi veiksies Dr. Kolbam maijā Mainas ūdeņos.

E. Ae.

VĪRIEŠU APĢĒRBI ATKAL KĻŪST „NORMĀLĀKI"

Hanoverā notikusi pirmā lielā vīriešu apģērbu modes skate. Lielākā sensācija bijis labas ķemdzijas vīrieša uzvalks par 100 DM. Skates rīkotāji, kas apgalvojuši, ka viņu paraugi atbilstot visjaunākām Parīzes un Londonas modes prasībām, rādījuši, ka vīriešu uzvalkiem vairs nav modē slīpi nolaideni pleci, bet tomēr bikses kļuvušas vēl īsākas un apakšgalos šaurākas.

Šūposimies pretim cerībām

Daudzi Austrālijas braucēji Lieldienās šūpolēs nekāps ne lūgti. Ja turpat mēnesi zeme nav justa zem kājām, neviens vairs nedomā gaisā lidināties. Mēs, Vācijā palikušie, pukojamies, ka IRO zaķis bijis skops olu krāsošanā, bet, domājot par izredzēm svešās zemēs, gan vēl plivināmies mākoņos. Bet nav jau arī viegli dzīvot četrus gadus DP šķā. No Ženēvas nāk pēdējais brīdinājums — braukt vai iekļauties. Latviešiem gan ir teiciens — ar muti Rīgā, ar darbiem aizkrāsnē, un mēs jau pieteikties un laistos prom kaut šodien, ja tikai musiņu izmēri būtu pēc noteikumiem. Ar iekļaušanos vēl grūtāk. Kur tu iekļausies, ja Vāczemē jau tagad uz katru oksi ir trīs dzinēji.

Bet labāk runāsim par Lieldienām. Nav jau tā kā kādreiz. Pat Pūpolu svētdienā izpalika senās izdarības. Rīgā uz katra ielas stūra varēja nopirkt pūkainos kārkla zarus. Lielākie un samtainākie pūpoli nāca no Ulbrokas pļavām. Svētdienas rītā tēvi klusi pacēla segas stūri un uzšmīgstināja rezgaļiem pa resno gaļu, teikdami — audzi apaļš kā pūpols! Nav Vācijā ne īstu pūpolu, par apaļumu nemaz nerunājot. Un tad — Lieldienās sildāmies olām un šūpoles. Ar olām gan šogad nav vairs tik bēdīgi, kā agrāk. Valūtas reforma ir jauns zinātnisks atklājums putnkopjiem. Vācu vistas pēkšņi kļuvušas dējīgas. Aizmirsusies vienīgi olu krāsošana, jo „konservu laikmetā" olu pulveri Lieldienās neviens nekrāsoja. Pēc svētkiem jāgaida ziņas no Austrālijas. Latvieši tur droši vien būs situšies ar strausu olām...

Šūpošanās Lieldienās taču pieder pie latviskā gara saglabāšanas, un tādēļ jautājuma centrālizētai izkārtošanai steidzīgi vajadzēja pieņemt dažas rezolūcijas. Tas nav noticis un šogad atkal visa atstāts nometņu kultūras daļu vadītāju pašplūsmei. Bet varbūt tas darīts ar gudru ziņu, jo vienā otrā lēmumā mēs esam jau diezgan izšūpoti... Bet lai nu kur un kā, latviešu nometnēs šūpoles jācej. Diez' ar kādiem odiem mums šovasar būs jākaujas, un tautasdziesmās rakstīts, ka no odiem var pagalbties vienīgi tie, kas Lieldienās pamatīgi izšūpojušies.

Šūposimies, kaut arī trimdas grūtumus jūtam arvien smagāk. Varbūt tiešām lielās politikas šūpoles, kas sākušas kustēties aizvien noteiktākos vēzienos, mūs aizšūpo no tālām zemēm atpakaļ dzimtenē, kur pirmā pavasara plaukumā gaisos trallina cīrulis, smaržo arāja apmesta velēna tā kā nekur citur pasaulē, un Lieldienu rītā var nodzerties no vectēva atnestās bērzsulu krūzes.

Meimurs

KĀ MASKAVĀ SAUC, TĀ RĪGĀ ATSKAN

KREMĻA SĀKTĀ PRETŽIDU KAMPAŅA ATBALSOJAS ARĪ PADOMJU LATVIJĀ

Jau agrāk šad tad ārzemju presē pavīdēja ziņas, ka Padomju Savienībā žīdiem nekājas tik spoži, kā to aludina Maskavas oficiālā propaganda. Lai gan Staļina radinieks Lazars Kaganovičs vēl joprojām ieņem augstus amatus, pret viņa mazajiem tautas brāļiem tagad aizvien biežāk sāk vērsties politbiroja asie šķēpi. Ka šī informācija pareiza, liecina padomju literatūras un kultūras dzīves oficioza „Literaturnaja Gazeta" asais raksts, kas vērsts pret Iļju Erenburgu. Viņam pārmet nepietiekamu padomju ideālisma un darba etosa izcelšanu rūpniecībā un kolchozos. Šie apvainojumi ir smagi, un padomju režīmā tie var nozīmēt arī nāves spriedumu. Bet vēl nesen Iļja Erenburgs bija viens no visvairāk daudzinātiem komūnistu rakstniekiem, kas apceļoja Eiropu un pat ASV un visur redzēja tikai melnu, salīdzinot ar Padomju Savienības gaišumu.

Par pretžīdu kampaņu ziņo arī „Newsweek" korespondents Veintāls. No 50 padomju literātiem un kritiķiem, kam pēdējā laikā teikti asi vārdi, 49 esot žīdi. Tais gadījumos, kur uzvārds krievisks, iekavās likts agrākais žīdiskais.

12. februāŗa „Literaturaja Gazeta" asi kritizē „bezpajumtes kosmopolīta Melnikova (Melmana) noveli, kas sarakstīta chaotiski un nemorāliski". Tai pašā avizē divreiz pieminēts B. Jakovļevs (Holcmans), kas „savā tā sauktajā stilā atļaujas tādu cinismu un aptumšotu domāšanu, ka tā neder par lasāmvielu padomju pilsoņiem." Nākamajā izdevumā tā pati kritika spalva uzbrūk Kolodovam, kas aiz šī īsti krieviskā vārda esot apslēpis „bezpajumtes kosmopolītu Meijerovičū". 19. februāŗa „Ukrainskaja Pravda" „atmasko" trīs pazīstamus kritiķus I. Stebūnu, Burlačenko un Zanovu kā „kosmopolītus Kacenellenbogenu, Berdihoviču un Šmulsonu".

Aiz neizprotamiem iemesliem oficiālā padomju nomenklatūra žīdu sporta žurnālistiem piemēro citu klasifikāciju: tie tiek dēvēti ne vairs par bezpajumtes kosmopolītiem, bet „ceļotājiem bez pases". „Komsomoļskaja Pravda" 6. martā spēr zibenus pret trim šādiem indivīdiem — Jasniju (Finkelšteinu), Viktorovu (Zlocheskiju) un Svetlovu (Šeidlinu). To grēki bijuši apgalvojumi, ka padomju cīkstoņi pirms sacīkstēm smej inspirāciju no Džeka Londona grāmatām un nevis no bezgaligās mīlestības pret padomju dzimteni, ka futbola spēli Krievijā sākuši kādas angļu kuģniecības sabiedrības ierēdņi Odesā 1906. gadā un ka arī Padomju Savienības sportisti ilgojas pēc slavas un apstākļiem, kur tie varētu nodoties tikai sportam.

Uzbrukumi padomju žīdiem iet tomēr daudz tālāk. Slēgta vienīgā žīdu izdevniecība Maskavā „Emes". Tāpat apturēts laikraksts „Jiddische Einigkeit". Lielāks skaits žīdu organizāciju vadītāju apcietināti. To vidū ir arī pazīstamais kritiķis Altmans, kuŗam žurnāls „Sovjetskoje Iskustvo" nesen asi uzbruka, apzīmēdams viņu par „divkosīgu, melnu nodevēju dvēseli, imperiālistisko rietumnieku kalpu, mākslas diversantu". Otrs kritiķu tirināšanas upuris Maskavā ir Borodins (Gruzenbergs).

Arī Ukrainas rakstnieku savienības sanāksmē 26. februārī Kijevā nolemts „stingri raudzīties, lai izbeigtos žīdu nacionālisma kultivēšana un tiktu slēgti viņu izdevumi". „Večerņaja Moskva" apsūdz Aleksandru Izbakhu (Izāks Bacharachs) par turēšanos pie talmūda un cionisma propagandēšanu.

Pievienojoties vispārējai akcijai pret „antipatriotisko kosmopolītismu", kas Padomju Savienībā iezīmējies ar žīdu vajāšanu, „Literaturnaja Gazeta" tagad pievēršas arī padomju Latvijas kultūras dzīvei un atreferē Rīgā notikušo mākslas un literatūras darbinieku sapulci, kuŗā Aleksandram Čakam pārmests, ka viņa teātŗa kritikas paužot mazinieku „idejiņas" un tajās esot gāniti padomju drāmaturģijas labākie darbi — Safronova „Vienā pilsētā" un „Maskavieša raksturs". Latviešu komūnistu CK sekretārs A. Pelše asi uzbrucis arī Gurēvičam un Kacam — vārdi, kas neskan ne latviski, ne krieviski — un nosodījis viņus par „bezdzimtenes kosmopolītisma ideju ievazāšanu", kas latviešu teātŗa kritikā ieguvušas monopola stāvokli. Sapulcē pieņemta rezolūcija, kas kategoriski noraida „antipatriotisko, haotisko kritiku — kosmopolītu darbību".

LATVIJA, 1949. g. 14. aprīlī
Četri sma
Minchenes c
MIEM PAGA
Abdulla meklēs
Lielsīri
piepildīšan
Lieldien
dāvinie
CANU ZĪĻ
Cena DM 1.80

Četri smagi ievāinotie Minchenes demonstrācijās

VĀCU PRESES UN ACULIECINIEKU INFORMĀCIJA PAR NOTIKUMIEM PAGĀJUŠAJĀ SVĒTDIENĀ

Lielajām DP demonstrācijām, kas pagājušo svētdien notika Minchenē un par ko mēs īsumā ziņojām iepriekšējā numurā, vācu prese veltījusi lielu ievērību. „Die Abendzeitung" iespiedis gandrīz 3 slejas garu aprakstu un ziedojis pusotras lappuses ilustrācijām. Pēc papildus informācijas, demonstrācijās piedalījušās apmēram 10.000 personu (vācu policijas oficiālais komunikē runā par 5000) — krievi, ukraiņi, kazāki, latvieši, lietuvieši, igauņi, bulgāri, rumāņi, baltkrievi un citas tautības. Kārļa laukumā notikuši dievkalpojumi, ko vadījis pareizticīgo ukraiņu ģenerālvikārs Pibipecs un luterāņu mācītājs Goba. Katoļu dievkalpojumi notikuši baznīcās. Demonstrantiem bijuši līdzi transparenti un plakāti ar pretkomūnistiskiem uzrakstiem.

Pēc dievkalpojumiem vairāku tautību runātāji stāstīja par komūnistu brīnumu darbiem. Sevišķi dziļi klausītājus ietekmēja kāda ukraiņu katoļu bīskapa personīgie pieredzējumi aiz dzelzs priekškara. Vēl runāja ukraiņu atbrīvošanas kustības UPA, Baltkrievijas, kazāku un Lietuvas pārstāvis. Pēc tam aizlūgumu dalībnieki sakārtojās gājienā un ar karogiem un transporentiem devās uz Pasarta ielu, kur atrodas padomju satelītvalstu konsulāti. Pēc „Die Abendzeitung" informācijas, uz Prinča Regenta tilta notikušas pirmās sadursmes. AP sakās zinām, ka demonstranti metuši akmeņus uz vācu komūnistiem. Kāds aculiecinieks no Minchenes mums raksta, ka komūnisti paši provokācijas nolūkos apmētājuši akmeņiem vācu policiju; jo tuvumā atrodas viņu Minchenes galvenā mītne. Pēc neliela apjukuma gājiens virzījies tālāk uz Pasarta ielu.

Kad demonstranti aizsnieguši Herkomera laukumu, parādījusies amerikāņu militārā policija tanketēs. Pret demonstrantiem mestas asaru gāzes bumbas, bet džīpi un tanketes devušās pūlī, la: to izklīdinātu. „Die Abendzeitung" informātors raksta: „Pa laukumu braukāja tanketes un džīpi, bet ielas malās stāvēja amerikāņu karaviri gāzmaskās, bruņu cepurēs un šautenēm ar uzlīktiem durkļiem. Kad kāda tankete bija izbraukusi pūlim cauri, es redzēju vienu viru pelēkā mētelī sabrūkam. Citi viņu vēlāk nonesa no laukuma. Pūlī atskanēja saucieni: „Kauns, un to jūs saucat par demokratiju!"

Dena ziņo: Minchenes pilsētas komandants Džēmss K. Kellijs uzsvēris, ka demonstrācijas būtu beigušās mierīgi, ja nebūtu iejaukusies MP. Kas izsaucis militāro policiju, pagaidām nav noskaidrots. „Die Abendzeitung" piebilst, ka K 7 nodaļai izsaukt MP devis rīkojumu amerikāņu policijas sakaru virsnieks Pralle. Herkomera laukumā ar durkļa dūrienu smagi ievainots viens kazāks, kas ievietots slimnīcā, divi ukraiņi dabūjuši brūces galvā. Tāpat smagi ievainots kāds UPA loceklis. Miers Minchenē atkal iestājies pēc pl. 16.

Pl. 17. Bogenhauzenā notikusi Nāciju pretboļševistiskā bloka preses konference, kurā piedalījušies arī vācu laikrakstu pārstāvji. Atsevišķo nāciju delegāti ziņoja par partizānu kustību satelītvalstīs. Komūnistu laikraksta „Spiegel" pārstāvis aizrādījis, ka gājiens pāri Izārai bijis veltīgs, jo padomju misija jau kopš mēnešiem no turienes izvākusies. Viņam paskaidrots, ka demonstrācijas bija vērstas pret satelītvalstu konsulātiem. Kāds latviešu pārstāvis ierosināja savākt šim komūnistu žurnālistam ceļa naudu, lai viņš pats varētu pārliecināties par labumiem

Abdulla meklēs Turcijā savu Lielsīrijas sapņa piepildīšanu

Reuters ziņo, ka Transjordānas karalis Abdulla maijā paredzējis apmeklēt Turciju, lai apspriestos ar valsts prezidentu Ismetu Inoni. Preses intervijā Abdulla izteicies, ka šim apspriedēm būs „liela nozīme visai arabu pasaulei". Tuvākas informācijas pagaidām nav, par ko Transjordānas karalis vēlas runāt ar turkiem. Arī viņš pats nekā vairāk nepaskaidroja. Informētas aprindas Londonā domā, ka Abdulla, pēc neveiksmes Palestīnā, mēģinās noskaņot Turciju labvēlīgi savienā Lielsīrijas plāniem. Netieši uz to norāda arī intervijas pēdējā daļa. Karalis Abdulla, vaicāts par valsts apvērsumu Sīrijā, paskaidroja: „Iespējams, ka šī apvērsuma rezultātā valsts vadību pārņems vīri, kas nodibinās savai tautai stipru bāzi. Ja tas notiks un Sīrijai būs draudzīgas attieksmes ar Iraku, tad ziemeļos radīsies stiprs bastions, kam varēs pievienoties arī Turcija. Lielsīrijas valsts, pēc Abdullas domām, taps daudz ātrāk nekā kāds to var iedomāties.

Vācija — Eiropas stūrakmens

(Turpinājums no 1. lpp.)

cerētajiem reģionālpaktiem. Ģen. Mekartūrs prasa Klusā okeana paktu, Turcija vēlas Vidusjūras vai Tuvo austrumu paktu. Par šiem paktiem pagaidām Vašingtona nevēlas nekā zināt, jo nav vēl nostatīts uz kājām jaunpiedzimušais Atlantika pakts, kas pašreiz prasa milzīgus ASV līdzekļus un daudz enerģijas.

Bet šos lielos sabiedroto plānus Rietumvācijas politiķi vai nu nevēlas vai arī nevar saprast. Tie pašreiz tiktāl aizrāvušies ar ciņu par jautājumu, cik centrālai vai cik federātīvai jābūt nākamai Vācijai, ka pat atkārtotie sabiedroto okupācijas iestāžu atgādinājumi un „aukstās dušas" sakarsētos prātus nav varējušas apskaidrot. No vienas puses vācieši prasa vislielāko pašnoteikšanos, no otras puses tie baidās paši par sevi, arī ja tiem izdotos radīt iespējami spēcīgo centrālo valdību. Austrumu joslas tuvums un piesardzība pret neparedzamiem nākotnes notikumiem ievirza vācu politisko partiju domāšanu visai šaurā gultnē — katrs gribētu uzņemties pēc iespējas mazāku atbildību un tad drastiski izsakoties, tikai par savu pagastu. Vācieši ar gluži dabīgu skepsi netic ļoti vispārīgajos vārdos ieturētajam okupācijas statūta tekstam, un tāpēc nevēlas uzņemties atbildību arī par to, kas notiks, ja izkārtne turpmāk kļūs gluži vāciska, bet pašā uzņēmuma augšgalā sēdēs augstie okupācijas komisāri

Lai kāda būtu tālākā vācu politisko partiju stīvēšanās, kas ceturtdien nosūtīja uz Frankfurti 14 pārstāvjus sarunām ar sabiedroto kontrolpadomi, Ečesons neatlaidīsies un visiem līdzekļiem Rietumvācijas jaunās satversmes un jaunā okupācijas statūta pieņemšanu vēl šajā mēnesī reālizēs. Tāpat kā pēdējos 4 gados amerikāņu militārpārvalde dažkārt gluži apstulbinošā ātrumā reālizēja vienu jaunievedumu pēc otra, neļaudama vācu iebildumiem novirzīt savu galveno vadlīniju no paredzētā kursa, tā arī tagad Dr. Šūmachera vai citu vācu politiķu pretestība neko nespēs grozīt no Vašingtonā izlemtā un pieņemtā plāna. Rietumvācijai jau drīz būs jākļūst par vienu no stūra pīlāriem jaunajā Rietumeiropas cietoksnī pret boļševismu un Staļina agresīvo imperiālpolitiku.

Lieli urāna slāņi atrasti britu Gvajanā. Turienes pārvalde radioaktīvo vielu meklēšanas tiesības piešķirusi vienīgi amerikāņu Kolem.

DAŽOS VĀRDOS

8 miljoni dolaru ēku Savienoto Valstu delegāts pie UN Vorens Ostins pasniedza Apvienoto Nāciju ģenerālsekretāram **Trigvem Lī**. Šī summa domāta Palestīnas arabu bēgļu atbalstam, kas nonākuši bezizejas stāvoklī.

Pārsūdzību pret Kravčenko iesniegusi „Les Lettres Françaises" redaktori Vurmsers un Morgāns.

Tito no jauna ievēlēts par dienvidslavu tautas frontes prezidentu. Kongresa pēdējā dienā viņš paskaidroja, ka Dienvidslavija sagiabās savu neatkarību un, ja vajadzēs, par to arī cīnīsies.

Feldmaršals Montgomerijs ieradies Briselē. Oficiāli paskaidrots, ka šis apmeklējums ir privāta rakstura.

Komūnistiskais „miera kongress" sanāks Parīzē 20. aprīlī. Tajā paredzēts radīt starptautisku organizāciju, kas visiem līdzekļiem aizkavēšot kara izcelšanos Valstīs, kas gatavojot karu, komūnistiskā „miera organizācija" aicina rīkot revolūcijas.

PADOMJU JOSLĀ MILITARIZĒ ARĪ VĀCU JAUNATNI

Amerikas Balss ziņo, ka padomju joslā uzsākta tā saucamās Brīvās vācu jaunatnes organizācijas militarizēšana. Radītas īpašas jaunatnes milicijas vienības, kas ietērptas formā un apbruņotas pistolēm. Krievu virsnieki šīs nodaļas apmāca un pārskolo marksismā un ļeņinismā. Organizācijā ievesta militāra disciplīna un kazarmu režīms.

ASV ārlietu ministrs Ečesons otrdien Vašingtonā pieņēma Turcijas ārlietu ministru Sadaku ģarākām apspriedēm par stāvokli Vidusjūrā un Tuvajos austrumos.

Dienvidkorejas pārstāvji lūguši ASV piešķirt tādu pat militāru un saimniecisku palīdzību kā Grieķijai. Priekšlikums Vašingtonā radis lielu ievērību, jo tas var būt sākums jaunai ASV politikas attīstībai Tālajos austrumos.

Vēlēšanās Ungārijā, kas notiks maija sākumā, būs tikai viena kandidātu lapa — apvienotais bloks. Vēlētāji varēs balsot tikai ar jā vai nē. Kristīgās partijas blokā nav uzņemtas.

Albānijas diktātors Hodža atgriezies no Maskavas Tirānā. Viņš parakstījis plašu saimniecisku līgumu par Padomju Savienības palīdzību Albānijas jaunuzbūvē.

96.000 karavīru šobrīd ir amerikāņu okupācijas armijā Rietumvācijā, bet 5000 Triestā. Nākamgad karaspēku Vācijā reducēs uz 92.000.

Tikai 8 padomju delegātiem Francija piešķīrusi iebraukšanas vīzas uz komūnistu inspirēto pasaules miera kongresu Parīzē. Pieprasījumu bija iesniegušas 52 personas.

Sabotāžas lielofensīvu itaļu fabrikās plāno Italijas komūnistu partija, ziņo „Alpenland". Katrā rūpnīcā nodibināta tā saucamā „miera komiteja," kas šīs akcijas vadīs. Īstenībā sabotāžu vērsīs pret Atlantika paktu.

Vairāk par 1 miljonu amerikāņu tūristu šovasar apmeklēs Eiropu. Anglija gatavojas uzņemt pusi no viņiem, bet tikai 1 proc. ir tādu, kas tai pašā laikā negribētu apmeklēt arī Parīzi.

11 miljonu mārciņu Austrālijas valdība piešķīrusi pārvietoto personu transportam turpmākajos 15 mēnešos.

Latvijas abonements ārzemēs

ANGLIJĀ: 4/-sh par eksemplāru mēnesī; atsevišķa numura cena 5 d. — Pārstāvis A. Veinbergs, West Wratting E. V. W. Hostel, Wratting Common, Nr. Cambridge, Cambs. Great Britain.

AUSTRĀLIJĀ: 5/-sh par eksemplāru mēnesī; atsevišķa numura cena 6 d. — Pārstāvis A. Strazdiņš, Actoa Guesthouse, Canberra A. C. T. Austrulia.

A. S. V. 1 dolars par eksemplāru mēnesī. — Pārstāvis H. Taurinš, 156 East 28 th Street, Brooklyn 26. N. Y. U. S. A.

BELĢIJĀ: 30 fr. par eksemplāru mēnesī. — Pārstāvis K. Erkens, 127, rue du Fleurus, Chatelet. Belgique.

DĀNIJĀ: 3,50 D. kr. par eksemplāru mēnesī Pārstāvis V. Bendrups, Prags Boulevard Lejr. Kobenhavn S. Danmark.

FRANCIJĀ: 120,— fr. par eksemplāru mēnesī. Pārstāvis m-me E. Baumanis, 56 Rue Michal Foch, Lorient. France.

HOLANDE: 2,— Fl. par eksemplāru mēnesī. Pārstāvis P. Martinsons, Sweelinckplein 48, den Haag. Holland.

KANADĀ: 1 dolars par eksemplāru mēnesī; Pārstāvis I. Batraks, P. O. Box 1006, Sta. "C", Toronto 3. Ontario, Canada.

VENECUELĀ: 1 dolars par eks. mēnesī. Pārstāvis J. Henkurens, Medicatura Rural. SANARE. Estado Lara Venecuela.

ZVIEDRIJĀ: 2,50 Kr. par eksemplāru mēnesī. — Pārstāvis N. Seglenieks, Klubbacken 39/II, Stockholm. Sverige.

Sludinājumu maksa par vārdu: ASV, Venecuelā un Kanadā — 5 centi, bet ne mazāk kā 1 dolars par slud. Anglijā un Austrālijā — 2 d., bet ne mazāk kā 3/-sh par slud., Beļģijā — 1 fr., bet ne mazāk kā 25 fr. par slud. Francijā — 10 fr. par vārdu, bet ne mazāk kā 250 fr. par slud. Zviedrijā — 10 ēras, bet ne mazāk kā 2 Kr. par slud. Dānijā — 15 ēras, bet ne mazāk kā 3 Kr. par sludinājumu

Lai nerastos traucējumi laikraksta kārtīgā piegādē, lūdzam maksātājus Eiropas zemēs atjaunot abonementus savlaicīgi — ne vēlāk kā līdz 20. datumam par nākamo mēnesi, bet ārpus Eiropas maksājumus izdarīt vismaz par divi mēnešiem uz priekšu un atjaunot abonementus 1 mēnesi priekš izbeigšanā.

Latvijas sapulcē izdotās grāmatas ārzemēs pasūtināmas pie pārstāvjiem.

LATVIJAS APGĀDS

FRANKO PIEDĀVĀ MILITĀRSAVIENĪBU AR ASV

STAĻINA INTERVĒTĀJS KINGBERIJS SMISS INTERVĒ ARĪ SPĀNIJAS „KAUDIĻO"

INS ziņu aģentūras Eiropas birojā vadītājs Kingberijs Smiss speciālizējas interviju rīkošanā ar diktātoriem. Pēc pēdējās intervijas ar Staļinu, kas pirms divi mēnešiem sacēla pasaulē veselu traci, Smiss pagājušo svētdien iztaujājis ģenerāli Franko, — ko viņš domā par Atlantika paktu un Eiropas jaunuzbūvi šīs alianses ietekmē. Franko nācis klajā ar konkrētu piedāvājumu radīt separātu militārsavienību ar ASV. Sādai militārsavienībai, pēc Franko domām, būtu vēl reālāka nozīme nekā Spānijas piesaistīšanai Atlantika līgumam, kurā esot „pārāk daudz neaprēķinātu lielumu un liekaču".

Vispirms Kingberijs Smiss vaicājis Franko, vai viņa režīms cer vēl ilgi pastāvēt. Uz to mazais diktātors atbildējis ar noteiktu jā. Spānijā neesot tās plaktās kolonnas, kas citās Eiropas zemēs apdraudot drošību. Spānieši lielā vairākumā esot pretkomūnistiski noskaņoti. Jau ilgi pirms ASV mēģinājumiem ar Maršala plānu stabilizēt Rietumeiropu, Spānija esot stiprinājusi Eiropas drošību, tāpat kā tagad Maršala plāns un Atlantika līgums kavējot komūnistus izplesties vecajā kontinentā. „Lai ikviens apdomā, kas būtu noticis ar Rietumeiropu, ja Spānijā nebūtu bijis pretkomūnistiskas valdības," uzsvēris Franko.

Spānija vēloties sadarboties ar visām Eiropas zemēm un arī ar ASV, kas līdz šim tai uzgriezušas muguru. Franko esot pārliecināts, ka pašreizējais brīdis izdevīgs atsevišķam līgumam starp ASV un Spāniju. Šāda sadarbības demonstrēšana pati par sevi novērstu domstarpības, kādas pārējās Eiropas zemēs pastāv par sadarbību ar Franko režīmu. Padomju Savienībā.

Spānijai par visām lietām esot nepieciešama saimnieciskā palīdzība. Palielinot savu rūpniecības jaudu, Spānija kļūtu par vērtīgu locekli Rietumeiropas saimē tiklab militārajā, kā saimnieciskajā plāksnē.

Kingberija Smisa intervijas parādīšanās pašreizējā brīdī ir visai zīmīga. Arī UN sesijā Ņujorkā paredzama Spānijas jautājuma apspriešana un eventuāla revidēšana. Jau ilgāku laiku zināmas ASV aprindas prasa atzīt Franko Spāniju un sastrādāt ar to. Tiklab saimniecības, kā militārās iestādes Vašingtonā apzīmē Franko izolēšanu par luksu, ko pašreizējā pasaules politiskā stāvoklī nevarot atļauties. Arvien vēl noteiktu pretestību Franko ierindošanai ASV sabiedroto pulkā izrāda senāta politiskā komisija un ārlietu ministrijas augstākie ierēdņi, gan aiz tiri principiāliem iebildumiem. Demokratiskās ASV nevarot ierādīt pasaulei, ka tās atzīst un atbalsta diktātorus.

Sai UN sesijā Spānijas uzņemšanu Rietumeiropas saimē prasīs arī viss tā sauktais Latīņu Amerikas bloks, jo spāniski runājošās Dienvidamerikas zemēs ģenerālis Franko ir ieredzēta un populāra figūra. Bez tam Franko atbalstīs arī katoļu bloks ar pašu pāvestu priekšgalā.

Londona stāv neizkrauti 80 kuģi

Pirmdien Londonā sākās ostas strādnieku streiks, kad darbus pārtraucā 7000 cilvēku. Iemesls streikam ir 30 strādnieku atlaišana vecuma vai nekārtīgas pienākuma pildīšanas dēļ. Strādnieki pieprasīja atlaistos pieņemt atkal darbā. Kad tas nenotika, arodbiedrība izsludināja streiku. Otrdien stāvoklis vēl tālāk pasliktinājās. Aiz simpatijām streikotājiem pievienojās arī transportstrādnieku arodbiedrība. Kopējais streikotāju skaits sasniedz jau 15.000. Doku strādnieku arodbiedrība izsūtījusi pārstāvjus arī uz citām ostām, aicinot turienes strādniekus streikam pievienoties.

Lai gan Londonai uzturvielu vēl pietiek, ja streiks turpināsies, var rasties kļūmīgs stāvoklis. Jau tagad ostā stāv 80 neizlādētu kuģu ar graudu, cukuru un miltiem. Bet tieši šie produkti londoniešiem visvairāk vajadzīgi.

Krievi demonstrē pret saviem „vēsturiskajiem ienaidniekiem"

Vairākās Padomju Savienības pilsētās, ko 1918. g. bija okupējis amerikāņu un britu karaspēks, lai palīdzētu cara armijai, notikušas masu demonstrācijas, ziņo Maskavas radio. Šais demonstrācijās „laimīgā padomju tauta" izteikusi savu pateicību sarkanajai armijai par „atbrīvošanu no imperiālistu spaidiem". Murmanskā pa ielām virzījies milzu gājiens ar sarkaniem karogiem, Staļina bildēm un transparentiem. Tā priekšgalā soļojuši partijas un valdības pārstāvji. Transparentus greznojuši šāda satura virsraksti: „Neviens anglo-sakšu karavīrs, kas vēlreiz spers kāju uz mūsu zemes, no šejienes dzīvs neaizies", „Nāvi angļu-amerikāņu kara kūdītājiem!"

Līdzīgas demonstrācijas notikušas arī Archaņeļskā. „Pravda Severa" ziņo, ka „sadusmots ļaužu pūlis ostā norāvis angļu un amerikāņu flotes piemiņas plāksni". Šo plāksni pie jūrnieku nama piestiprināja 1945. g. par godu amerikāņu matrožiem, kas kara laikā uz Archaņeļsku pavadīja kuģu konvojus. Ļeņingradas radio paskaidro, ka 1918. g. okupācijas laikā amerikāņi un angļi „izdarīja tādas pašas mežonības kā vācieši". Ar sarkaniem karogiem un transparentiem demonstranti staigājuši arī pa Odesas un Baku ielām. Kara laikā līdzīgas izdarības Padomju Savienībā bija aizliegtas. Šogad tās pirmo reiz atkal notikušas. Visa padomju prese, ieskaitot arī „Pravdu" un „Izvestiju", veltījušas demonstrācijām plašus aprakstus, pie kam „Pravda" vāciešus, angļus, amerikāņus un francūs nosauc par „Padomju Savienības vēsturiskajiem ienaidniekiem".

PAR 1000 KM STUNDĀ NOPELNA DIVI NEDĒĻAS KANNĀS UN 100.000 FRANKU

Lai veicinātu tūrismu, slavenā Francijas peldvieta Kannas šai pavasarī izsolīja 100.000 franku godalgu un divi nedēļu brīvu uzturēšanos lepnākajā viesnīcā tam lidotājam, kas 732 km garo gaisa ceļu no Parīzes līdz peldvietai veiks ātrāk nekā vienā stundā. Šo atvaļinājumu un godalgu iemantojis pazīstamo „De Haviland" lidmašīnu fabriku izmēģinājumu pilots Džons Derijs, kas sestdien ar „Vampire" strūklas iznīcinātāju ceļu no Parīzes līdz Kannām veica 45 minūtēs. Tas nozīmē, ka Derijs lidojis ar 1000 km caurmēra ātrumu stundā. Pirms izlidošanas no Parīzes viņš pavadīja savu sievu uz Leburžē lidlauku. Viņa devās uz Kannām parastajā satiksmes lidmašīnā. Divi stundas pēc sievas izlidošanas Derijs iedarbināja savu turbīnlidmašīnu un ieradās Kannās trīs stundas agrāk par savu lauleni. Derijs izteicies „Daily Mail" korespondentam, ka lidojums, ko oranizējusi angļu apgādes ministrija, bijis ļoti viegls: „Es būtu varējis ceļu veikt vismaz par 10 minūtēm labākā laikā, bet tad man būtu bijis jāgaida vēl ilgāk uz sievu."

IGAUŅU SPIEGS ERIKS SŪRVELI STOKHOLMĀ SODĪTS AR ČETRIEM MĒNEŠIEM PIESPIEDU DARBOS

Stokholmas rātsnama tiesa marta beigās sāka iztiesāt prāvu pret igauni Eriku Sūrveli par spiegošanu baltiešu vidū. Zviedrijas valdība atteicās apsūdzēto izdot Padomju Savienībai, kas to pieprasīja divās notās. Kā ziņoja Berlīnes amerikāņu sektora raidītājs RIAS prāva beigusies un Erikam Sūrveli piespriesti četri mēneši piespiedu darbos. Amerikāņu ziņu aģentūras uzsver, ka Sūrveli notiesāts par spiegošanu, sadarbojoties ar Padomju repatriācijas misiju.

Ar pieri sienā

Parīzes Elizejas lauku galanterijas preču veikalos kopā aizpagājušās nedēļas dabūjamas tā sauktās Kravčenko zeķes. Pircēju pievilkšanai dažas firmas saviem ražojumiem devušas nosaukumus: „Es izvēlējos izturību", „Es izvēlējos kvalitāti" un līdzīgi.

*

Suņi Dinkelsbīlē vairs nedrīkst celties priekš pl. 7 rītā. Pilsētas valde izdevusi rīkojumu, ka naktis līdz pl. 7 rītā uz ielas nedrīkst būt neviens suns. Rīkojumā gan piebilsts, ka ar naudas sodu sodīs nevis suņus, bet to īpašniekus.

*

Sludinājums laikraksta „Waldecker Kurier" 30. martā numurā: „Brīdinu katru, no kura mana sieva Līna, dzim. Erbe, kā arī mans dēls Heinrichs kaut ko aizņemas, jo es par viņu parādiem neatbildu. Heinrichs Bekers, Korbachā, Lilingskreica ielā 31." Un atbilde tā paša laikraksta 2. aprīļa numurā: „Uzmanību! Neraizējies, uz tava vārda mums neviens neko neaizdos. Līna Bekere, dzim. Erbe, un dēls Heinrichs, Korbachā, Lilingskreica ielā 31."

Bērniem Lieldienās dāvinieti

M. BĒRZIŅAS STĀSTU

GANU JŪLE

ANŠA BĒRZIŅA ILLUSTRĀCIJAS

Cena DM 1.80

Grāmata nupat iznākusi un jau izsūtīta nometņu grāmatnicām. Vairumā pie K. Grāveļa, Esslingen, Wehrneckarstr. 1, Ecke Bahnhofstr. (286)

VĪRIEŠU APĢĒRBI ATKAL KĻŪST „NORMĀLĀKI"

Hanoverā notikusi pirmā lielā vīriešu apģērbu modes skate. Lielā sensācija bijis labas kvalitātes vīrieša uzvalks par 100 DM. Skates vērotāji, kas apgalvojuši, ka viņu pārsteidzis atbilstot visjaunākām Parīzes un Londonas modes prasībām, secinājuši, ka vīriešu uzvalkiem vairs nav modē slīpi nolaideni pleci, bet tiem bikses kļuvušas vēl īsākas un apakšgalos šaurākas.

Viņiem būs jābrauc atpakaļ uz Vāciju

DARBA LĪGUMS AUSTRĀLIJĀ IR UN PALIKS 2 GADI — LATVIEŠI UN IGAUŅI — „MĪĻIE BĒRNI" AUSTRĀLIEŠU ACĪS

MŪSU SPECIĀLKORESPONDENTA VĒSTULE NO AUSTRĀLIJAS

Trīs poļiem, vienam čecham un 38 g. v. latvietim Nikolajam Globovam Batherstas pilsētas tiesa piesprieda 6 mēnešus cietuma, un ļoti iespējams, ka 5 minētos DP sūtīs atpakaļ uz Vāciju.

Iemesls? Ļoti vienkāršs: jau 4 mēnešus viņi izvairījušies no ierādītā darba Kanbērā. Šajā laikā tie nav arī nemaz centušies pamācīties angliski, Sidnejas „Daily Telegraph" līdzstrādniekam paskaidrojis kāds austrāliešu imigrācijas ierēdnis.

Ar ik transportu uz Austrāliju atbrauc 800—1000 DP, bet tajos pašos kuģos atpakaļ uz Eiropu katrreiz dodas 4—5 cilvēki — ne jau labprātīgi, bet dažādu pārkāpumu dēļ.

*

„Period of contract is two years," ir atbilde daudzu DP jautājumiem „The New Australian" 1. lappusē.

Divi gadi — tik ilgs paredzēts darba līgums un nekāda atkāpšanās no šiem noteikumiem nav sagaidāma. Austrālijas imigrācijas ministram gan tiesība atsevišķos gadījumos obligāto darba laiku saīsināt, taču praktiski tas laikam gadīsies ļoti, ļoti reti.

Arī ģimenes locekļiem, ja tie ierodas Austrālijā pie saviem bērniem un vēl nav 50 g. v., jāparaksta darba līgums, kaut Vācijā dažkārt dzirdēts citādi. Vienīgi tiem ģimenes locekļiem, kuru gadu skaits jau pāri pussimtam, te ir brīva darba izvēle, un sevišķi labas iespējas paveras dažādiem speciālistiem.

*

Liekas, ka tagad jau ir neiespējami cīnīties pret to, lai austrāliešu prese visus atbraucējus nenodēvētu par „Balts". Kad mēs, piemēram, ieradāmies Sidnejā, laikraksti ziņoja, ka atkal atbraukuši 900 baltiešu, kaut patiesībā to nebija ne puse no šī skaita, jo transporta pārākumā izrādījās poļi, ukraiņi un dienvidslavi. Pašos pirmajos transportos vairums iecelotāju turpretim bija baltieši. Tie radīja ļoti jauku iespaidu, un austrāliešu acīs nu katrs imigrants ir baltietis.

Visumā jau tā arī ir, ka latvieši un igauņi pagaidām kļuvuši „mīļie bērni". Austrālieši, ja vajaga, tos it labi prot atšķirt no pārējo tautību imigrantiem. Viņi arī redz, ka tieši latvieši un igauņi visvairāk cenšas tikt uz augšu kā darbā, tā arī dzīves apstākļu iekārtošanā.

Bet kāpēc tad šejienieši nedod priekšroku iebraukšanā tikai baltiešiem? Vislabākā atbilde ir kāda austrāliešu ministra vārdi: „Esmu pārliecināts, ka pēc 2 līgumā paredzētajiem gadiem neviens baltietis vairs nestrādās vienkāršo darbu, bet tādi cilvēki mums tomēr būs ļoti vajadzīgi arī turpmāk, tāpēc labprāt pie sevis vēlamies redzēt dažādu tautību imigrantus."

Batherstā, martā.

Arnolds Smits

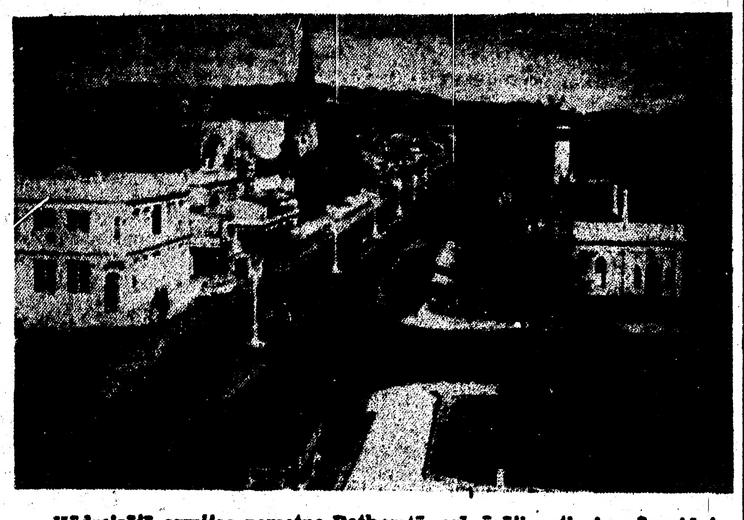

Kādreizējā armijas nometne Batherstā arī ārēji stipri pārveidojusies, kopš tur 1948. g. sākumā ieradās pirmie DP no Eiropas. Iecelotāji čakli dēstījuši kokus, puķu dobes, ierīkojuši zālājus un citādi uzlabojuši vecās armijas nometnes izskatu. Attēlā redzama no metalla lūžņiem, krāsainām stiklu lauskām un akmentiņiem sastādīta Austrālijas nacionālā emblēma ar ķenguru un strausa figūrām. Ģerbonis izveidots karogmasta pakājē, nometnes administrācijas ēkas priekšā.

Kā noskaidrotas baumas par „SS virsnieku" braukšanu uz Austrāliju

Austrālijas imigrācijas ministrs Kalvels sniedzis plašākus paskaidrojumus, kā izpētītas baumas par bijušo vācu SS virsnieku braukšanu uz DP transportkuģa „Volendam". Pēc „Tomorrows Australian" ziņām, ministrs izteicies: „Melus atspēkojis jau kuģa kapteinis, kas paskaidroja, ka nav nekā dzirdējis par tādu personu atrašanos uz kuģa un nekā nezina arī par to, ka uz kuģa būtu izcēlusies cīņa starp agrākiem koncentrācijas nometņu iemītniekiem un viņu bijušiem sargiem."

Tālāk ministrs Kalvels paskaidrojis, ka tūlīt pēc baumu uzklīšanas imigrācijas ierēdņi sākuši tās rūpīgi izsekot. Kāds kuģa pasažieris, kas apgalvojis, ka pazīstot bijušos SS virsniekus, pamatīgi iztaujāts. Šis vīrs, kas bijis tik drošs, apgalvodams preses pārstāvjiem, ka pazinis bijušos SS virsniekus, vispirms paskaidrojis iztaujātājiem, ka, pēc viņa domām, „viens no pasažieriem izskatījies līdzīgs kādam SS sargam, ko viņš pazinis". Kad no viņa prasīti tālāki paskaidrojumi, viņš savu stāstu pilnīgi grozījis un pateicis, ka pēdējo reizi redzējis SS sargu priekš pieciem gadiem, tas toreiz bijis formas tērpā un viens no 500 citiem sargiem. Apvainotā vīra pagātne pamatīgi izmeklēta un neapšaubāmi konstēts, ka viņš bijis apcietināts un pats nosūtīts uz koncentrācijas nometni Dachavā.

Paskaidrojumus nobeigdams, imigrācijas ministrs vēl piebildis: „Šis ir viens no tipiskiem gadījumiem, kas nodoti imigrācijas departamenta izmeklēšanai, lai noskaidrotu, ka apvainojumi dibināti uz nedrošiem un miglainiem apgalvojumiem. DP paklauti trīskāršai izmeklēšanai, iekām tos pielaiž iecelošanai Austrālijā. Pārbaudes ir tik pamatīgas, ka nevienai personai, kas varētu apdraudēt drošību, nav iespēju iekļūt Austrālijā."

Noslēpumainais nams 20 metru no ģenerāļa Robertsona mītnes

IESTĀDE, KAS VĀC ZIŅAS PAR NECILVĒCĪBU PADOMJU JOSLĀ

Vēlā 1948. g. rudenī Rietumvācijā saņēma ziņas, ka padomju joslas koncentrācijas nometnē miris Dr. Verners Pinders, kas pēc 1944. g., 20. jūlija atentāta pret Hitleru kā vienīgais vācu advokāts drosmīgi aizstāvēja apsūdzētos. Informācija bija sīka un precīza: Pinders ievests koncentrācijas nometnes 2. joslas nāvinieku kamerā, ko hermētiski noslēdz, un pēc trīs dienām iznests viņa līķis. Šo baismīgo informāciju sniedza „Ziņas grupa pret necilvēcību".

Minētās organizācijas vārds diezgan reti parādās laikrakstu slejās vai citādi atklātībā, lai gan darbs rit nepārtraukti jau kopš 1945. g. rudens. Noslēpumainās iestādes nams atrodas Berlīnes britu sektorā, tikai pārdesmit metru attālumā no ģenerāļa Robertsona privātā dzīvokļa. Šī vieta izvēlēta ar gudru ziņu, jo britu ģenerālgubernātoru MP apsarga arī naktīs. „Ziņas grupu pret necilvēcību" nodibinājis Dr. Reiners Hildebrants, 35 gadus vecs vīrs, kas beidzis tieslietu studijas un tau Hitlera laikā cīnījies pret nacistu režīmu. Kara laikā viņš strādāja kādā krievu gūstekņu nometnē.

Sākumā organizācijas darbs bija nesistēmatisks, jo visi Hildebranta līdzstrādnieki izrādījās gan jauni un pašaizliedzīgi ļaudis, bet bez pieredzes. Stāvoklis mainījās 1946. g., kad Hildebrantam izdevās sarīkot izstādi ar saukli „Klusēt ir noziegums". Ziņas un liecinieki sāka plūst straumēm. Nāca sievietes, kas ziņoja — vīrs bez vēsts pazudis, apcietināts, deportēts. Nāca sirmgalvji, kas stāstīja par apcietinātiem bērniem. Nāca cilvēki, kam bija laimējies izbēgt no koncentrācijas nometnēm. Tiem bija svarīgas ziņas. Par līdzstrādniekiem birojā pieteicās arī pieredzē bagāti vīri, kas vadīja pagrīdes kustību padomju joslā un aizbēga uz Rietumberlīni tikai tad, kad viņus draudēja apcietināt MVD.

Biroja namu tagad katru dienu apmeklē līdz 150 cilvēku. Jau priekštelpā pie sienām piestiprināti brīdinātāji uzraksti: „Nesarunājieties ar svešiem cilvēkiem! Runājiet klusi! Uzmanieties!" Tas vajadzīgs, lai izsargātos no spiegiem, jo padomju iestādes, protams, visiem līdzekļiem mēģina iegūt informāciju par grupas darbību, ar kuras starpniecību uz rietumiem aizplūst tik daudz nepatīkamu ziņu, ko nevar nosargāt nekāds dzelzs aizkars. Cīnīties pret spiegiem, pēc organizācijas darbinieku izteicieniem, nav nemaz tik grūti. Dažreiz tiem ir par daudz labi dokumenti, citreiz viņi pārāk aizrausies. Tiesa, kas stāsta, ka izbēguši no koncentrācijas nometnes, liek uzmest tās plānu. Izstrādāta vesela sistēma jautājumu, kuros sapinas arī visrūdītākais. Daudzi spiegi paši pasaka, ka viņi piespiesti ar varu. „Ziņas grupa pret necilvēcību" tādos gadījumos iedod viņiem „labu" materiālu, kas patiesībā ir pilnīgi nenozīmīgs.

Katra biroja kartotēkas kartīte slēpj sevī traģēdiju, stāsta par kāmisumu, ciešanām, nāvi, deportāciju. Svarīgākais darbs tomēr nenorit viņa Berlīnes birojā, bet aiz joslas robežām, kur nevalda neviens likums un kur katra iekrišana nozīmē drošu nāvi. Vienu laiku „Ziņas grupa pret necilvēcību" ar teicamiem panākumiem izlietoja dzelzceļa vadu. Nesenākiem laikiem, piezvanot no Berlīnes uz zināmu numuru aiz dzelzs priekškara, saņēma vajadzīgās ziņas. Tad krievi šo sazināšanos atklāja. Bet cīņas grupai ir pietiekami ļaužu, kas gatavi riskēt. Viena būvfirma padomju joslā saņēma rīkojumu piegādāt materiālus jaunas dzīvokļu kolonijas būvei. Drīzi vien noskaidrojās, ka patiesībā ceļ koncentrācijas nometni jauniešiem no 8 līdz 18 gadiem. Kādas pilsētas valdes ierēdnis uzzināja, ka 20 sievietes no viņa miestiņa sūtīs spaidu darbos uz Ausurāna raktuvēm. Šī ziņa aizceļoja pie nākamā pilsētas valdes ierēdņa pārdesmit kilometru tālāk un tā pakāpeniski, līdz nonāca līdz joslas robežai. No šejienes lietainā rudenī to atnesa uz Berlīni, kāds virsnieks. Kāda krievu garnizona komandants frizieris nejauši uzzināja, ka tuvākās dienās uz Padomju Savienību deportēs 5000 ieslodzīto. Divi dienas pēc deportācijas to jau zināja arī „Ziņas grupa pret necilvēcību".

Bet vissvarīgākais laikam ir tas, ka birojam ir gandrīz pilnīgi neraksti par MVD virsniekiem padomju joslā, par SED biedriem, kas pārdevušies komūnismam un paruduši nevainīgus cilvēkus un īpaši raksts par spiegiem. Organizācija jau tuvākā laikā būs arī „padomju joslas saimnieciskais ziņu dienests". Līdzekļus parasti saziedo, lai gan vairākas lielas ārzemju ziņu aģentūras piedāvājušas lielas summas par svarīgo informāciju.

VAI DIENVIDAMERIKAI DRAUD BOJĀ EJA

Piecdesmit gadu laikā Latīņu Amerikas iedzīvotājiem draud bads, un 100 gados zeme dienvidos no Rio Bravo vairs nedos nekādu ražu. Nepilnos 100 gados Meksika pārvērtīsies par tuksnesi, ja tūlīt pilnīgi nepārveidos lauksaimniecības metodes. Tajā pašā laika sprīdī Čīle kļūs neauglīga, un tikai daži Argentīnas apgabali varēs ražot pietiekami daudz pārtikas, lai nodrošinātu 1500 kal. personai dienā, kas nepieciešams pieauguša cilvēka veselības uzturēšanai.

Tādas ir Panamerikas ūnijas zemes izmantošanas nodaļas šefa profesora Viljama Fogta domas. Prof. Fogts, kas apceļojis visu Dienvidamerikas kontinentu un pazīst katras valsts ģeoloģiskos un saimnieciskos apstākļus, apgalvo, ka viss Amerikas kontinents, izņemot Kanadu un ASV, nonīks acīm redzami.

Viens no šo briesmīgo draudu iemesliem ir nelegāls nokrišņu daudzums. Argentīniešu pampās gada nokrišņu daudzums caurmērā nepārsniedz 35 cm, turpretim Amaconas apgabalā, kur ir vairāk lietus, tropiskā karstuma dēļ tas zemei nenāk par labu. Stiprais karstums ir par iemeslu tam, ka Vidusamerikas augļu koki augļus dod tikai 7—8 gadus. Tik ilgi, kamēr vēl bija neizmantoti meži, briesmas bija tālu. Bet 15 gados zemes šaurumā vairs nebūs neviena meža un praktiski pilnīgi izzudīs banāni, ananasi un pārējie tropu augļi. Tādēļ arī zemnieki pārniet uz pilsētām, kuru iedzīvotāju skaits pēdējos 20 gados pat pieckāršojies. Pilsētu izveidošanai iestādes izdod lielas summas, bet nespēj dot pietiekami naudas aramzemes uzlabošanai.

Galvenā nelaime Dienvidamerikā ir atpalikušās lauksaimniecības metodes. Daudzās vietās zemnieki vēl tagad lieto to pašu saimniekošanas veidu, kā viņu priekšgājēji aceki, maiji un inki. Viņi vienkārši nodedzina mežu un to pārvērš par aramzemi. Pēc pāris gadiem, kad zeme nekādu ražu vairs nedod, viņi nodedzina atkal jaunu meža gabalu. Zemes ražību būtu viegli uzturēt ar normāliem līdzekļiem. Bet indiāņi nekā nezina par mēslošanu. Mežu izpostīšanu veicina dzelzceļi un rūpniecība, kas patērē daudz malkas, sevišķi Perū un Vidusamerikā. Arī lielākā daļa mazāko Brazilijas un Meksikas rūpnīcu un apgabalos pie Karaību jūras lieto malku. Milzīgo, straumēm līdzīgo lietus gāžu rezultātā zemes virskārta tiek aizskalota, ielejas pārpludinātas, un milzīgi apgabali kļūst lauksaimniecībai nelietojami.

Kaut gan Meksikas, Venecuēlas un Kolumbijas valdības uzsākušas šo briesmu ierobežošanu ar jaunas sociālas sistēmas radīšanu, lauksaimniecības skolām, kanāļiem, valņiem uc. Prof. Fogts uz to skatās pesimistiski. Viņš netic, ka pilnīgu reorganizāciju būtu iespējams iedarbināt visā kontinentā vajadzīgā ātrumā, lai pasargātu no bada nāves iedzīvotāju vairākumu.

ak

50.000 cilvēku Vācijā nēsā „neredzamās acenes"

Acenes ir tāds rīks, kas ne vien bieži noklīst vecmāmiņai un aizmāršīgam profesoram, bet arī ievērojami traucē dažu arodu darbiniekus un sportistus. Tādēļ visu lietotāju vēlēšanās bijusi, kaut bez tām varētu iztikt vai arī aizstāt tās ar ko parocīgāku. Ar neredzamo aceņu izgudrošanu tas arī ir izdevies. Neredzamās acenes ir pavisam plāni no pleksistikla gatavoti acu stikliņi, kas nēsājami tieši uz paša acu ābola un kopā ar to arī kustas uz visām pusēm, nodrošinot lietotājam tādu pašu redzes spēju, kā ar parastajām acenēm. Pat visuzmanīgākais vērotājs no dažu desmit centimetru attāluma neredzamās acenes nevar pamanīt.

Redzes izlabošanas mēģinājumus ar neredzamu aceņu palīdzību jau pirms kara uzsāka Ceisa fabrikas Jenā un Millera-Velta firma, izgatavojot tā saucamās saktas veida lēcas, bet tikai nedaudzos gadījumos šos stiklus bija iespējams lietot ilgāku laiku. Tikai izmantojot pēdējā laikā iegūtās atziņas un pēc daudziem izmēģinājumiem, Hanoveras neredzamo aceņu institūtā izdevies stikliņus tiktāl uzlabot, ka tos tagad var nēsāt visu dienu. Šīs kontakta lēcas lieliski izlabo jebkuras pakāpes īsredzību, tālredzību, nenormālu radzenes izliekumu un citas acu vainas; lēcas ir vieglas un plānas, pilnīgi drošas pret plīsšanu, nepadodas temperatūras ietekmei un nerada nekādu nepatīkamu sajūtu. Pirmo reizi „uzmontējot" neredzamās acenes, sākumā rodas acs asarošana, radot līdzīgu sajūtu, kā kad acī iebirst puteklis. Lai pierastu, lēcas sākumā jālieto tikai dažas stundas dienā; apmēram pēc nedēļas tās nerada vairs nekādus grūtumus. Tomēr vienā gadījumā kontakta lēcas neder, proti, vājas redzes uzlabošanai, kas rodas vecuma dēļ.

Jaunās neredzamās acenes Vācijā pašreiz ražo Hanoverā un Hamburgā; lēcu pāris maksā 120—150 DM. Par tām sajūsmināti kā aktieri un dziedoņi, tā arī sportisti un īpaši sievietes, kuru skaistumu līdzšinējās acenes bojāja. Kontakta acenes Vācijā jau nēsājot 50.000 personu, pie kam Vācijā ražotās esot labākas par līdzīgiem ārzemju fabrikātiem. Ar neredzamajām acenēm tagad „brunojies" arī izcilais franču peldētājs Žanī, kura sasniegumus parastās acenes esot ietekmējušas ļoti nelabvēligi Londonas olimpiskajās spēlēs. Kontakta acenes lietojot pat vairāki bokseri, jo tās ir neplīstošas.

Svaigu pienu varēs saglabāt mēnešiem

No Indianas štata ziņo, ka diviem moderniekiem beidzot izdevies atrast paņēmienu, ar ko iespējams gandrīz neierobežoti ilgi saglabāt svaigu pienu, to nepārvēršot nedz pulverī, nedz kondensējot. Svaigu pienu pēc īpaša paņēmiena slāpekļa atmosfairā uz dažiem mirkļiem pasterizē ļoti augstā temperatūrā un bez gaisa skābekļa piekļūšanas iepilda konservu kārbās. Ja vien trauki piemēroti, piens saglabājas mēnešiem un gadiem bez mazākām pārmaiņām garšā un izskatā.

Jaunā paņēmiena izgudrotāji ir Dr. Grēvs un piena baktēriologs Stambo. Viņi jau nobeiguši izmēģinājumus ar jaunā veida pasterizēšanu, izņēmuši patentes un slēdz līgumus ar lielajām ASV moderniecību savienībām. Ja viņu apgalvojumi par piena kvalitāti pierādīsies praksē, tad lielāko daļu svaigā piena turpmāk ASV patērētājiem piegādās konservu kārbās. Līdzšinējo trauku kvalitāte esot vienīgais vājais punkts. Abi izgudrotāji savā izmēģinājumu farmā tāpēc meklē jaunu lētu un labu materiālu, no kā gatavot kārbas.

„BALTĀ SĒRGA" TBC NO JAUNA PIEMEKLĒ EIROPU

Vairāk nekā 100 personu Dienvidslavijā ik dienas mirst ar tuberkulozi, kas epidēmiskā veidā sākusi plosīties visā Austrumeiropā, ziņo „Daily Mail". Stāvoklis Polijā ir vēl launāks, bet par Poliju trūkst precīzu ziņu. Zināms, ka 1946. g. tur ar tuberkulozi miruši 50.000. Bez tam tuberkuloze smagi piemeklē Grieķiju, Austriju, Vāciju, Čehoslovakiju, Ungāriju un plašus apgabalus Itālijā.

Bijušie kara gūstekņi — angļi ielūdz ciemos savas nometnes komandantu — vācieti

Pēc visa tā, kas atklājas par Hitlera Vācijas koncentrācijas, darba un gūstekņu nometņu komandantiem, jo vairāk pārsteidz kāds gadījums, kas, diemžēl, ir tikai rets izņēmums — ka bijušie gūstekņi ielūdz ciemos kā goda viesi savu agrāko nometnes komandantu. Šādu ielūgumu ierasties Anglijā nupat saņēmis Švābijā dzīvojošais Šlēzvigas bēglis princis Hoenloe.

57 g. v. Hoenloe pagājušā karā iesaukts kā rezerves virsnieks un 1940. g. iecelts par angļu kara gūstekņu darba nometnes komandantu Blechamarā, Augšsilēzijā. Esot šajā amatā trīs gadus, viņam bijuši padoti ap 2000 angļu virsnieku un kareivju. Pretēji citiem saviem amata kollēgām Hoenloe savos gūstekņos saskatījis cilvēkus un kā ar tādiem arī apgājies. Viņš runājis ar gūstekņiem viņu mātes valodā, lai nesaprastu tuvumā esošie SS sargi, ēdis galu, no kuras gūstekņi saindējušies, un, saindēdamies no tās pats, panācis uztura uzlabošanu, aizstāvējis no barga soda kādu gūstekni, kam vācu jaunava pasviedusi šokolādi, nodibinājis ar gūstekņiem četrus nometnes orķestrus uc.

„Es jau neko sevišķu neesmu darījis," saka Hoenloe, „es tikai rīkojos ar viņiem kā ar cilvēkiem, nedomādams par iespējamām priekšrocībām nākotnē". Taču šī retā cilvēcība, kas tagad „nav nekas sevišķs" no bijušo gūstekņu puses radījusi atbalsi arī angļu presē. Kāds bijušais gūsteknis norāda, ka ielūgums Hoenloem nav nekāds apbalvojums, bet vienkārši pieklājības pienākums pret viru, kas bijis gūstekņu draugs.

„Cik daudzkārt vieglāk Vācijai būtu izkļūt no naida un apkaunojuma," raksta kāds cits angļu laikraksts, „ja būtu bijis vairāk šāda komandantu. Viņš ir pirmais Hitlera laika komandants, kas nesēž apsūdzēto solā, bet goda viesa krēslā."

Lieldienu dāvanai

IEGĀDĀJIETIES
gliti iesietās
Knuta Lesiņa
noveles un humoreskas
LIETAS, KAS KĀRTOJAS PAŠAS
Cena DM 8.50

Tāpat ieteicamas:
Brāļu Kaudzīšu **MĒRNIEKU LAIKI** bez ilustrācijām, brošēti
Cena DM 7,—
J. Klidzēja stāsti **CILVĒKI UZ TILTA**, broš.
Cena DM 4,—
Alant Viļa poēma ventiņu izloksnē **POEM PA KULSEN**, broš.
Cena DM 1,50
K. Skalbes **STĀSTI UN TELOJUMI**, broš.
Cena DM 1,50
J. Sirmaņa stāsts bērniem **DADŽU JURIS**, broš.
Cena DM 2,—

PIEPRASIET NOMETŅU GRĀMATNĪCĀS!
LATVIJAS APGĀDS

TRĪS GADI AIZ DZELZS PRIEKŠKARA (4)

LATVIEŠU KARA GŪSTEKŅA STĀSTS

ES PIECEĻOS NO MIRONIEM UN KĻŪSTU KOLCHOZNIEKS

KĀ MĒS PĒC PLĀNA UN GRAFIKAS KARTUPEĻUS DĒSTĪJĀM

Šajā pagrabā cietumā pavadīju 13 dienas. Telpas vienā stūrī uzgāju dažus kāpelīšus, kas pacēlās virs ūdens. Uz tiem varēju atsēsties, bet gulēt nebija iespējams. Vienīgā pārmaiņa bija pratināšanas, uz kurām mani veda ik nakti. Tās ilga 6 līdz 8 stundas, un šai laikā ciest neskaitāmās variācijās atkārtoja vienus un to pašus jautājumus idiotiskā neatlaidībā: „Kā jūs sauc? Kādā skolā gājis? Kur strādāja tēvs?" Bezmiegs, sals un bads bija mani tā notrulinājuši, ka bieži jautājumus vairs nesadzirdēju vai apatiskā stulbumā vairs neatjēdzu atbildēt. Mani bieži kratīja drebuļi — acīm redzot, šīs inkvizīcijas veids aizstāja sitienus, ko pēc pirmās pratināšanas vairs nebiju saņēmis. Jeb tas bija tulces nopelns?

Bija paredzēts pārvietot mani uz pilsētas čekas cietumu. Tas būtu bijis mans gals, jo otrreiz tik neizgiltoti un neapķērīgi tiesneši man vairs nebūtu gadījušies. Bet divainā kārtā šī doma mani nebiedēja. Gluži otrādi — sāku justies neparasti labi; locekļus pārņēma siltums, prāts brīžiem reiba, un es ar izbrīnu konstatēju, ka ūdens apmanu ķieģeļu salu pagrabā bija cieši sasalis. Tā bija 11. diena pazemē. Otrā rītā sajutu sāpes krūtīs. Un, kad krievu sargs atnesa man plāno viru azaidam, viņš nezin ko nomuldējis, tūliņ atkal aizgāja un atgriezās ar sanitāru. Šis ērms mani ilgi čamdīja, lika rādīt mēli un beidzot iedomājās izmērīt temperatūru. Dzīvsudraba stabiņš rādīja 40 grādu.

„Vai es varētu dabūt segu, ko uzlikāt uz pleciem?"

„Net," sacīja sargs, un arī sanitārs purināja galvu.

Tagad es zināju, ka ar mani ir beigas, un šī apziņa divaini atvieglo ja. Es izstiepos uz pagraba ledus, atspiedu galvu pret ķieģeļiem un laidos snaudā, gluži kā toreiz, kad, piesaulē sildoties, kritu gūstā. Šī bija 13. diena.

*

Kaut kur skanēja vācu valoda. Es pamodos no neciešamām galvassāpēm. Acis atvēris, redzēju saules plankumus griestos un kāda automobiļa pakalgalu. Šī bija cita telpa, varbūt garāža. Man bija grūti domāt. Bet divainākais bija tas, ka ap mani gulēja kaili cilvēki. Es redzēju neapsegtus gurnus un pēdas, izliektas muguras un bālas, kaulainas krūtis. Un neviens no viņiem nekustējās. Un, it kā mani būtu ķēris zibens spēriens, pēkšņi trūkos augšā un gribēju kliegt — tie bija līki, es gulēju starp miroņiem! Necilēmas sāpes krūtīs nogāza mani atpakaļ.

„Mensch," kaut kur kā no liela tāluma sacīja rupja balss, „tur viens grib celties atkal augšā."

*

Kad apziņa atkal atgriezās, biju jau vairākas dienas nogulējis NKVD lazaretē. Es nezinu, vai būtu šeit iekļuvis, ja iepriekšējā naktī nebūtu atbrīvojušās dažas gultas. Tos, kas lazareti atstāja, nogādāja līķu kambarī. Es no līķu kambara ierados lazaretē. Mēs bijām tikai apmainījušies vietām. Bet šī bija labāka. No šejienes sākās ceļš uz dzīvi, kaut arī tā nevarēja būt nekāda skaistā.

„Krievu sargs tevi atrada nekustīgu," sacīja lazaretes sanitārs — vācietis, „un tāpēc mēs tevi no pagraba aiznesām tieši uz līķu kambari — tu patiesi izskatījies pēc miroņa." Bet lieta būs gan bijusi tāda, ka viņi gribēja aiztaupīt sev liekas pūles, nēsājot mani vēl no pagraba uz lazareti. Es gan laikam būšu izskatījies pēc tāda, kam kapšiča driz vien būs vajadzīga.

Četras nedēļas pavadīju šai nelaimes bedrē, ko viņi sauca par lazareti, un atspirgu kā ar kāda brīnuma palīdzību. Uzzināju, ka mani pratinātāji pārcelti uz citu pilsētu. Uzzināju arī, ka tulce ir Rīgas žīdiete, kas appriecājusi augstāku padomju komisāru. Un laikam visu šo apstākļu kopsakarībā bija gadījies, ka mani iedalīja darbos kādā NKVD kolchozā. Vienu dienu mana veselība bija tiktāl „atlabusi", ka tiku izrakstīts no dziednieciības iestādes. Es nezinu, vai ir daudz tādu, kas, līdz nāvei nomocīti, atgriežas dzīvo vidū pat no čekas slimnīcas. Mani pavadīja laime.

NKVD kolchozs, kurā nokļuvu, kā jau augstākas valsts varas organa saimniecībā, baudīja dažādas priekšrocības ka nodevu pildīšanā, tā darba spēka jautājumā. 1945. gadā šim kolchozam piederēja 700 ha lauksaimniecībai derīgas zemes, un šeit nodarbinātie gūstekņi, kas bija vienīgais darba spēks, vieglas dienas vis neredzēja. Bet sešī zirgi, kas bija kolchoza ričībā, ar savām kaulainajām ribām atgādināja nesegta jumta spāres, un nav vērts tos pieminēt. Bet tā kā Padomju Savienībā viss notiek pēc plāna un grafikas, tad gūstekņiem, lai pagūtu apsēt paredzēto hektaru skaitu, bija jāstrādā 18—20 stundu dienā. To viņi arī paveica, bet ražas novākšanu daudzi vairs nepieredzēja. Zemi apara cilvēku spēkiem — 8 vīri vilka, viens turēja arklu. Dažreiz man likās, ka pār nāves slieksni esmu atgriezies sirmā senatnē, dažus tūkstošus gadu prieks Kristus, kad pasauli vēl nebija aplaimojusi padomju kultūra, kur taču zemi ara ar traktoriem. Un tie, kas vairs nespēja vilkt, dabūja rokās lāpstu. Nometnes vadība rūpējās, lai plāns patiesi tiktu izpildīts. Taču bieži tas nenotika — par spīti cilvēku upuriem.

Mūsu kaimiņu kolchozā, kas nebija gūstekņu nometne, bet darbojās, tā sakot, uz civīlas bāzes, darba metodes bija tādas pašas, tikai ar to starpību, ka arklos iejūdza sievietes.

1946. gada pavasarī 200 ha mūsu kolchoza zemes nodeva šo kaimiņu apsaimniekošanā, kas par to gan necik neprecējās — viņu nodevas valstij ar to tikai palielinājās. Padomju Savienībā lauksaimniecības nodevas pildāmas nevis atkarībā no ražas vai apstrādātās zemes platības, bet gan pēc plānā paredzēto apstrādājamo ha skaita. Ja kolchozam pieder 1000 ha, tad valstij arī nododamas nodevas par visiem 1000 ha, kaut arī apsēt bijis iespējams tikai 500 ha. Ja gaļas vai piena produktu nodevas nevar pildīt ar šiem produktiem, tad tās aprēķina labībā, kartupeļos vai sienā, kas, protams, jānodod attiecīgi lielākos vairumos.

Plānā paredzēts, ka kolchozu saimniekiem, proporcionāli ar nostrādāto dienu skaitu, jāsaņem ražas pārpalikums, kas radies, nokārtojot nodevas un atskaitot plānā paredzēto vairumu sējai nākamā gadā. Pēckara gados kolchozos gan bija vērojams vienīgi iztrūkums. Un kā gan nē? 1945. un 1946. gadā lauku iedzīvotāji pārtika no tā mazumiņa, ko vācu okupācijas laikā, paši savu zemi apstrādādami, bija atticinājuši. Un arī no tā, ko bija sazaguši kolchozu tīrumos, riskēdami ar dzīvību. Jo paši savu 0,5 ha viņi nebija paguvuši apsēt laika un sēklas trūkuma dēļ.

Bet 1946. gadā mums jau bija „ārzemju" darba spēks — no Vācijas pienāca 40 zirgu, viens traktors un viens vācu agronoms — sakautās armijas maiors. Tas bija cilvēks, kas patiesi kaut ko spēja un arī pūlējās praksē izlabot plāna kļūdas. Viņa darbs nebija viegls, taču viņš būtu uzvarējis zemi, būtu uzvarējis grūtumus un trūkumus — bet krievu muļķību viņš nespēja uzvarēt.

Jūs jautāsit — kā tā? Lūk — bija paredzēts apstādīt 225 ha ar kartupeļiem. Vācu agronoms nomērīja ar skatu kartupeļu gubu un atmeta ar roku — nepietiks. Bet boļševiki bija citās domās — plāns palīek plāns. Un pret tādu argumentu var iebilst vienīgi ģats Stalins.

Mēs stājāmies pie darba. Pirmos 60 ha apstādījām, liekot kartupeļus 50 cm vienu no otra, vārdu sakot — ar pusmetra atstarpēm. Bet krieviem, pārvedot kartupeļus no pagraba uz lauku, dažreiz laimējās pa vezumam aizvest mājās. Un arī gūstekņi nebija no slinkajiem, ja lieta attiecās uz ēšanu — viens apēda pa 15—20 kilogramu dienā, būdams sevišķi izmanīgs uz garnadzību. Kartupeli pagrabā izsīka ārkārtīgi ātri. To redzēdams, nometnes vadītāji pavēlēja palielināt atstarpes. Nākošiem 60 ha mēs jau spraudām kartupeļus zemē ik pa 75 cm un priecājāmies, ka apsējamā platība samazinās trieciena tempā. Bet kartupeļu kaudze pagrabā kā ruka, tā ruka.

„Nu tad," sacīja boļševiku komandants, pakausi kasīdama, „redzēs, kas tad būs, ja dursim tos rāceņus zemē ik pa metram."

Un mēs apstādījām veselus 30 ha kartupeļu ar metru lielām atstarpēm. Domās es iztēlojos šo lauku rudenī — tam vajadzētu izskatīties raibam kā ciparnīcai acu ārsta kabinetā. Bet pēc brīža atskrēja priekšniecība: „Ei, velni, tas par biezu, — retāk, retāk!"

Neatceros vairs, cik retuma pakāpes tā izņēmām cauri. Zinu tikai, ka pēdējos 30 hektaros talsījām 2,5 metru garus lēcienus no vienas kartupeļa bedrītes līdz otrai. Un gods, kam gods — 225 ha bija apsēti. Nometnes vadība varēja ziņot uz Maskavu, ka plāns izpildīts. Un mēs, gūstekņi, ar lielu interesi gaidījām pazīstamo „rekorda ražu" rudenī. Bet nekas sevišķs nenotika — ražu novāca no 225 ha, paziņoja, kur nākas, un tikai vienu sīkumu aizmirsa piebilst — cik īsti tonnu novākts.

Nākamajā numurā lasiet:
KARJERA OŪKKUTI

„Redziet, kā viņas skrien!"

DIVAS JAUNAS „ZVAIGZNES" AUSTRĀLIJAS VIEGLATLĒTIKAS SPORTĀ

VESTULE „LATVIJAI" NO AUSTRĀLIJAS

„Redziet, kā viņas skrien!" ļoti, ļoti pašapmierināts saka austrāliešu kādreiz izcilais vieglatlēts Dīms Monchens un skatās uz divām meitenēm, kas kā bultas lido šurp un turp laukumā. Tās ir ne vien rūdītā trenera acuraugs, bet arī visas Austrālijas lielākās cerības 1952. g. olimpiskajās spēlēs Helsinkos. Ja es būtu ASV, Somijas vai kādas citas valsts olimpiskais trenētājs, tad te varēru labi izspiegot šo meitenu ātruma noslēpumu, bet es Austrālijas pilsētiņā Liegovā šajā pavakarē esmu nokļuvis pavisam nejauši — tikpat notiļām kā pasaulē atgadās daudzi notikumi. Sirds vēl tā kā nemierīga, ka aute pa ceļam sabrauca divus trušus. Arī atpakaļ braucot, droši vien, atkal būs kāda garauša upuris. Ja viņi skrietu tik ātri kā Merdžerija Dīksone, tad jau nu gan to dzīvības būtu glābtas.

Merdžerija Dīksone ir Londonas olimpiskās spēļu 4 zelta medaļu ieguvēja Fanijas Blankersa-Koenas uzvarētāja. Viņa skrien 100 metrus 11,8 sekundēs, kas nozīmē Austrālijas rekordu. Jaunajai stenografistei pagaršis tikai 17 gadu. Katru dienu pēc darba tā trenējas. Viņas skolotājs Monchens no savas audzēknes nākotnē gaida vēl lielākas lietas: „Merdžerija ir ātrākā sieviete britu imperijā, bet 1952. g. Helsinkos viņa pierādīs, ka ir ātrāko kāju Īpašniece visā pasaulē". Un ko saka pati atlētiņa? Tā cer, ka sporta un piedalīšanās sacīkstēs citās zemēs dos iespēju redzēt pasauli. Jaunā sievaliņa nebūt nav masrunāga, bet ļaujos vārdos ir par daudz „slengu" — austrāliešu speciālie teicieni, kādu nav nevienā vārdnīcā. Tos pilnībā tādēļ neizprastu pat labs zinātņu veltņa zinātājs. Liegovas sporta klubs par savu jaunu, bet jau slavēno sportisti, kuras balto sacīkšu tērpu šķērso sila svītra, ir ļoti, ļoti lepns. Katrā zemē savi tikumi un likumi. Dažreiz arī saiļdzinājumi mums neierastāki. Un kāds Liegovas sportists labsirdīgi atbalsta, ka Merdžerija Dīksona sacīkšu laikā gaot skaistāka nekā kurte — sacīkšu suns. Kurtam sejā nekad neņemot uzvaras smaidu.

„Ja Dīksone 1952. g. olimpiskajās spēlēs zaudēs kādai savai konkurentei, tad tā vispirms var būt Bellacha Cika," atkal ierunājas treneris Monchens. Viņas dzimtene ir kalnainā Katomba. Daudzie apbrīnotāji sportisti iesaukuši par „Stro"i „Stick Chick". Tā vēl ģimnazijā un tikai 16 g. v. Divas reizes nedēļā Cika, dažreiz līdz pusnakt arī savu 3 g. v. māsiņu, brauc uz Liegovu, lai trenētos kopīgi ar Merdžeriju. Ātras, patiešām ātras ir abas meitenes — nopietnas „briesmas" viņu pašu pārējā kontinentu skrējējām. 1952. gadā derētu attērēties abus šos vārdus — Mendeļejeju Dāksoni un Bellacha Ciku. Vai sumināt Helsinku olimpiskās spēļu uzvarētājus viņām par godu atskanēs „God Save the King"? Ka ķengurusmeitenes meitenes pret labi skrietu, to uzzinājām jau pagājušā gada olimpiskajās sacensībās Londonā.

Bethurstā, aprīlī.

Arnolds Šmits

PAR FUTBOLA SACĪKSTI PRASA 4000 PĀRU ZEKU

Kāda Bavārijas virsligas vienība ierosinājusi sarakstīšanos ar austrumu ļoslas komandām Sakseļā par sacīkšu turnejas neorganizēšanu. Tā kā ar austrumu ļoslas markām Bavārijā nevar nopirkt pat sērkociņus, vēstulēs apspriesta „maiņtirdzniecības" darījuma. Bavārieši pratuši par trim spēlēm DM 15.000 vai arī 4000 pārus dāmu zeķu un 3000 m kungu virskreklu drānas.

Dienvidvācijas meistarsacīkstēs peldēšanā Minchenē, kur Herberts Kleins sasniedza jaunu Eiropas rekordu 200 m uz krūtīm 2:35,2, arī pārējās sacensībās rezultāti labi rezultāti: 100 m krauļā Sobota 1:02,7; 200 m krauļā Justus 2:25,2; 400 m krauļā Dīrs 5:19,2; 100 m uz muguras Vachtels 1:15,2. Sieviešu sacensībās: 100 m krauļā Herbruka 1:12,0; 100 m uz muguras Herbruka 1:16,4 (labākais vācu sniegums pēc kara); 200 m uz muguras Grauskofa 3:13,4.

Pasaules izlases tenisisti, austrālietis Herpors un Perkers 4. maijā kopā ar Gotfrīdu Kramu startēs starptautiskā turnīrā Minchenē.

Tens Hofa pēc neveiksmīgā brauciena uz ASV tomēr nav atmetis cerības vēl dzīvagar sacensties ar kādu ASV bokseri. Tens Hofa sievastēvs un menedžeris Emīls Jungs nupat saņēmis no amerikāņu militārās valdības atļauju maijā Frankfurtes stadionā sarīkot spoža sacensību ar kādu vācu bokseri. Sarīkojumu apmeklēs amerikāņu karaspēki, maksājot dolaros. Attiecīgās iestādes savukārt atļāvušas ienemtos dolarus izlietot viena ASV bokseŗa „importēšanai" uz Vāciju, kas tad stātos ringā pret Tenu Hofu.

Divdesmit vingrotāju izlase septiņdien un svētdien Eslingenā sacentās ar Vācijas labākajiem. Kopēji apmeklētāja sarīkojumā Helāke piekrītošu guva olimpiādes uzvarētāja Sveromans.

Mēs esam pārsteigti par Vācijas hokejistu spēlēm," pēc uzvaras un zaudējuma Garmišā atzinies Djurgorden Stokholm vieskurss pārstāvis Luis Johansons. Pēc viņa domām Vācijas izlase Eiropas mērogā ieņemtos ceturtā vietā aiz Čechoslovakijas, Zviedrijas un Zviedrijas. Lielākās Garmišā notikušās sacensībās. Prot Rīgasserags un Fiscal spēlēs Arosas hokeja klubs.

Ritenbraukšanas sacīkstēs Milānā Fausto Kopī uzvarēja 3000 m pasaules meistars holandietis Šulti, sasniedzot stundas caurmēra ātrumu 47,365 km.

Prof. K. Dīms iecīgts kā goda viesis Lingiādē Stokholmā.

SLUDINĀJUMI

Iznākusi
vēsturnieka V. Lamstera
grāmata
IEVADS LATVIEŠU STILA VĒSTURĒ
(tikai 250 eksemplāros) ar vairāk kā 600 zīmējumiem tekstā un atsevišķās tabulās. Piesūta pa pastu uz pēcmaksu DM 15.—, ieskaitot piesūtīšanas izdevumus.
Pasūtinājumus lūdzu adresēt:
E. MILLERS,
(14a) Stuttgart-Sillenbuch, Treitschke Str. 7. (295)

LIELDIENĀM
ANDR. OZOLIŅA
grāmatnīcā, (24b) Eutin/Holst.,
DP Camp, var pasūtināt

	DM
Dr. D. Bīskapa, Lipīgās slimības	3.50
V. Mālkalna, Ķīmija ģimnas., ar zīm.	5.—
Andrē Žida, Pastorālā simfonija	5.—
Latviskā un modernā virtuve	9.—
Vaiža, Staburaga bērni, ilustr.	7.—
Trimdas raksteniekī (I, II) III	6.50
Anšī. Egliņa, Maestro	6.50
Br. Kaudzīšu, Mērnieku laiki 10.—	15.—
Al. Grīna, Pelēkais jātnieks, rom.	5.—
Ješ. Janševska, Dzimtene I, rom.	4.—
Purapuķes, Save kaktiņā	4.50
H. Kreicera, Dzīves mācība jaunatn.	3.50
J. Miesnieka, Līdz gala soģie	6.40
J. Poruka, Pērļu zvejnieks	2.50
„Latvju Zeltene" rokd. žurn. 1—4 à	2.50
Pinokio — „Laika" bērniem 6. uc. nr.	
Milasīrakstā „Laika" 25.-33. nr. à	2.—
Greilinga, Ķīmija iekaro pasauli	4.50
„Daugava", Zviedr. 46., 47. g. izd. nr.	2.—
Liepiņa, „Latvija", albums	8.—
Tumšā robeža, I—III kopsēj.	4.—
G. Salnā, Taikuns, stāsts	2.50
Z. Verna, Mazais kapteinis I—III	7.—
Defo, Robinsons Krūzinš I.	4.50
Lagerlefas, Nils Holgersons, I, II à	4.50
Arn. Rasna, Kaķis pie apvārsņa	2.—

Dažādi kalendāri!
Vispilnīgākais trimdas grāmatu klāsts!
(283)

„DAUGAVAS VANAGI" grāmatnīca
(13a) Nürnberg 2, A/C „Valka"
piedāvā
jaunākos trimdas grāmatu izdevumus

V. Bērtiņa Mājas cepumi (vairāk nekā 300 recepšu)	DM 2,60
Kn. Lesiņš Lietas, kas kārtojas pašas, noveles, ieš.	8,50
V. Kravčenko Es izvēlējos brīvību	3,—
E. Aistars Sirēna, romāns	4,60
G. Salnais Okera, romāns	8,—
V. Buš Maksis un Morics	3,50
Bilžu grāmata Rūķīši	3,—
M. Kovaļevska Pasaciņa	3,20
Al. un A. Dzērvīši Latviskie baltie izšuvumi	16,50
B. Zemgaļs Dienās baltās nebaltās (Par A. Valdmaņa darbu tautai un tēvzemei)	4,—

Alfreds Kalniņš
(14a) SCHWÄB.-GMÜND, Artillerie-Kaserne, Lettenlager,
piedāvā:
J. MEDIŅA, E. un V. DARZIŅU un celo un latviešu tautas dziesmas, kā arī latviešu pastmarkas. (208)

PAZIŅOJUMS
Sakarā ar Fuldas latviešu nometnes likvidēšanu, likvidējas arī šīs nometnes kooperatīva kopa. Tāpēc uzaicinām visus, kam būtu kādas prasības no minētās kopas, tās pieteikt kopas valdei līdz š. g. 1. maijam. Vēlākas pretenzijas netiks ievērotas.
Paziņojumi adresējami Fr. Dūkam, DP Camp Haunstetten bei Augsburg, Drosselstr. 7. (298)
Kopas valde

„LATVIJAS" ABONEMENTS,
pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kolektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtījot uz firzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 1,30 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareilles iespiedrindas aizņemto telpu. Darba maksāšanas sludinājumi par pusceņu.
Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai" (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.
Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

Mūžu mūžais fillstre — dibinātāja
mag. jur. **Kārlis Bērziņš,**
dzimis 1890. gada 17. febr., miris 1947. gada 7. nov. trimdā — Sibirijā.
Fraternitas Latviensis konvents

JAUNAS GRĀMATAS:

Tēvzemei un Brīvībai, vēsturiska albums, ies.	DM 6.50
O. Henri Stāsti (160 lp.)	DM 2.—
Rūķīši, bērnu grāmata, 6 krāsās	DM 3.—

Izd. J. Liepiņš, (14a) Esslingen/N.
Plochingerstrasse 17. (290)

LAI PAKALPOTU
to latviešu izcelotāju nākotnei, kuriem būs iemīts stalgāt Ildumnieka gaitas vai kļūt par kīmiskās kokapstrādāšanas jeb līdzīgas nozares darbiniekiem,
apgāds laidis klajā:
Prof. Dr. ref. for. A. Kaiņina
ĶĪMISKĀ MEŽU TECHNOLOĢIJA
Grāmatas apjoms 496 lappuses un snieds nepieciešamos materiālus visiem, kas grib dziļā nozarē nodarboties praktiski un gūt panākumus. Izdevumā uzņemts plašs ilustrātīvais un tabulārais materiāls. Grāmatas cena DM 18,—
Jāņa Mikelsona
grāmatu apgāds,
(13a) Würzburg, Central DP Camp (300)

SKASTAKĀ DĀVANA!
„Ziemeļblāzmas" apgādā tikko iznākusi
Aleksandra Puškina novele
ĀPIĶA DĀMA
Jura Soikana nodaļu titullapas (8) un 4 trīskrāsainas ilustrācijas kokgriezumā. Grāmata iespiesta 600 eks. uz lāba papīra un iesieta greznā zīda sējumā. Cena DM 7.50. Atkalpārdevējiem, nosūtot ar pilnu pēcmaksu, 25 proc. un puspēcmaksu — 15 proc. atlaide. Ievērojot mazo tirāžu, komisijā neuzsūtīsim.
Vēl nelielā krājumā
1. V. Buša bērnu grāmata — „Makslo un Morics" Cena DM 3.50
2. Alfr. Dziļuma stāsts — „Meža Andrieva". A. Grundes ilustrācijas. DM 3.—
3. J. Purapuķes — „Save kaktiņā savu stūrītiņ zemīte" DM 4.50
Sagatavošanā
Erika Ādamsona — Dažu ļaužu laiks
Iznāks maija mēn. sākumā. Iesieta DM 5.50 brošēta DM 4.—
Izsūtām arī samaksātus vai uz pēcmaksu atsevišķus eksemplārus, pieskaitot DM 0.60 līdz 0.90 pasta izdevumiem.
PASŪTINĀMAS: JĀNIS ABUCS, (24a) LÜBECK, Dr. Julius-Leberstr. 46, Wullenwever Druckverlag. (280)

Iznācis
Jāņa Ezeriņa
Dziesminieks un velns
Saturā 10 novelēs. Pirmpublicējumi trimdā. Gilts J. Soikāna zīmēts vāks.
Ģenerālpārstāvis — Rob. Krūklītis, (13a) Weiden/Opf.
DP-Camp Fichtenbühl

VĒRTĪGĀKĀ DĀVANA JAUNATNEI LIELDIENĀS!
Iznācis Z. Lagerlefas
NILSA HOLGERSONA BRĪNIŠĶĪGAIS CEĻOJUMS AR MEŽA ZOSĪM
pilnīgs izdevums: I, II un III grāmata, kopā 340 lpp., ar mākslī. E. Ābeles ilustrācijām. Katras grāmatas cena DM 4,50.
Pieprasāma nometņu grāmatnīcā vai apgādam
„Lidums"
(24a) Geesthacht/E. Spekenberg III.

Kā mācīsim bērniem latviešu valodu aizjūras zemēs?
M. Gaides un A. Endziņa
TĒVU VALODAS MĀCĪBA
DM 3,—
Pasūt.: E. ŠIPLOKŠ (21e) Augustdorf b. Detmold. (245)

ED. PAEGLE —
L. RAKSTU ĀBECĪTE
ar 160 oriģinālzīmēj. pēc ontogr. materiāliem: jostām, cimdiem, ieļokiem u. c.
Maksa DM 8,— ar piesūtīš.
(17a) Karlsruhe, Fortner Kaserne.
No atsauksmēm: „Abecīte brīnišķīgi padevusies. Tā būtu jāiegādājas ik vienam aizjūras braucējam"... „A charming little book with lively folk-lore designs..." (302)

IZNĀCIS!
Henrija Moora stāstu krājums
„PORTREJA"
Grāmatai ilustrātīvo ietērpu darinājis Pēteris Roķelps.
Grāmata dabūjama visās nometņu grāmatnīcās un apgādā. Cena DM 3,50. Atkalpārdevējiem atlaide.
JĀŅA MIĶELSONA
grāmatu apgāds
(13a) Würzburg, Central DP Camp (301)

Tikko iznākusi
Borisa Zemgaļa
DIENĀS BALTĀS NEBALTĀS
Šajā grāmatā pazīstamais Rīgas notāra stāsts
par Alfrēda Valdmaņa darbu savai tautai un tēvzemei.
Grāmata atklāj daudz līdz šim tikai nedaudziem zināmus faktus par mūsu nesenā pagātnī: Neatkarīgās Latvijas pēdējiem gadiem, latviešu patriotu neapklusināmo cīņu pret vācu un krievu okupācijas varām, kā arī latviešu organizēšanos svešniecībā.
Cenā DM 4.—. Atkalpārdevējiem atlaide. Atsevišķus eks. izsūtu ar uzl. pēcmaksu + pasta izdevumi. Pieprasījumi, sarakste un naudas pārvedumi adresējami izdevēja ģenerālpārstāvim Vācijā:
Latviešu grāmatnīca, **ROB. KRŪKLĪTIS,**
(13a) Weiden/Opf., DP Camp „Fichtenbühl" (296)

IZNĀCIS!
Henrija Moora stāstu krājums
„PORTREJA"
Grāmatai ilustrātīvo ietērpu darinājis Pēteris Roķelps.
Grāmata dabūjama visās nometņu grāmatnīcās un apgādā. Cena DM 3,50. Atkalpārdevējiem atlaide.
JĀŅA MIĶELSONA
grāmatu apgāds
(13a) Würzburg, Central DP Camp (301)

SIRSNĪGI SVEICINA,
atstājot Eiropu, radus, draugus un pazīstamus
Alfrēds un Vilhelmīne Grabis
Brasīlī, Vārpa
(303)

Zaļā sega

Stāsts, kas sākas 1958. g. 13. jūlijā

Miermīlīgi Noskaņoto Pasaules Pilsoņu Ūnijas prezidents Mijnhērs van der Ardabellenboš bija lielā nesaprašanā, tāpat arī visi diplomātiskās padomes locekļi ap viņu. Kad viņi jau gribēja sēsties pie galda, lai izstrādātu darba kārtību, hamītu tautu grupas delegāts konstatēja, ka no galda pazudusi zaļā sega — to bija ļaunprātīgi novākusi kāda zaimiga roka. Svētītais apspriežu galds bija neganti nopulgots. Bez zaļās segas, protams, nekāda diplomātiska sēde nevarēja notikt, tas būtu pret visām gadsimtu tradicijām. Tādēļ kalpotājiem uzdeva atnest zaļo segu no slepeno konferenču zāles. Bet arī tur bija noticis tas pats. Nu mobilizēja veselu kalpotāju armiju, kas pārmeklēja visu ēku kompleksu. Bet visur no galdiem bija nozudušas zaļās segas. Protams, neviens prātīgs cilvēks nevarēja sagaidīt vai prasīt no augsta savas tautas pārstāvja, lai tas veiktu kaut kādu svētīgu darbu tautas labā pie galda, kam nav pat zaļās segas.

Tas notika piektdien, 1958. g. 13. jūlijā. Tā bija diena, ko savai negantajai akcijai bija izvēlējusies VICINBUL — Visu Cilvēku Individuālās Brīvības un Labklājības liga. Šis visu zemeslodi aptvērējas slepenās sektes vadītājs šai dienā bija pavēlējis likvidēt zaļās segas visā pasaulē.

Avīzes ik stundu laida klajā speciālizdevumus, raidstacijas visos planētas stūros izklīdza uztrauktajās tautas masās trakākās trauksmes ziņas. VICINBUL, nelietība varēja novest pie vislielākās katastrofas! Ar šādu sabotāžas aktu visa augstā un visaugstākā diplomātija bija aizkavēta turpināt savu miera saglabāšanas darbu, kaut gan atkal reiz gandrīz jau bija panākta vienošanās.

Pasaule aizturēja elpu un gaidīja. Ik stundu varēja iestāties katastrofa. Bet pagāja divas trīs nedēļas, un nekas nenotika. Cilvēki lēnām nomierinājās. Ikdienas dzirnas atkal mala tālāk, cilvēku dzīve atgriezās ierastajā ritumā.

Tālākos notikumus ievirzīja vispirms Dienvidamerika, kas gandrīz noslāpa savā pēdējā kafijas ražā. Uz diplomātiskām sarunām ar citām valstīm nebija ko cerēt, jo bez zaļās drānas diplomātijas darbība bija apstājusies, un VICINBUL arī sekmīgi aizkavēja katru mēģinājumu jebkur pasaulē atjaunot kādu zaļo galdu. Tādēļ Latīņu Amerikas valstis izlīdzējās pašas, nosūtot uz Eiropu pavisam vienkāršus, nediplomātiskus tirdzniecības pārstāvjus, kas uz tiri veikalnieciskiem pamatiem pārdeva savu kafiju turienes tirdzniecības firmām. Nemaz netraucēja arī parasto muitas vaļņu trūkums, kurus ēgrāk bija uzturējusi diplomātija.

Ķīnā gluži pēkšņi izbeidzās karš, jo trūka bāzes jebkādai tālākai diplomātiskai darbībai. Debesu dēļi atkal nodevās rīsa un tējas audzēšanai un sūtīja šīs mantas uz rietumu puslodi, kur pēc tām jau labu laiku bija liels pieprasījums. Šie neparastie piemēri rada sekotājus, un raugi — drīz vien visa pasaule bija iejukusi trakā tirdzniecībā.

Eiropas saimniecība eksportēja, ko tā varēja eksportēt, citi kontinenti piegādāja mantas, kuru tiem bija par daudz. Tirdzniecība, satiksme, amatniecība un rūpniecība uzplauka neredzētos apmēros. Zaļā drāna bija tikpat kā aizmirsta, visa pasaule atradās līdz ceļiem visdziļākajā mierā.

Tā pagāja gads pēc gada. Posta kvartāli lielpilsētās sen bija izzuduši, bezdarbniekus uzsūkusi rūpniecība un pārējā saimniecība. Visi piegādāja un saņēma preces, pirka un pārdeva. Pasaule līdz pat nabai iegrima miera un pārticībā.

Cilvēki baudīja dzīvi, svinēja svētkus, aizmirsa vakardienu un priecājās par rītdienu. Un visu laiku nepārtraukti VICINBUL raudzījās, lai uz galdiem neparādītos neviena zaļa sega. Bija vairs tikai viena bezdarbnieku kategorija, tie bija agrākie diplomāti. Viņi nolīda savos īpašumos, krāja pastmarkas un citus derīgus priekšmetus, vai arī rakstīja memuārus, ko neviens nelasīja. Daži mainīja arodu un kļuva par cejojošiem šampaniešu firmu aģentiem.

Labklājība turpināja vēl kāpt un beidzot sakāpa cilvēkiem galvās. Telpu apkopējas ieradās darbā lepnākajos limuzīnos un gredzenotiem pirkstiem rīkojās pa bagātnieku luksa vasarnīcām, likdamas pašas savus četristabu dzīvokļus pa to laiku uzpost otrās šķiras uzkopējām. Paligstrādnieki uzskatīja zem sava goda pašiem ierasties fabrikā, bet šai vajadzībai algoja apakšpaligstrādniekus. Pekingā un Šanghajā vairs bija tikai motorizēti rikšu kuļiļi. Rio de Žaneiro, Parīzes vai Kairo publisko klozetu pārraudzes viņu vismodernākā griezuma tērpos gandrīz nevarēja atšķirt no izcilākās sabiedrības dāmām. Lipīgs un sīksts kā universāllīme, miers lika aizsērēt ļaužu prātiem un padarīja tos ignus un neapmierinātus. VICINBUL ligas locekļi kļuva paviršī un zaudēja modrību. Tā kā tā taču neviens cilvēks vairs nedomāja par zaļajām segām.

Bet tad sinjoram Džulio Spageti, kādreizējam Miermīlīgi Noskaņoto Pasaules Pilsoņu Ūnijas MNPPŪ prezidenta speciālpilnvarotajam, radās viltīga ideja: ja drānu rūpniecībā attiecīgajā nozarē iekontrabandētu dažus krāsu aklus strādniekus un ierēdņus, kas sajauktu sarkano krāsu ar zaļo, tad varbūt vēl varēja cerēt kaut ko saglabāt, lai diplomātija varētu turpināt savas senās tradicijas. Kamēr pasaule turpināja peldēt miera noreibumā, sinjors Spageti ceļoja no viena kollēgas pie otra un izstrādāja savus plānus.

Kādu dienu tas bija paveikts. Pavisam klusu un nemaniti vecajās vietās sapulcējās agrākie diplomātiskā korpusa kungi un atsāka tik ilgi novārtā pamesto darbošanos. Viņi atkal apspriedās, atjaunoja sarunas, līga paktus. Nedaudzās dienās vecā kārtība atkal bija uz riteņiem. Varēja cerēt, ka drīz vien izdosies likvidēt neveselīgo stāvokli, kādā atradās pasaule. Cilvēci kā zibens no skaidrām debesīm pārsteidza ziņa; pasaulē atkal ir galdi ar zaļām segām, diplomātija atkal strādā ar pilnu tvaiku — cilvēces labā.

Atkal nosprauda robežas, uzcēla muitas vaļņus, radīja domstarpības, lai tās varētu likvidēt, nesamērīgi noslodzīto miera laika produkciju pārslēdza uz bruņošanos, pārāk pašēdušajiem pasaules pilsoņiem maizes klaipu pakāra drusku augstāk, visu reģistrēja, racionēja, sadalīja, uzkrāja, rēgulēja, koordinēja. Radās jauni un visjaunākie ieroči ar nekad agrāk neapjaustu iedarbību, radās arī attiecīgs noskaņojums, un iežvadzējās zobeni.

Tautām sāka trīcēt ceļi, un tās bažīgi un reizē godbijīgi raudzījās uz lielo namu ar zaļajiem galdiem, kur nebeidzās apspriedes, kongresi un konferences. Drīz atkal bija sasniegts normālstāvoklis, pasaule svārstījās starp karu un mieru. Kūtrības aizsērējumi ļaužu prātos izzuda, un tie atkal kļuva par nervozi kustīgu un viegli satraucamām tautas masām, ko viegli varēja veidot, piemēroti politikas un diplomātijas neizbēgamajiem prasījumiem. Šad un tad pārmaiņas pēc varēja iespraust pa vidu kādu mazāku karinju, protams, tāpat pa godam, neko sevišķu. Beidzot tautas atkal ar bažām, cerībām, cieņību, baltiem un godbijību raudzījās uz MNPPŪ, tās prezidentu, viņas speciālpilnvaroto un nāciju delegātiem.

Viss atkal bija senajā, labajā kārtībā. Cilvēki sitās dienu dienā par bada algām, dzīves standarts pazeminājās, bet cenas kāpa, partijas nodevās augligām diskusijām un strīdiem, cilvēki vairs lāga neieredzēja savus tuvākos un paši sevi. Par maisīšanos pa svešām zemēm nebija ko domāt. Cilvēki plēsās par savu eksistenci un drebēja aiz baiļēm no negaisa mākoņiem pie apvāršņa... Bet asinis dzīslās atkal ritēja straujī, un beidzot cilvēcei atkal bija mērķis acu priekšā: bija jācenšas nodrošināt paliekams pasaules miers.

O.

Angļu humors

Kāds anglis esot atradis lielisku plānu, kā itdzsvarot valsts budžetu. Viņš ierosinājis valdībai visus vīriešus novietot uz vienas salas, bet visas sievietes uz kādas citas un tad par mērenu maksu iekārtot pārceltuves uzņēmumu, kas piederētu valstij.

*

„Mīļais draugs," teica kāds pretējās partijas deputāts Seftsberijam, kurš parlamenta sēdēs lielāko tiesu tikai klausījās, „jūs taču nevienā sēdē neatvērat muti!"

„Jūs maldāties," atcirta Seftsberijs, „tiklīdz jūs runājat, man jāžāvājas!"

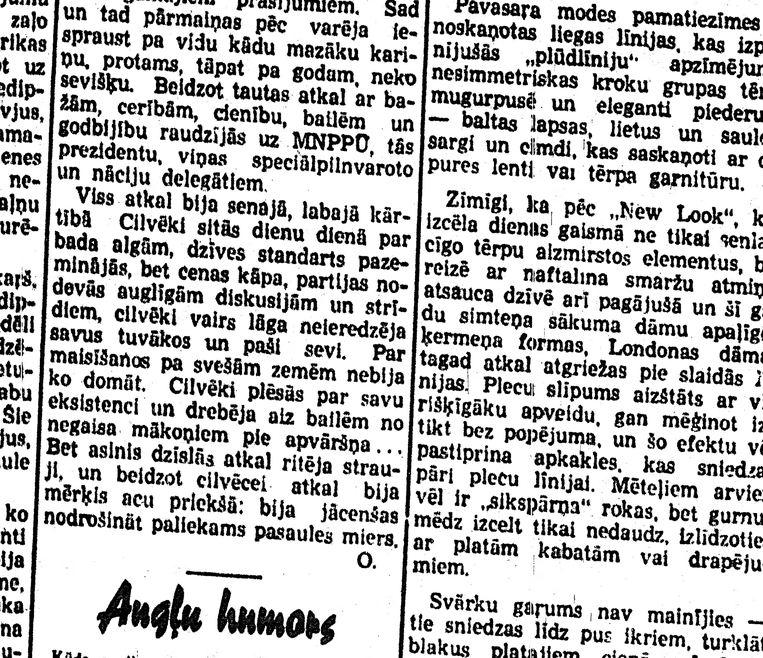

... UN LAIME BIJA TIK TUVU!

Reiņa Birzgaļa zīmējums

NENOTVERAMAIS BUMBVEDIS

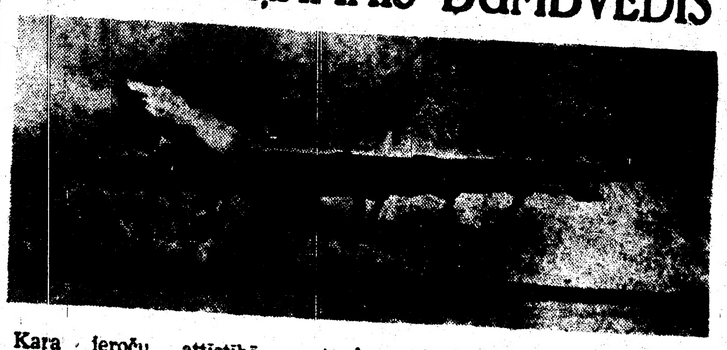

Kara ieroču attīstībā arvien krustojušies divi virzieni — uzbrukuma un aizsardzības. Visspilgtāk tas noticis kara aviācijā. Bumbveža un iznīcinātāja cīņa turpinājās divi karos un turpinās arī vēl tagad. Pilnīgi pārsteidzošu iznākumu vēsti ASV aviācijas biļetēns, kas nodevis atklātībai daļu datu par izmēģinājumiem ar pasaules lielāko bumbvedi — sešmotorīgo B 36, kas kļuvis par ASV jaunās stratēģijas mugurkaulu.

B 36 konstruēja ar nolūku izveidot to par atombumbas nesēju no ASV lidlaukiem uz jebkuru vietu zemes virsū. Darbu sāka 1944. gadā. Kad beidzās karš, bija gatavi pirmie izmēģinājuma modeļi. Stratēģi nospriedza, ka parastais propelleru bumbvedis strūklas motora un raķetes laikmetā ir jau novecojis un ka to tālāk neattīstīs. Konstruktori domāja citādi. Tie palielinājuši tā ātrumu līdz 500 km stundā un uzlabojuši jaudu, pievienodami 6 motoriem vēl 4 strūklas turbīnas (attēlā redzamas plākšņu galos). Tagad B 36 ir kāptspēja, kas lielos augstumos līdzinās modernāko iznīcinātāju sniegumam.

Eldžinfildas lidlaukā beigti izmēģinājumi uzbrukt B 36 ar pašreiz labākajiem iznīcinātājiem. Izrādās, ka tie nekā pret milzi nespēj. Rezultāti esot apmēram tādi paši, kā kad vieglais kreiseris tuvotos drednautam. Iekām iznīcinātājs sasniedzis B 36 darbības augstumu — 14.000 m un ieņēmis uzbrukuma poziciju, ārkārtīgā B 36 ugunsspēja iznīcinātāju notriekusi.

Ģen. Vandenbergs teicis: „Agrāk es biju norūpējies, kā padarīt B 36 drošu pret iznīcinātājiem, bet tagad man vēl lielākas rūpes konstruēt iznīcinātāju, kas spētu apkarot B 36"! Divām ASV lielākajām lidmašīnu fabrikām nesen esot nodoti lieli B 36 pasūtinājumi, kaut gan senāts oficiālajā budžetā jaunus līdzekļus nav atvēlējis.

Kā šopavasar ģērbjas Londonā

TĒRPU GARUMS PALIEK NEMAINĪGS, BET ATKAL MODĒ NĀK SLAIDĀ LĪNIJA

Parīzes jauno tērpu dzīvajam rakstu un krāsu vilnim, kas ar savu skotiskumu pārsteidza pašus skotus, angļi liek pretim nosvērtas, mierīgas krāsas. Molinē, Hārdija Amī un Pētera Risela modes saloni šai pavasarī no krāsām priekšroku devuši cinka pelēkumam un jūras zilumam, bet cieņā ir arī viršu un marcipāna krāsa. Anglijas modes pasaule vēl arvien paliek uzticīga vecajiem principiem — proti, ka mode atjaunojas rudenī pretēji dabas likumiem. Tā arī pašreiz Londonā skatāmos modeļos pārsvarā elementi, kas noteica ziemas modes raksturu.

Pavasara modes pamatiezīmes ir noskaņotas liegas līnijas, kas izpelnījušās „plūdlīniju" apzīmējumu, nesimmetriskas kroku grupas tērpa mugurpusē un eleganti piederumi — baltas lapsas, lietus un saulessargi un cimdi, kas saskaņoti ar cepures lenti vai tērpa garnitūru.

Zīmīgi, ka pēc „New Look", kas izcēla dienas gaismā ne tikai senlaicīgo tērpu aizmirstos elementus, bet reizē ar naftalīna smaržu atmiņā atsauca dzīvē arī pagājušā un šī gadu simteņa sākuma dāmu apaļīgās ķermeņa formas, Londonas dāmas tagad atkal atgriežas pie slaidās līnijas. Plecu slīpums aizstāts ar virišķīgāku apveidu, gan mēģinot iztikt bez popējuma, un šo efektu vēl pastiprina apkakles, kas sniedzas pāri plecu līnijai. Mēteļiem arvien vēl ir „sikspārņa" rokas, bet gurnus mēdz izcelt tikai nedaudz, izlīdzoties ar platām kabatām vai drapējumiem.

Svārku garums nav mainījies — tie sniedzas līdz pus ikriem, turklāt blakus platajiem cieņā arī šauri svārki, visbiežāk plisēti un krokoti, iešujot krokas līdz ceļu augstumam.

Vasaras tērpiem dominē zīds un kokvilna. Pilsētās šovasar būs modē t. s. „Complet" tērpi, sastāvoši no kleitas un vaļīgas jaciņas, bet par visjaunāko izgudrojumu uzskata no tērpa materiāla gatavotu lakatu ar vienu bārkstainu malu, ko lieto kā apmetni. Šis jaunums radis tādu piekrišanu, ka taisni tādēļ speciālisti neparedz tam ilgu mūžu.

Oficiāliem gadījumiem Londonas dāmas tērpsies kostīmos no materiāla, kurā iespiesti rotājumi, ar pieskaņotu mežģīņu blūzi. Arī vasaras tērpu rotājums pa lielākai daļai ir materiālā iespiestas sīkas punktis. Pārsvarā gaiši pelēkas vai jūras ziluma krāsas ar baltiem iespiedumiem. Kā kuriozitāte jāatzīmē apstākļis, ka mēteļu apkakļu platās formas iedvesmojušas arī vakartērpu papildinājumam.

Jaunās modes paraugos izcilu vietu ieņem sīkie atribūti. Molinē salons saviem mēteļiem piestiprina sīkas tērauda pogas un treses. Katram tērpam jābūt arī pieskaņotiem cimdiem, turklāt vakartērpiem katrā ziņā jābūt papildinātiem ar cimdiem no tā paša materiāla. Nēsā pat mežģīņu cimdus ar tafta oderi; melnam vakartērpam jāizvēlas balti cimdi. Paši angļi to apzīmē par tieksmi uz luksu, bet visumā ar pavasara modēm apmierināti, jo jaunajos tērpos sieviete atkal „pēc kaut kā" izskatoties.

Brigite Helma un Ramons Navaro atgriežas filmā

Ja esat redzējuši „Maskaradi", „Prāgas studentu" un „Michailu Strogovu", šīs izcilās vācu filmas, tad jūsu atmiņā atausīs arī Adolfa Volbrika tēls, kas bija apjūsmots šo filmu varonis, lielākos panākumus kopā ar Paulu Veseli gūdams „Maskaradē". Kopā pēdējās viņa izteiksmīgā seja ar mazajām lūpiņām pēkšņi pazuda no vācu ekrāniem, un skaidrojusi izdevība redzēt angļu filmas, varēja domāt, ka Adolfs Volbriks filmai vispār radis. Taču tā nav — zudis tikai vārds, jo Adolfs Volbriks, kļuvis par Antonu Volbrūku, kopā vairākiem gadiem sekmīgi tēlo angļu filmās, no kurām izcilākā ir nupat ar Oskara godalgu apbalvotā baleta krāsu filma „Sarkanās kurpes".

Tāpat kā daudziem teātra un filmas mākslinieciem, arī Volbrikam pēc 1933. g. dzīve Vācijā kļuva neciešama, un viņš 1937. g. devās uz Holivudu, cerēdams tur angļu valodā uzņemt savu „Michailu Strogovu". Taču Holivudā Volbriks nevarēja iecaust un sešās meklēt jaunu laimi Anglijā. Tur viņa pirmā loma bija princis Alberts divās filmās par Anglijas karalienes Viktorijas dzīvi. Šie tēlojumi nostiprināja Anglijā Volbrika slavu, un drīz sekoja rinda panākumiem bagātu filmu: „Gāzes liesma", „Bistamā mēnesnīca", „Pulkveža Blimpa dzīve un nāve", „Vīra no Marokas" un beidzot „Sarkanās kurpes", kurā viņš tēlo slavenas baleta trupas impresāriju. Pašreiz 48 g. v. aktieris, kas brīvo laiku sāk klusi pavadīt savā lauku mājā, kavēdamies pie grāmatām un savas vērtīgās gleznu kolekcijas, atkal saistīts vairākās angļu filmās.

Galvenās lomas tēlotājai Volbrika pēdējā filmā „Sarkanās kurpes" — Muarai Šīrerei vairākās dienvidu zemēs bijis jāsaduras ar turienes cenzoru bardzību. Kādā reklāmas plakātā viņa redzama ar pārāk augstu atstatām kājām, tādēļ Dienvidafrikā cenzūra pavēlējusi kājām uz plakāta uzkrāsot svārkus, bet Singapūrā cenzori apmierinājušies, ka kājām „apģērbtas" tikai zeķes. — Franču rakstnieka un filmu režisora Žana Kokto ziedojis balvu autoram, kas sarakstīs labāko romānu par erotisku tematu. Par drošu favorītu šai franciskajā sacensībā jau tagad uzskata Izidoru Izū ar viņa grāmatu „Izū un sievietes mechanisms". — Brigite Helma, kurai lielā nopelni pasaules slavas iegūšanā vācu filmām un kas, aizsedama dzīvot tikai savai ģimenei, kopš 1935. g. nav filmējusies, tagad nodomājusi atkal atgriezties prožektoru gaismā. Viņa jau saņēmusi vairākus piedāvājumus, un pati strādā arī gar diviem filmu scenārijiem. — Tāpat filmu pasaulē nāk atpakaļ viens no mēmo filmu izcilākajiem tēlotājiem un „vājā dzimuma" elks Ramons Navaro. „Columbia" filmā „Nepiklājīgais skeņģe", kur viņa partnere būs „Bernadetes dziesmas" varonc Dženifera Džounsa, Navaro tēlos spāņu revolūcionāru. Jāšaubās gan, vai Brigite Helma un Navaro varu spēs gūt agrākos spožos panākumus, jo gadi un skaistāju prasības ir aizņēmuši ar kuriem arī „avalgaņem" jārēķinās. Arī filmā, tāpat kā sportā, lielā mērā spēkā ir likums „they never come back" — viņi nekad neatgriežas.

Amerikāņu filmaktrise Airina Danna apbalvota ar Letera goda zīmi, kuru kopš 1883. g. Notrdamas universitāte ik gadu piešķir kādai nopelniem bagātai katoļticīgai laicīgai personai. Airinu Dannu, kas jau agrāk saņēmusi vairākus izcilus apbalvojumus, ASV uzskata par mātes un sievas paraugu. Viņa nekad savu sirdsapziņu nav upurējusi mākslai, — uzvērts apbalvošanas aktā.

— c i n s

MR. DŽONSONA TAKSES

Mr. Džonsons ir viens no Holivudas filmu producentiem, un, protams, arī viens no vairāk apmeklētiem cilvēkiem. Tāpēc viņam radusies ideja izmantot laudis, kas viņu apmeklē, lai vēl druscin piepelnītos. Viņā izlicis uz savām durvīm šādu cenu sarakstu:

Filmai piemērota a šausmu noklausīšanās sesija — 500 dolaru; atšķirta noklausīšanās sesija — 1000 dolaru; tāda filmas scenārija izlasīšana, ko kāds aktieris sarakstījis, pats tēlotu galveno lomu: 25.000 dolaru; apdāvināta bērna pārbaudīšana: 500 dolaru; sarunā ar māti: 50.000 dolaru; fotogeniska seju apskatīšana virsotnēm — 100 dolaru, sieviešu 1 dolaru; fotogeniska sieviešu seju apskatīšana pie slēgtām durvīm — bez maksas.

Arī kūku cepšana ir māksla / DAŽI PADOMI NAMAMĀTEM

Kūkas garšo visiem. Maz, turpretim, ir to, kas tagad var atļauties tās cept, un vēl mazāk to cepēju, kam tās arvien izdodas. Pat piedzīvojušas namamātes bieži žēlojas, ka „šoreiz kūka nav izdevusies". Dažreiz tā sakrīt, piedeg, izcepas nevienmērīgi, kļūst kārtaina, drupana vai pārāk mīksta. Sevišķi bieži tas gadās mūsu nometņu primitīvajās krāsnīs vai švābu ciemu maiznieku speltēs. Bet ja ievēroti visi priekšnoteikumi, un cepēja zina kūku cepšanas „noslēpumus", tad cepumam jāizdodas ik reizi.

Daudz svarīgāka, nekā to parasti domā, ir cepamā forma. Nav vienalga, vai tā bieza vai plāna, gaiša vai tumša, metalla vai māla. Tumšas krāsas forma uzņem daudz vieglāk un vairāk siltuma nekā gaiša, kas siltuma starus reflektē. Vienā un tai pašā krāsnī viena un tā pati mīkla divi dažādās formās var tai pašā laikā sadegt vai palikt jēla. Vislabākās ir vidēji biezas lietas alumīnija formas, nepulētas, iepelēkā krāsā. Ja jācep tā saucamais „tortes pamats", tad jāraugās, lai krāsns un formas dibens būtu līdzens — citādi iznāks greiza torte. Ja forma mīklas daudzumam par mazu, iznāk cepums, līdzīgs basku cepurītei.

Sveriet un mērījiet rūpīgi sajaucamo vielu daudzumus! Jaucot un cepot uz labu laimi, kūka reti kad izdodas. Svarīgi arī, cik ilgi mīklu jauc: ja kūka izskatās „savītusi" un atkrīt pati no formas malas, tad mīkla pārāk daudz micīta. Parastākās kļūdas ir nepareiza krāsns temperatūra, nostāvējies cepamais pulveris un cepuma atdzesēšana, lieki vārstot krāsns durvis, aiz bažām, ka tas nesadeg. Ja kūka cepas vairāk no vienas malas vai virsas, tad to no krāsns ārā neraut, bet vairāk cepušai vietai uzklāt baltu papīru — ar to pietiks.

Ir dažas kūku šķirnes, kuru mīkla ieprieks jāsasilda, citādi tās īsti neizdodas. Tā tas ir, piemēram, ar Rigā kādreiz tik iecienīto „smilšu kūku" ko gan dažā nometnes kantīnē mēģina atdarināt, bet bez lieliem panākumiem. Citām atkal nepieciešami cepšanas laikā blakus nolikt trauciņu ar ūdeni, jo tās prasa mitru karstumu.

Rīgas kūkām kādreiz bija izcili laba slava visā Eiropā. Daudzi mūsu konditori un tortu meistari tagad dzīvo Vācijā, daži arī jau izceļojuši. Sevišķi labas izredzes esot britu zemēs — Kanādā un Austrālijā. Atcerēsimies tikai sportistu K., kas privātā dzīvē bija konditors un tagad Kanādā brauc spožā limuzīnā. Par to viņš, paša vārdiem izsakoties, varot pateikties tikai pareizai kūku cepšanas mākslai pēc vecajiem labajiem Rīgas paraugiem.

Krustvārdu mīkla

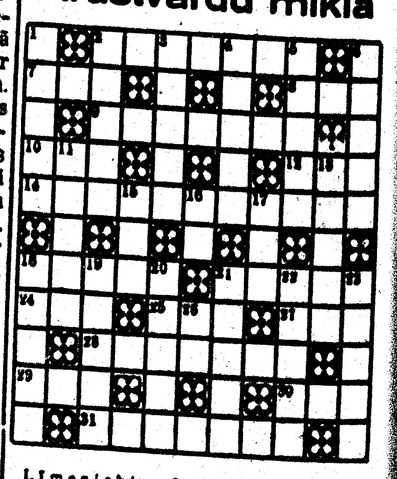

Līmeniski: 2. Dzīves veiksme. 7. Sievietes vārds. 8. Vīrieša vārds. 9. Stiepens. 10. „Ieturētīes". 12. Vicināt. 14. Līdzsvars. 18. Skolas gudrību iesākums. 21. Pučīni opera. 24. Darbināt vienu no pieciem prātiem. 26. Ziņu aģentūra. 27. Satiksmes stāķa vārds. 28. Ierosinājumi, dotnes. 29. Apstākļa vārds. 30. Saiklis. 31. Patugsinājums.

Stateniski: 1. Apģērba piederumi. 2. Šķirsta. 3. Vepri. 4. Nastu nesēji. 5. Dienas vēsmese. 6. Zāvētava. 11. Miets. 13. Uzbrukums. 15. Pazīstams radio raidītājs. 16. Nots. 17. Populāra vācu kino aktiera vārds. 18. Lielākā artērija. 19. Vingrinājums mūsu latviešu izdarība. 22. Spiež. 23. Personas A. Brigaderes „Kvēlošā lokā". 25. Vietniekvārds.

LATVIA
Official organ SOVCOM Civil ... Administration ... Publisher ... Klīvs Rublēns. ... Klusbiļu ... Printer: „Schwīh. ... Straßburg/D., Bgm.-... Circulation: 12000 ... three times weekly.

Maskava g... kaŗu V...
VAŠINGTONĀ MALI...
...SUPU PAR BERLĪN...
ATCELŠA...

...ī dienām pasaules diplomātiskajos ...ārkļi nemitās baumas, ka Padomju ... par Berlīnes blokādes atcelšanu ... jaundibināmajai Rietumvācijai ... politisko partiju prasības pēc centrāl... ...dotājas varu kaŗaspēku atvilkšan... ...a. Ar to kļūtu saprotama arī vācu S... ...mērķis, esot aukstā kaŗa likvidē... Londonā kā Vašingtonā oficiāli ... kopēju, ka šāda taustīšanās ... Britu ministrijas aprindās gluži a... ...ormu vadītāju pulēm aizkavēt R... ...dienot rietumnieku Berlīnes blokā... ...to Bīns Ečesons kopā ar Bevinu eso... ...ī to darīt, ja krievi sāktu nopietni ... blokādes esot vienojušies par stiz... ...ināta kursa turpināšanu, noraidot Ber... ...par kuru varētu notikt tirgošan...

...rītiņas rīta raidījumos ar ...ūtu atstarpēm par slepenā... ...ūnes blokādes sarunām sniedz ... pretrunīgus ziņojumus. ...ūnijumos Vācijai un Aust... ...ūnijā, ka visas baumas par ...ūnām ir tikai baumas, kas ...ūk šīm nav apstiprinājušās, ...ūnu valodā spīkers ...ūnu ārlietu ministrijas ie... ...ūnrina, ka Padomju Savie... ...ūnu ASV pārstāvju sarunas par ...ūnu blokādes atcelšanu risinās ...ūnu dienām Vašingtonā. Ečeson... ...ūnu par to ziņojis Lielbri... ...ūnu Francijai, pieprasīdams ...ūnēto valdību viedokli šai ...ūnā.

...ūnu preses rīta preses. Lon... ...ūnu iztirzā sabiedroto vie... ...ūnes blokādes atcelšanā, ...ūnvērtējot Maskavas labo ...ūni kritiski. „Daily Tele... ...ūnpenās miera sarunas ap... ...ūnu lokālu atslābumu", jo ...ūnskijā un Ķīnā komūnisms ...ūnu uz ko mēģinot tālāk apdrau... ...ūnies mieru un no ofensīvas ...ūnatteicies. „Daily Graphic" ...ūnu korespondents ziņo, ka gal... ...ūnera sarunu vedējs esot Pa... ...ūnienības ārlietu vicemi... ...ūnu pārstāvis pie UN Maļiks. ...ūnuprāt, šais sarunās esot Fi... ...ūnkurs – arī UN delegāts. ...ūnu blokādes atcelšanu politiski ...ūnot esot ieradies bij. Padomju ...ūnes sūtnis Vācijā Dekano...

...ūnu Atlantika pakta noslēgšanas ...ūnu un austrumu attieksmēs sā... ...ūnu posms. Cik tālu šī ...ūnu spēle krievu un sabiedroto ...ūnu attīstījusies, var noskaid... ...ūnu pēdējās dienās. Runājot ...ūnu preses salīdzinājumā, tie no... ...ūnu miglas vāli, kas sā... ...ūnu no austrumiem uz rie... ...ūnu kopš 4. aprīļa, kad 12 valstu ...ūnu ministri Vašingtonā Maska... ...ūnu sāka sarunas sachu, izklīdis visai ...ūnu Kremļim pienācis kritiskais ...ūnu brīdis vai nu jāatzīst līdzšinējā ...ūnu politikas neveiksme un ...ūnu, vai arī ar izmisīgu mē...

Pajumte 3000 iecelotājiem Austrālijā

...ūnu dienas pirms Lieldienām ...ūnu valdība piešķīra 11 mil... ...ūnu pabalsta baraku bū... ...ūnu iecelotājiem, kas nodarbi... ...ūnu rūpniecības nozarēs ...ūnu Jūsautvelsā — apgaba... ...ūnu vismazāk izvietoto bijušos ...ūnu izbēgušos plānu pare... ...ūnu nākamajos 15 mēne... ...ūnu domāts atrisināt telpu jau... ...ūnu 3000 imigrantu. Pirmās ...ūnu bēgu gatavas jūnijā. To bū... ...ūnu materiālu ievedīs no Anglijas, ...ūnu un Japānas. Projektā ir ...ūnu bēgu pastāvīga nometne ...ūnu dienām.

...ūnu Imigrantu izvietošanas nometnē ...ūnu dzīvoja daudz ģimeņu, kuru ...ūnu strādā dažādos darbos no... ...ūnu tuvākajā apkārtnē. Pirms ...ūnu vietas sieves un bērnus ...ūnu uz citu nometni Vaga Vagā, ...ūnu Rūdolfa apmešanās ģimenēm, ...ūnu Rūdolfa paliks tikai par izvie... ...ūnu centru.

Šm.